

Handlingsprogram enligt Lag om Skydd mot Olyckor i Falköping, Götene, Skara och Tidaholms kommuner

Typ av styrdokument	Kommunalt handlingsprogram
Beslutsinstans	KF Falköping § ??/2022 KF Götene §??/2022 KF Skara § ??/2022 KF Tidaholm §??/2022
Fastställd	????
Diarienummer	SMS 2021/7
Giltighetstid	Fr.o.m. 2022-??-??. Handlingsprogrammet ska revideras om faktiska och förväntade förhållanden i någon utav kommunerna avseende riskbild, mål, förmåga och verksamhet förändras. Handlingsprogrammet ska revideras i sin helhet senast 2028.
Dokumentet gäller för	Falköping, Götene, Skara och Tidaholms kommuner
Dokumentansvarig	Förvaltningschef Samhällsskydd Mellersta Skaraborg
Tidpunkt för aktualitetsprövning	Senast 2028-12-31

Innehåll

1. Inledning.....	1
2. Beskrivning av kommunerna	1
2.1 Bakgrunds faktorer	1
2.1.1 Falköping	1
2.1.2 Götene.....	2
2.1.3 Skara	2
2.1.4 Tidaholm.....	2
2.2 Jämförelser mellan kommunerna i SMS	3
2.3 Jämförelser med andra kommuner eller områden.....	4
3. Styrning av skydd mot olyckor.....	5
3.1 SMS uppdrag	5
3.1.1 Brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete	5
4. Risker.....	6
4.1 Övergripande	6
4.1.1 Brand	6
4.1.2 Trafikolyckor	6
4.1.3 Farlig verksamhet	6
4.1.4 Större industrier	7
4.1.5 Naturolyckor.....	7
4.1.6 Vindkraft.....	8
4.1.7 Kulturhistoriska byggnader	8
4.1.8 Sociala risker.....	8
4.1.9 Vårdanläggningar	8
4.1.10 Logistik Center Skaraborg.....	8
4.1.11 Slutsatser	9
4.2 Brand i Byggnad	10
4.3 Brand utomhus	17
4.4. Trafikolycka	21
4.4.1 Trafikolyckor i Götene kommun.....	22
4.4.2 Trafikolyckor Skara kommun.....	24
4.4.3 Veckodag för olyckor	26
4.4.4. Tid på dygnet.....	26
4.4.5 Gör räddningstjänsten nytta vid trafikolyckor?.....	27
4.4.6 Trafikolyckor, jämförelse med andra statistikkällor	28
4.5. Olycka med farliga ämnen	32
4.5.1 Utsläpp av farligt ämne	32
4.6. Naturolycka	34
4.7. Drunkning.....	35
5. Värdering.....	37

5.1 Brand i byggnad	37
5.2 Brand utomhus	37
5.3 Trafikolyckor	37
5.4 Utsläpp farligt ämne.....	38
5.5 Naturolyckor.....	38
5.6 Drunkning.....	38
6. Mål.....	39
6.1 Prioriterade områden.....	39
6.2 Säkerhetsmål	40
6.3 Uppföljning av mål	40
7. Förebyggande – förmåga och verksamhet.....	41
7.1. Tillsyn	41
7.1.1 Kompetenskrav tillsyn	42
7.1.2 Avdelningschef för förebyggande avdelningen	42
7.1.3 Enhetschef myndighetsutövning	42
7.1.4 Tillsynshandläggare	42
7.2. Stöd till den enskilde	42
7.3. Rengöring och brandskyddskontroll.....	43
7.4. Övriga förebyggande åtgärder	43
8. Räddningstjänst – förmåga och verksamhet.....	45
8.1. Övergripande beskrivning	45
8.1.1. Tillgång till egna resurser	45
8.1.2. Tillgång till resurser i samarbete med andra kommuner	53
8.1.3. Alarmering av räddningsorganet.....	53
8.1.4. Brandvattenförsörjning	54
8.1.5. Tid från att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs når olika delar av kommunen, inklusive larmhanteringen (responstid)	54
8.1.6. Överlåtande åt annan att vidta inledande begränsade åtgärder	59
8.1.7. Samverkan med andra aktörer.....	59
8.1.8. Varning och information till allmänheten	59
8.2. Per olyckstyp	60
8.2.1. Brand i byggnad.....	60
8.2.2. Brand utomhus.....	62
8.2.3. Trafikolycka / kommunikationsolycka	63
8.2.4. Olycka med farliga ämnen.....	64
8.2.5. Naturolycka	65
8.2.6. Drunkning.....	65
8.2.7. Nödställd person	66
8.2.8. Djurlivräddning.....	67
8.3. Ledning i räddningstjänsten.....	68

8.3.1. Tillgång till resurser för den övergripande ledningen, inkluderande resurser i samverkan med andra kommuner	68
8.3.2. Hur den övergripande ledningen är utformad	71
Operativ ledningsstruktur SMS	71
8.3.3. Hur den övergripande ledningen ständigt upprätthålls	71
8.3.4. Hur den övergripande ledningen vid hög belastning kan öka sin kapacitet momentant och över tid samt anpassas utifrån faktisk och förväntad riskbild	72
8.3.5. Tillgång till egna resurser för ledning av räddningsinsatser	72
8.3.6. Tillgång till resurser för ledning av räddningsinsatser i samverkan med andra kommuner	72
8.3.7. Tid från att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs kan påbörja skadeområdesnära ledningsarbete i olika delar av kommunen.	72
8.4. Samtidiga och omfattande räddningsinsatser	73
8.4.1. Förmåga, på egen hand och i samverkan med andra, att hantera samtidiga räddningsinsatser utifrån lokala förhållanden. I beskrivningen ska ingå hur tillkommande räddningsinsatser kan påbörjas inom godtagbar tid samt genomföras på ett effektivt sätt.	73
8.4.2. Förmåga, på egen hand och i samverkan med andra, att hantera omfattande räddningsinsatser utifrån lokala förhållanden. I beskrivningen ska ingå hur externa resurser kan begäras och nyttjas.	73
8.5. Räddningstjänst under höjd beredskap	73
8.5.1 Beslut och beredskapsplanering av räddningstjänst under höjd beredskap.....	73
8.5.2 Riskområden av särskild vikt att belysa	74
8.5.3 Antagonistiska hot, terrordåd, gråzonsproblematik och Pågående dödligt våld	74
8.5.4 Sällanhändelser med stora konsekvenser för samhället. (Extraordinära händelser).....	74
8.5.5 Framtida förmodad utveckling och dess risker	75
8.5.6 Höjd beredskap	75
8.5.7 Analys/värdering	76
8.5.8 Förmåga att utföra varje uppgift som åligger kommunen enligt 8 kap. 2 § LSO vid höjd beredskap för olika geografiska områden i kommunen.	76
8.5.9 Resurser, egna och i samverkan, som är av särskild vikt för att utföra uppgifterna, samt den organisation som krävs för att utföra uppgifterna.	76
9. Uppföljning, utvärdering och lärande	77
9.1 Insatsanalys	77
9.2 Flödesschema insats- och olycksutredningar	78
Bilaga A: Dokumentförteckning	79
Bilaga B: Beskrivning av samråd	81
Bilaga C: Hamnar och dess gränser i vatten	82

1. Inledning

Detta handlingsprogram beskriver kommunernas och Samhällsskydd Mellersta Skaraborgs (SMS) arbete enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) i kommunerna Falköping, Götene, Skara och Tidaholm. Programmet omfattar både kommunernas arbete med det förebyggande arbetet enligt 3 kap. 3§ LSO såväl som det skadeavhjälpande arbetet enligt 3 kap. 8§ LSO. Programmet behandlar även andra områden inom skydd och säkerhet. Det benämns Samhällsskyddsuppdraget där SMS har fått ett samordningsuppdrag av de fyra kommunerna.

SMS styrs av en gemensam nämnd som av kommunerna fastställt reglemente fullgör uppgifter inom ramen för Lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor och Lag (SFS 2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Handlingsprogrammet är fastställt av respektive kommunfullmäktige.

Processen med att arbeta fram ett nytt handlingsprogram har startats med en medborgardialog inom olika områden och med olika målgrupper i flertalet av medlemskommunerna. En minskning av denna process fick göras i samband med Coronapandemin men tre olika medborgardialoger hann genomföras med deltagande av både politiker och tjänstemän från nämnd och verksamhet. Därefter har en arbetsgrupp arbetat fram ett förslag till handlingsprogram som vid flera tillfällen har dialogerats med nämnden för Samhällsskydd Mellersta Skaraborg.

Handlingsprogrammet ska revideras om faktiska och förväntade förhållanden i någon av kommunerna avseende riskbild, mål, förmåga och verksamhet förändras. Handlingsprogrammet ska revideras i sin helhet senast 2028.

2. Beskrivning av kommunerna

2.1 Bakgrunds faktorer

I kommunerna bor (2020) 77917 personer varav 33238 personer i Falköping, 13194 i Götene, 18695 i Skara och 12790 i Tidaholm. Falköping har 10 tätorter, Götene har 4 tätorter, Skara har 5 tätorter och Tidaholm har 3 tätorter med mer än 200 personer. Cirka 74,3 procent av befolkningen bor i någon av dessa tätorter. Som jämförelse bor i Sverige 87,4 procent i någon tätort.

Genomsnittsåldern ökar i kommunerna liksom i övriga landet men kommunerna har en större andel personer över 65 år än riket som helhet. En åldrande befolkning medför en ökad risk för olika olyckor.

2.1.1 Falköping

Till Falköpings kommun hör ett antal små tätorter; Stenstorp, Floby, Kinnarp, Åsarp, Vartofta, Torbjörntorp, Gudhem, Odensberg och Kättilstorp. Falköping är en jordbruksbygd med många lantbruk med några större djurbesättningar. I kommunen finns två av Sveriges största kisttillverkare, Fredahls och Fonus. Dessa tillsammans står för mer än 70 % av tillverkningen av kistor i Sverige. I kommunen finns två stora möbeltillverkare, Kinnarps och Gyllensvaans möbler, samt ett stort mejeri. Automotive Components AB (Volvo) har tillverkning av bilkomponenter i Floby. För övrigt är näringslivet varierat med medelstora och mindre företag. Det finns en mindre flygplats som idag nästan enbart används av privatflyg och segelflyg. På Älleberg finns en mindre gräs bana som fungerar som landningsbana och där ligger ett segelflygscenter.

Falköping är en rekreationsstad. Hornborgasjön ligger delvis i kommunen, ett stort antal fågelskådare kommer varje år för att beskåda trandansen och denna sker precis på kommungränsen till Skara. På Mösseberg finns ett alpint center och längdskidspår på vintern. Dessa används som motionsspår under övrig tid av året.

I kommunen finns ett antal kulturhistoriska byggnader, bland annat ett stort antal kyrkor, Mössebergs kurort, Rantens järnvägshotell och gammal träbebyggelse i centrum.

Västra stambanan korsar kommunen och Jönköpingsbanan ansluter till västra stambanan i Falköpings tätort. Kommunen korsas av flera riksvägar. Dessa kommunikationsleder medför risker av olika slag.

2.1.2 Götene

Till Götene kommun hör ett antal små tätorter; Hällekis, Källby och Lundsbrunn. Götene är en jordbruksbygd vilket präglar näringslivet. Livsmedelsindustrin är framträdande vilket medför en koncentration av organisationer och serviceföretag som står jordbruk och livsmedelsproduktion nära. Plastindustri, transportnäring, byggföretag och turism är andra viktiga näringsgrenar.

Kinnekulleområdet bjuder på naturupplevelser i form av campingplatser, bad och gästhamnar utmed Vänerns kuststräcka. På Kinnekulle finns både sommar- och vinteraktiviteter. Där finns spår för längdskidåkning, leder för vandring och leder för cykling.

Vänern ligger delvis i Götene kommun vilket innebär risker. Översvämning, drunkning, båtolyckor samt olyckor på is är en del av kommunens riskbild. I kommunen finns en hamn i Hällekis som tar emot kommersiell trafik.

E20 och Rv44 passerar förbi Götene med stora trafikvolym. Delar av sträckan på E20 har byggts om till motorväg, vilket har minskat antalet allvarliga olyckor. Järnvägen Kinnekullebanan med främst persontrafik korsar kommunen, den har många ej planskilda korsningar utan bommar, vilket medför en ökad olycksrisk.

2.1.3 Skara

Till Skara kommun hör ett antal små tätorter; Varnhem, Ardala, Axvall och Eggby. Skara är en jordbruksbygd vilket präglar näringslivet. Livsmedelsindustrin är framträdande vilket medför en koncentration av organisationer och serviceföretag som står jordbruk och livsmedelsproduktion nära. Jula centrallager ligger i utkanten av Skara och är en av Sveriges största lagerbyggnader. Plastindustri, musikindustri, transportnäring, handel, postorderföretag, och turism är andra viktiga näringsgrenar.

Skara har varit lärdomsstad sedan medeltiden. I dag finns lantbruksuniversitet, scenskola, utbildningar inom musikbranschen, naturbruksgymnasium och utbildningar inom hästsport.

Skara är även en nöjes- och rekreations stad. Vallebygden och Hornborgasjön erbjuder naturupplevelser. Petersburg är ett friluftsområde strax utanför centralorten. I Skara finns ett antal samlingslokaler och andra anläggningar som årligen besöks av många människor, till exempel Axevalla travbana, Skara Sommarland, Badhuset, Klosterkyrkan i Varnhem samt Domkyrkan i Skara. I Skara finns även ett antal kulturhistoriskt viktiga byggnader.

E20 passerar Skara där stora delar byggts om till mötesfri väg vilket har påverkat antalet allvarliga olyckor.

Trots att Skara kommun är en liten kommun har den en storstadsprägel såtillvida att de flesta av storstadens risker finns representerade i kommunen fast i mindre skala, det vill säga med färre antal objekt av varje slag.

2.1.4 Tidaholm

Till Tidaholms kommun hör ett antal små tätorter; Ekedalen Madängsholm och Fröjered. Tidaholm är en gammal bruksort med en typisk landsbygd med jord- och skogsbruk. I kommunen finns Europas enda tillverkare av tändstickor, Swedish Match. Företaget har på senare år i väsentlig grad minskat sin användning av farliga kemikalier. Nobia, tidigare Marbodalen, har tillverkning i Tidaholm. Nobia kommer att flytta sin verksamhet till Jönköpings kommun. Troligen kommer någon form av träteknisk

verksamhet fortsätta i lokalerna. Omfattningen är dock osäker. I övrigt är det främst mindre och medelstora företag.

I utkanten av tätorten är Tidaholmsanstalten belägen, som är en av de högst säkerhetsklassade anstalterna i Sverige. Anstalten byggs ut under de kommande åren för att rymma fler interner.

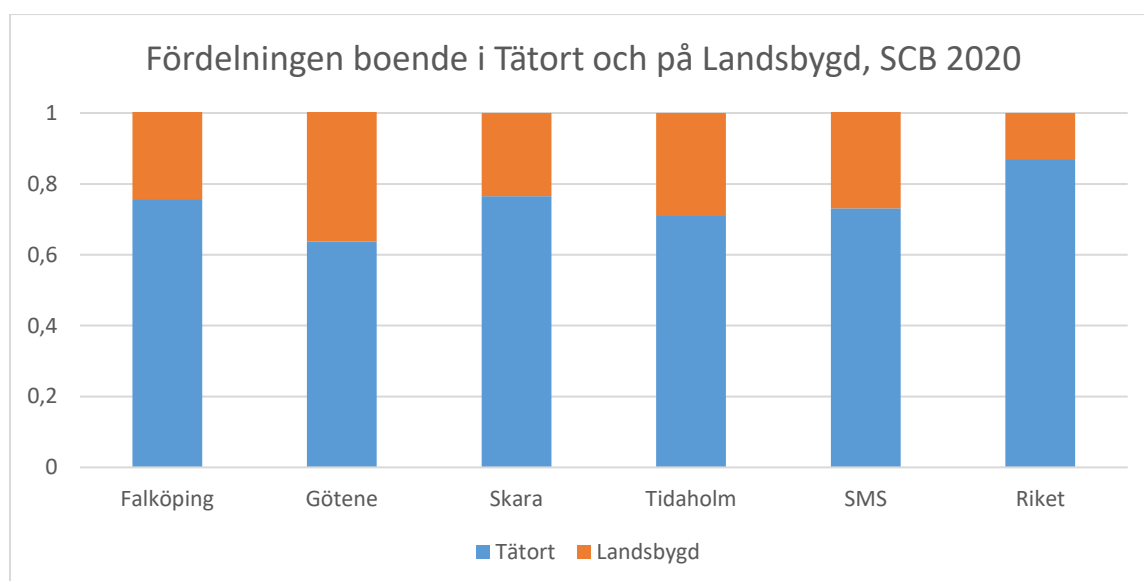
Hökensås skogsområde som sträcker sig över flera kommuner är ett känt rekreationsområde. I området finns ett flertal mindre sjöar som är populära för sportfiske. Ett stort antal sommarstugor finns i området samt två campingplatser.

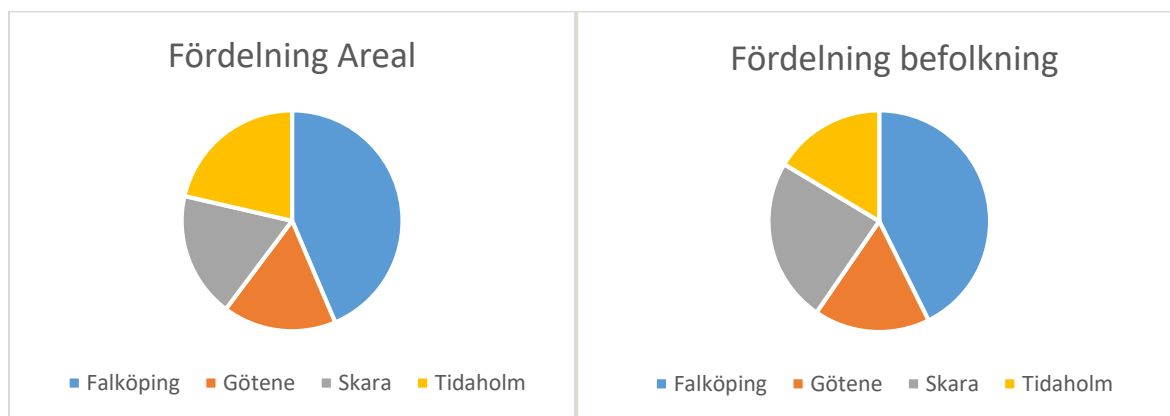
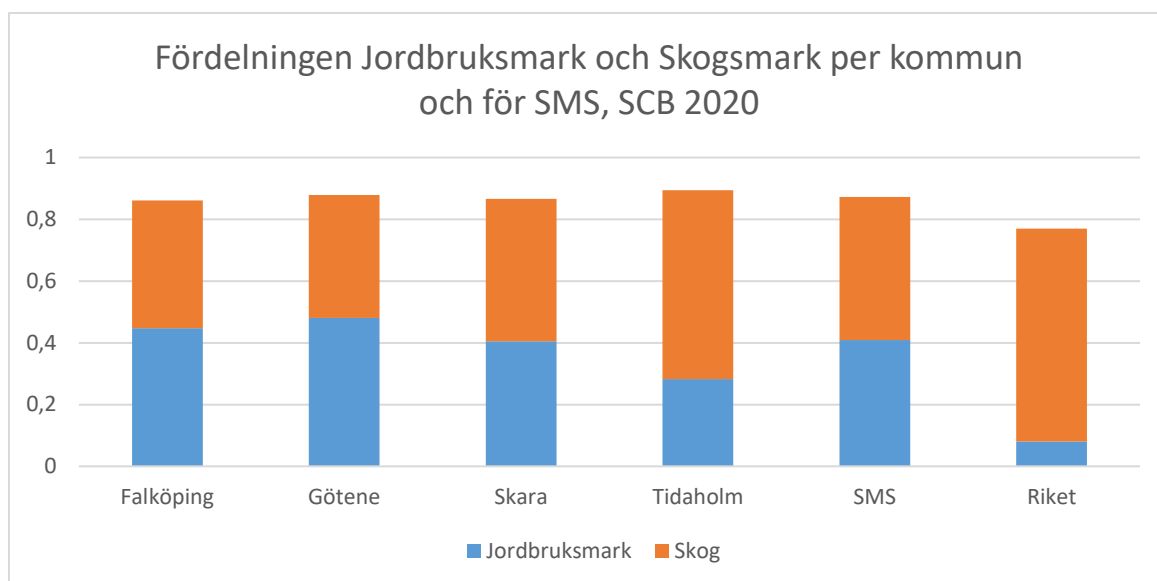
I Tidaholm finns ett antal kulturhistoriskt viktiga byggnader, träbebyggelse i centrum samt ett antal gamla kyrkor bland annat Kungslena och Vättak.

Riksväg 26 är den enda större transportleden som korsar kommunen. Genom kommunen och tätorten rinner ån Tidån samt den mindre ån Vamman som vid höga flöden kan innebära betydande översvämningsrisk i tätorten.

2.2 Jämförelser mellan kommunerna i SMS

Nedan i kapitel två och fyra, följer en beskrivning av och jämförelser mellan medlemskommunerna i SMS och andra jämförbara kommuner eller med riket i sin helhet. Denna beskrivning görs för att man ska kunna få en bild av om SMS-kommunerna uppfyller kravet på likvärdigt och tillfredsställande skydd som finns i Lagen om skydd mot olyckor. Beskrivning av bildens innehåll finns i bilden eller i angränsande textmassa.

Som synes är kommunerna relativt lika varandra. Götene avviker genom att fler bor på landsbygden och Tidaholm har mer skog och mindre jordbruksmark än övriga kommuner. Ser man på fördelningen areal jämfört med befolkningen kan man se att befolkningstätheten är relativt lika för Götene och Falköping men Skara har något högre befolkningstäthet och Tidaholm något lägre.

	Inv./km ²		Inv./km ²
Falköping	31,8	SMS	32,5
Götene	32,6	Riket	25,5
Skara	43,7	Skaraborg	36,6
Tidaholm	24,7	Västra Götalandsregionen	72,9

Källa regionfakta, siffror från 2020-12-31.

2.3 Jämförelser med andra kommuner eller områden

Samhällsskydd Mellersta Skaraborgs kommuner tillhör 2 olika kommungrupper. Falköping tillhör 'C6 - mindre stad/tätort' och Götene, Skara och Tidaholm tillhör 'C7 - Pendlingskommun nära mindre stad/tätort'. Som jämförelse med andra kommuner har dessa kommungrupper och riket valts, förutom vad gäller brand i skog och mark där jämförelsen är gjord mot gamla Skaraborgs län och Västra Götalands län.

Kommuner i Skaraborg	Huvudgrupp	Kommungrupp
Falköping, Lidköping, Mariestad och Skövde	C - Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	C6 -Mindre stad/tätort
Essunga, Gullspång, Götene, Hjo, Karlsborg, Skara, Tibro, Tidaholm, Töreboda, Vara	C - Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	C7 - Pendlingskommun nära mindre stad/tätort
Grästorp	B - Större städer och kommuner nära större stad	B4 - Pendlingskommun nära större stad

Av Västra Götalands läns 49 kommuner ligger samtliga C6-kommuner och 10 av de 15 C7-kommunerna i Skaraborg.

3. Styrning av skydd mot olyckor

Kommunernas ansvar enligt LSO ligger som utgångspunkt nämnden för Samhällsskydd Mellersta Skaraborg.

3.1 SMS uppdrag

Samhällsskydd mellersta Skaraborg (SMS) har samhällsskyddsansvaret för Falköping, Götene, Skara och Tidaholms kommuner. Verksamheten har som uppgift att avhjälpa och förebygga olyckor som inverkar på Liv, Hälsa, Egendom och Miljö.

Uppgifterna följer av Förordning om skydd mot olyckor och Lagen om Skydd mot Olyckor (LSO) Nämndens ansvar omfattar också Lagen om Brandfarliga och Explosiva varor (LBE). Sotningsverksamheten med dess tillsyn, brandskyddskontrollen av eldningsanläggningar, där kommunerna utgör tillsynsmyndighet och i vissa fall tillståndsmyndighet enligt samma lagstiftningar.

3.1.1 Brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete

SMS har även uppdraget att arbeta brottsförebyggande och trygghetsskapande i linje med det breda uppdraget.

SMS har centralt placerade säkerhetssamordnare som har ansvar för arbetet enligt Lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH), samt att upprätthålla kommunernas krishanteringssystem, säkerhetsskydd, internskydd och riskhantering.

Kommunsamordningscentralen (KSC) har i uppdrag att samordna och stödja räddningstjänsten och övriga kommunala verksameters behov av stöd under framför allt icke kontorstid för samtliga kommuner i organisationen. KSC ska leda räddningstjänstens operativa verksamhet och samordna och serva fyra kommuners behov av hjälp och stöd i sitt trygghets- och säkerhetsarbete. Ha ansvar för in- och utalarmering och för kommunerna ha löpande omvärldsbevakning.

SMS arbetar med trygghetsfrågor utifrån arbetsmetoden Effektiv Samordning för Trygghet (EST). I detta arbete ingår, förutom SMS och kommunernas egna förvaltningar, representanter från näringslivet, företagare, handlare och andra privata aktörer. Att i vardagen samverka på ett effektivt och strukturerat sätt skapar goda förutsättningar för att samverka även i händelse av kris skall kunna fungera så bra som möjligt.

4. Risker

4.1 Övergripande

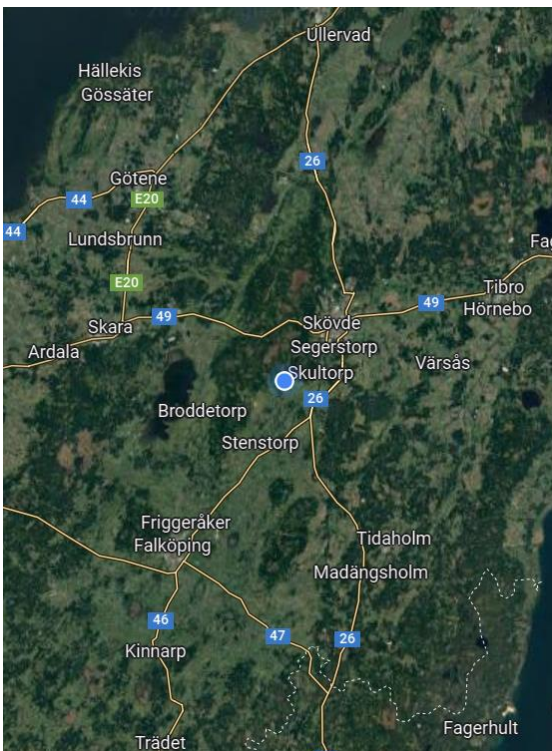
4.1.1 Brand

De flesta bränder i byggnader sker i bostäder och det är främst i dessa byggnader som personer omkommer. De vanligaste brandorsakerna är soteld, glömd spis, värmeöverföring och brand anlagd med uppsåt. Kommunerna har varit förskonade från någon större skolbrand men det har förekommit ett antal mindre anlagda bränder på skolorna. Samtliga kommunala skolor har automatiskt brandlarm som är direkt kopplat till räddningstjänsten.

”Brand ej i byggnad” sker ofta i containrar eller i bilar. Vid dessa bränder finns risk för spridning av branden.

4.1.2 Trafikolyckor

Genom kommunerna går ett antal större riksvägar och en europaväg och det är där största antalet trafikolyckor sker. På dessa vägar transporteras även stora mängder farligt gods. Hur stora volymer och vilken typ av farliga ämnen som transporteras finns ingen aktuell statistik på.

Genom Falköpings kommun går västra stambanan som passerar genom Falköpings, Stenstorps och Flobys tätorter. Jönköpingsbanan ansluter i Falköping till västra stambanan. En olycka på någon av dessa järnvägar skulle innebära stora problem oavsett om det är persontransport eller godstransport. Inte heller på järnväg finns någon aktuell statistik om hur stora mängder farligt gods som transporteras. Den senaste statistiken togs fram 2006 av dåvarande Räddningsverket gällande väg och järnväg. Det är oklart om denna statistik fortfarande är relevant.

I utkanten av Falköpings tätort ligger en mindre flygplats som idag främst trafikeras av mindre privatflyg. Bedömningen är att risken för en större flygolycka är mycket liten.

Bildtext: Av kartan framgår det större vägnätet inom SMS-kommunerna med riksvägar och europaväg.

4.1.3 Farlig verksamhet

Inom området finns en livsmedelsindustri, en industri för isoleringsmaterial och fyra stycken bergtäkter som är klassade enligt den lägre kravnivån i Sevesodirektivet. Dafgård som ligger i Källby har en större mängd ammoniak i sina kylanläggningar och gasol för tillagning av livsmedel. Det finns även andra brandfarliga varor inom området. Paroc i Hällekis hanterar flytande naturgas och syrgas samt en del andra kemikalier i mindre mängder. Scan i Skara är fortfarande klassade enligt LSO 2 kap 4§ som farlig verksamhet. Scan håller på att trappa ner sin verksamhet men man hanterar fortfarande både ammoniak, gasol och annan brandfarlig vara.

4.1.4 Större industrier

Det finns ett antal större trävaruindustrier i kommunerna med de problem som en större brand skulle innebära, med höglager, stora rumsvolymer, spånlager och stora mängder trävaror. Som exempel kan nämnas Kinnarps, Gyllensvaans, Nobia (Marbodal), Fonus och Fredahls.

I Tidaholm finns Swedish Match och i Floby finns Automotive Components Floby AB (Volvo). På Swedish Match har mängden farliga kemikalier minskat de senaste åren och lagras numera endast i begränsade mängder men där finns stora volymer av färdiga tändstickor.

Jula centrallager är beläget i utkanten av Skara och är en av Sveriges största lagerbyggnader. På lagret hanteras stora mängder brännbara produkter och stora mängder brandfarliga varor. På objektet är det långa inträngningsvägar och själva storleken på byggnaden utgör ett bekymmer vid en brand.

Arla beläget i Götene hanterar brandfarlig vara, ammoniak och kemikalier. På objektet finns även ett stort höglager.

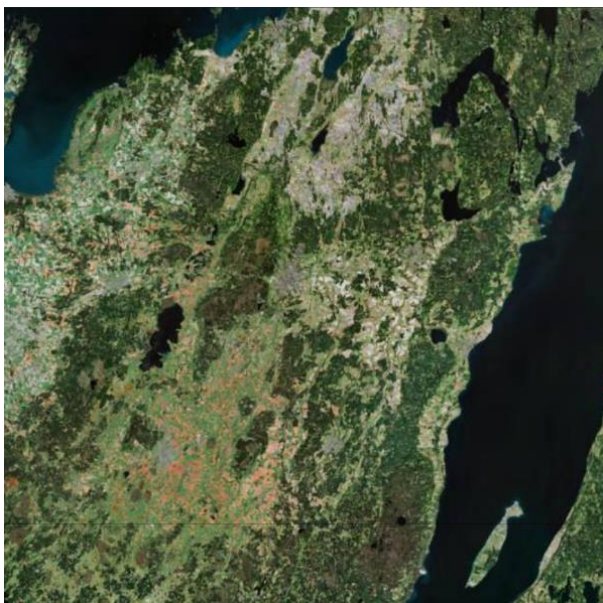
IAC beläget i Skara är en plastindustri som hanterar brandfarlig vara och organiska peroxider vilket i princip är som ett sprängämne.

Unique Pyrotechnic beläget i Brännebrona utanför Götene är ingen stor industri men hanterar stor mängd explosiv vara i form av pyroteknik.

Samtliga av dessa industrier bedriver ett bra systematiskt brandskyddsarbete. SMS har också ett bra samarbete med de större industrierna och har gjort insatsplanering på dessa.

4.1.5 Naturolyckor

Vänern i Götene kommun medför en stor risk för översvämningar utmed hela kuststräckan. Genom Tidaholms kommun och tätorten passerar ån Tidån och därmed finns en risk för översvämning i tätorten om Tidån stiger. I tätorten ligger ett antal fastigheter samt Swedish Match längs Tidåns strand som kan hotas vid höga vattenflöden. Ån Vamman som rinner genom tätorten kan också hota ett antal fastigheter om den stiger. I Falköpings kommun rinner ett antal åar men risken för översvämning är mindre än i Tidaholm, Pösån kan hota delar av Stenstorp. Lidån rinner i de västra delarna och kan översvämma vid Trävattna. Genom Skara tätort rinner ån Drysan med översvämningsrisk i delar av sin sträckning genom tätorten. Falköpings tätort kan få problem vid kraftiga skyfall då stora mängder vatten rinner ner från Mösseberg.

Vanliga bränder på vårkanten är gräsbränder som oftast är begränsade i omfattning. Brand i skogsmark med större omfattning är ovanliga. I kommunerna finns flera skogsområden, bland annat Hökensåsområdet i Tidaholm där markens beskaffenhet gör att risken för skogsbrand i området är stor. Den senaste större skogsbranden inträffade 2008.

Även stormar kan orsaka stora problem med nedfallna träd eller att tak eller liknande blåser ner.

Bildtext: Av kartan framgår tydligt att Hökensås är det område som har störst sammanhängande skogsyta och har även den marktyp som är störst skogsbrandsbenägen.

Främst i Tidaholm har man drabbats av stora mängder snö från en så kallade snökanon, dessa bildas över Vättern vid speciell väderomständighet.

4.1.6 Vindkraft

I kommunerna finns ett stort antal vindkraftverk. Expansionen har varit stor de senaste åren och planering finns för fler. Sannolikheten att en olycka ska ske med personer i tornen bedöms inte särskilt stor. Ett bekymmer är att höjden på kraftverken ökar och ny utrustning är då nödvändig för att klara höjderna. Övningar och utbildningar genomförs för att klara detta.

4.1.7 Kulturhistoriska byggnader

I kommunerna finns ett flertal kulturhistoriskt intressanta byggnader, till exempel äldre kyrkor såsom Skara domkyrka, Varnhems klosterkyrka, Husaby kyrka och Kungslena kyrka samt Mössebergs kurort och träbebyggelse i tätorternas centrum.

4.1.8 Sociala risker

Det finns tydliga kopplingar mellan delaktighet, inflytande och hälsa. När individer och grupper får möjlighet att påverka sina egna livsvillkor och utvecklingen av samhället i stort, uppstår en känsla av medskapande som bidrar till meningsfullhet. Meningsfullhet leder till ”innanförskap” vilket är avgörande för att skapa ett gott liv.

Alla medborgare ska känna delaktighet, ha inflytande i samhället och ha resurser att styra över ekonomi, arbete, bostad, utbildning, kultur, rekreation, hälsa, trygghet och sociala nätverk.

Social hållbarhet ska ge alla invånare lika möjligheter till en god livsmiljö genom att bryta segregationen mellan människor. Ett samhälle med öppna och toleranta invånare möjliggör nya möten mellan individer med skilda bakgrunder, erfarenheter och referensramar som är nödvändiga för samhällsutvecklingen. Mångfald i befolkningen skapar en god samhällsutveckling och ekonomisk tillväxt. Social tillit och delaktighet är förutsättningen för en levande demokrati.

Sociala risker kan uppstå ur sociala problem som finns i samhället. Det kan till exempel vara ökade samhällsklyftor, arbetslöshet, avsaknad av utbildning och avsaknad av goda förebilder. Detta i sin tur kan leda till social oro.

För att arbeta effektivt med sociala risker krävs en utveckling av samverkan med externa aktörer på olika nivåer, till exempel Västra Götalandsregionen och berörda myndigheter men även utveckling av nya former av samverkan på lokal nivå inom kommunen såväl som med civilsamhället.

4.1.9 Vårdanläggningar

Falköpings sjukhus är beläget på kanten av Mösseberg. På sjukhuset finns både dagvård och slutenvård. Sjukhuset består av flera huskroppar som delvis är förbundna med varandra via kulvertar. Sjukhuset har ett heltäckande automatisk brandlarm och har delvis sprinkler. På området finns en byggnad med rättspsykiatrisk vård med låsta avdelningar som kan innebära problem vid brand.

Kriminalvården har anläggningar i Tidaholm och Falköping. Anstalten i Tidaholm är ett av de högst säkerhetsklassade fängelserna i Sverige. Räddningstjänsten genomför regelbundna övningar på grund av de speciella svårigheter som finns med tillträde med mera på anstalten. Krav har ställts i samband med tillsyn för att öka brandsäkerheten vilket bland annat lett till ökad bemanning nattetid. Statens institutionsstyrelse, SiS bedriver individuellt anpassad tvångsvård i Gudhem utanför Falköping.

4.1.10 Logistik Center Skaraborg

I norra delarna av Falköpings tätort är Logistik Center Skaraborg beläget. Området har tillkommit för att lättare kunna lasta om från järnväg till väg och tvärtom. Falköpings kommun är ägare och ansvarig för järnvägsspåren. I dagsläget finns två stora virkesterminaler och Julia har en stor containerterminal

där gods lastas om från järnväg till lastbil för att sedan transporteras till deras centrallager i Skara. På området ligger även ett fjärrvärmeverk. Inget farligt gods eller annan farlig verksamhet finns på området. Den största risken på området bedöms vara antingen ras av virke eller att en container välter ner på en person. Brand på fjärrvärmeverket eller i flisdepå är ytterligare risker. Området är i ett expansivt läge och håller på att byggas ut.

4.1.11 Slutsatser

Kommunerna präglas till stor del av offentlig verksamhet, äldre träbebyggelse i de centrala delarna, publika lokaler, mindre och medelstora industrier. Ett antal större industrier och lantbruk med stora djurbesättningar finns. Vårdanläggningar, publika lokaler, olika typer av skolor och industrier ställer stora krav på räddningstjänsten både operativt och förebyggande. Bostadsbränder är den vanligaste insatsen för brand i byggnad. Av bränderna är det just bostadsbränder som genererar den största ekonomiska risken och är en betydande risk för liv och hälsa. Information och utbildning till allmänheten för att hindra att bränder uppstår och att självständigt kunna agera rätt vid brandtillbud är viktiga uppgifter för SMS. En särskild satsning behöver göras på landsbygden där nästan alla dödsbränder skett.

Kommunerna korsas av transportleder och trafikolyckor är den dominerande risken för människors liv och hälsa. Farligt godstransporter på vägar och järnvägar genom kommunerna medför risk för olyckor med allvarliga konsekvenser för människor och miljö.

I kommunerna finns Vänern, ett mindre antal sjöar och vattendrag samt ett antal badanläggningar där drunkning utgör en risk för liv och hälsa.

Utöver de olyckor som inträffar mer eller mindre frekvent finns de storskaliga olyckorna och kriserna. Dessa inträffar dock sällan men kan få omfattande konsekvenser för samhället när det sker.

Följande sju händelsetyper har identifierats, som bedöms kunna medföra allvarliga konsekvenser:

- Naturhändelser, så som skogsbrand, snö och isstorm, storm och översvämning.
- Olyckor på väg eller järnväg med persontransporter.
- Olyckor med farligt godstransporter på väg eller järnväg.
- Bränder i större industrier
- Bränder i större publika lokaler.
- Bränder i kulturhistoriska byggnader.
- Olyckor och andra händelser orsakade av social oro.

4.2 Brand i Byggnad

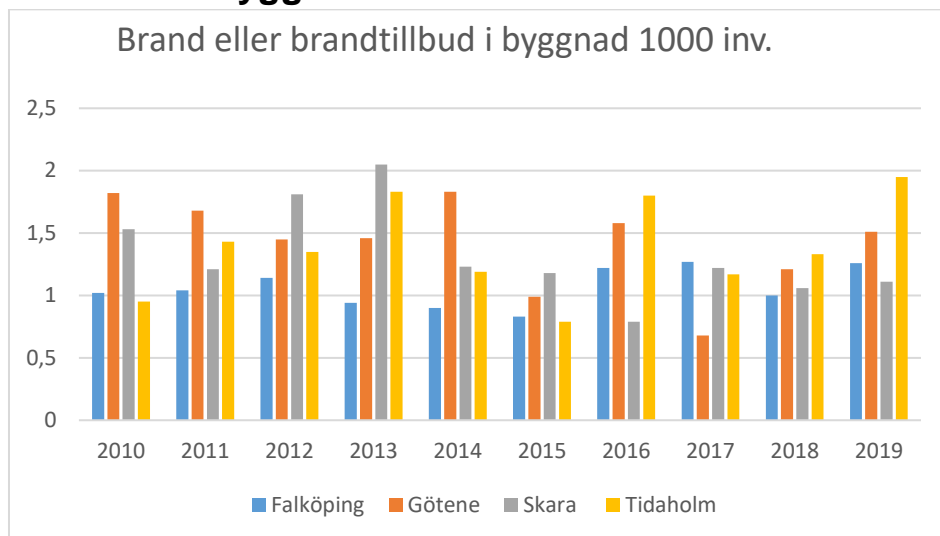

Diagram 1 Brand eller brandtillbud i byggnad under 10 år. (IDA)

När man ser diagrammet ovan ser det ut som om det är stora skillnader mellan kommunerna och mellan åren. 2017-2018 sjönk brand i byggnad men 2019 vände det uppåt igen för att åter sjunka något i Götene och Tidaholm 2020 (2020 saknas i diagrammet). Jämför man SMS med kommungrupp och riket ser man att olyckstypen sjunker snabbare än kommungrupperna och riket:

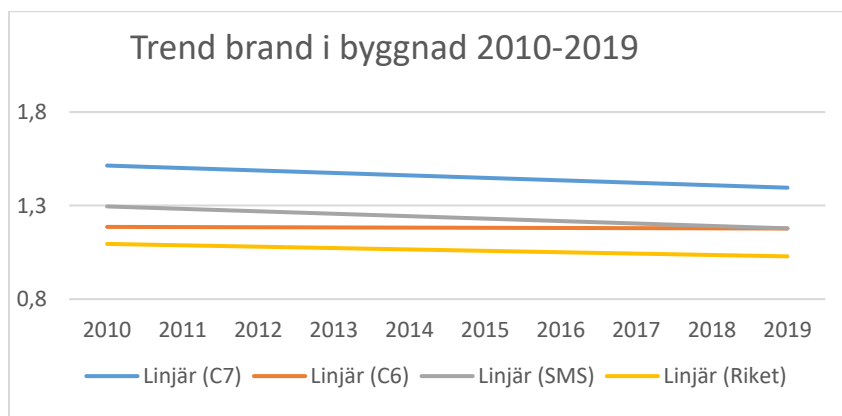

Diagram 2 Trend brand i byggnad jämför med liknande kommuner och riket.

För Skara och Götene som enskilda kommuner är trenden fallande men den är stigande i Falköping och Tidaholm.

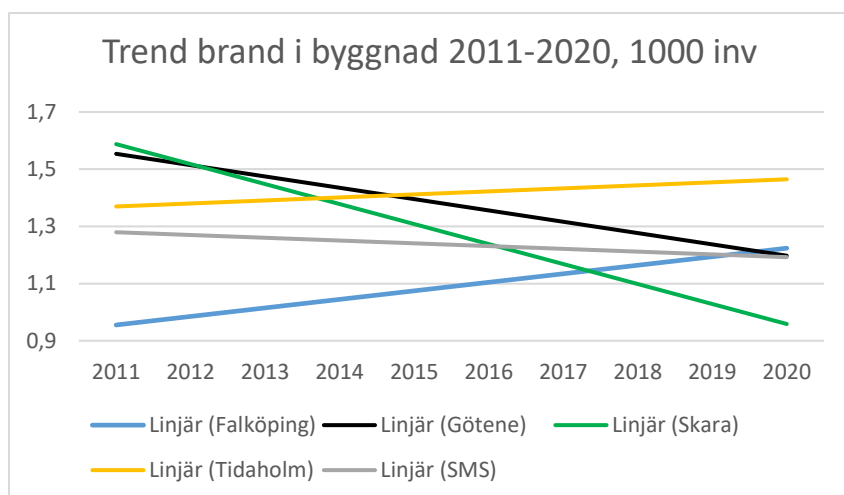

Diagram 3 Trend brand i byggnad per kommun. 2020 hämtat från Daedalos.

Jämför man respektive kommun med kommungrupp och riket ser man att både Falköping och Tidaholm började på väldigt låga nivåer 2011 vilket påverkar lutningen på trendlinjerna. 2016 ändrades händelserapporten och då märks en markant uppgång i brand i byggnad om man jämför 2015 med 2016, både för Falköping (47%) och Tidaholm (127% 2017 jämfört med 48% 2016). Denna ökning finns även i Götene (59%) men inte i Skara som istället har en minskning med 66%. Ett medelvärde för de senaste 11 åren visar dock att Falköping och Skara 2020 ligger över medelvärdet medan Götene och Tidaholm ligger under medelvärdet. Även SMS ligger något över medelvärdet 2020.

Om man i stället tittar på de 4 senaste åren, efter att SMS bildades ligger Falköping och Skara över medelvärdet 2020.

Kommun	Värde	Medelvärde 11 år	Medelvärde 4 år	År	Högst	År	Lägst
	2020				Värde		Värde
Falköping	1,29	1,08	1,21	2020	1,29	2014	0,9
Götene	1,36	1,42	1,19	2014	1,83	2017	0,68
Skara	1,07	1,30	1,11	2013	2,05	2016	0,79
Tidaholm	1,33	1,37	1,44	2019	1,95	2015	0,79
SMS	1,26	1,24	1,22	2013	1,44	2015	0,93

Tabell 1 Antal inträffade bränder i byggnad per 1000 invånare. (IDA 2010-2019, Daedalos 2020)

Tidaholm hade ett extremår 2019 då kommunen låg 47 % över medelvärdet senaste 11 åren. 2020 ligger det på samma nivå som 2018.

Jämför man kommunernas medelvärde under 10 år (IDA 2010-2019) med kommungrupper och riket ser man att samtliga kommuner ligger under kommungrupp C7:s värden men bara Falköping kommer ner på nivåer liknande C6 och riket.

Slutsats: värdena varierar en hel del på grund av att det statistiska urvalet är litet. Dock får utvecklingen i Tidaholm och i viss mån i Falköping följas.

Tittar man vidare på bränder i bostäder kan man se att bränderna framförallt sker i bostäder:

Kommun	Bostad
Falköping	66 %
Götene	52 %
Skara	69 %
Tidaholm	61 %
SMS	63 %

Tabell 2 Andel bränder i bostäder (Daedalos 2017-2010).

Resterande bränder i byggnader förekommer framförallt i industri men Falköping har även en del bränder i skola/förskola där Falköping står för tio av periodens totalt 16 bränder. Många av Falköpings bränder var anlagda på en och samma förskola.

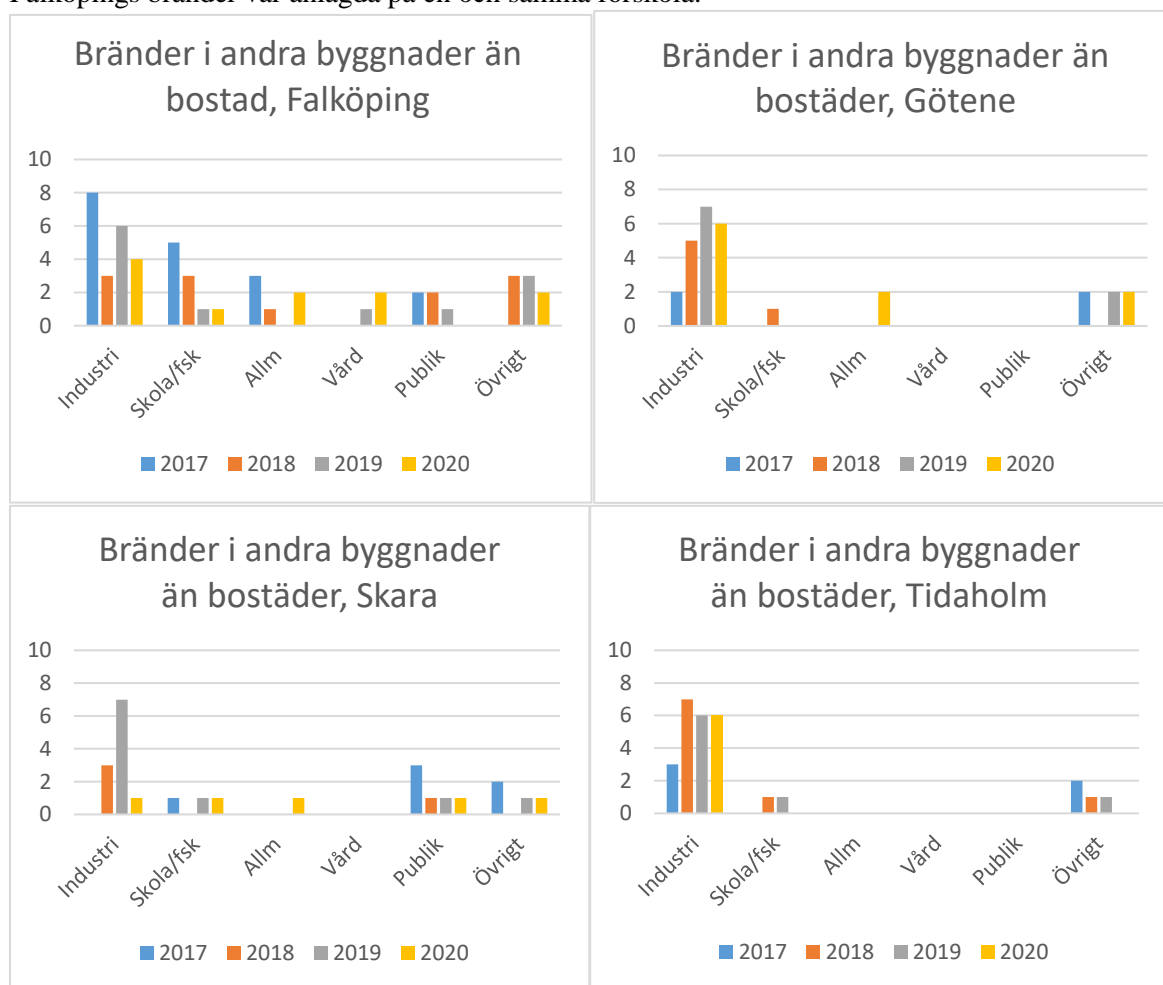

Diagram 4 Bränder i andra byggnader än bostäder 2017-2020 (Daedalos).

Orsaker i annan byggnad än bostad har ej undersökts.

Bostadsbränderna fördelar sig i huvudsak mellan villa och flerbostadshus eftersom de är de vanligast förekommande:

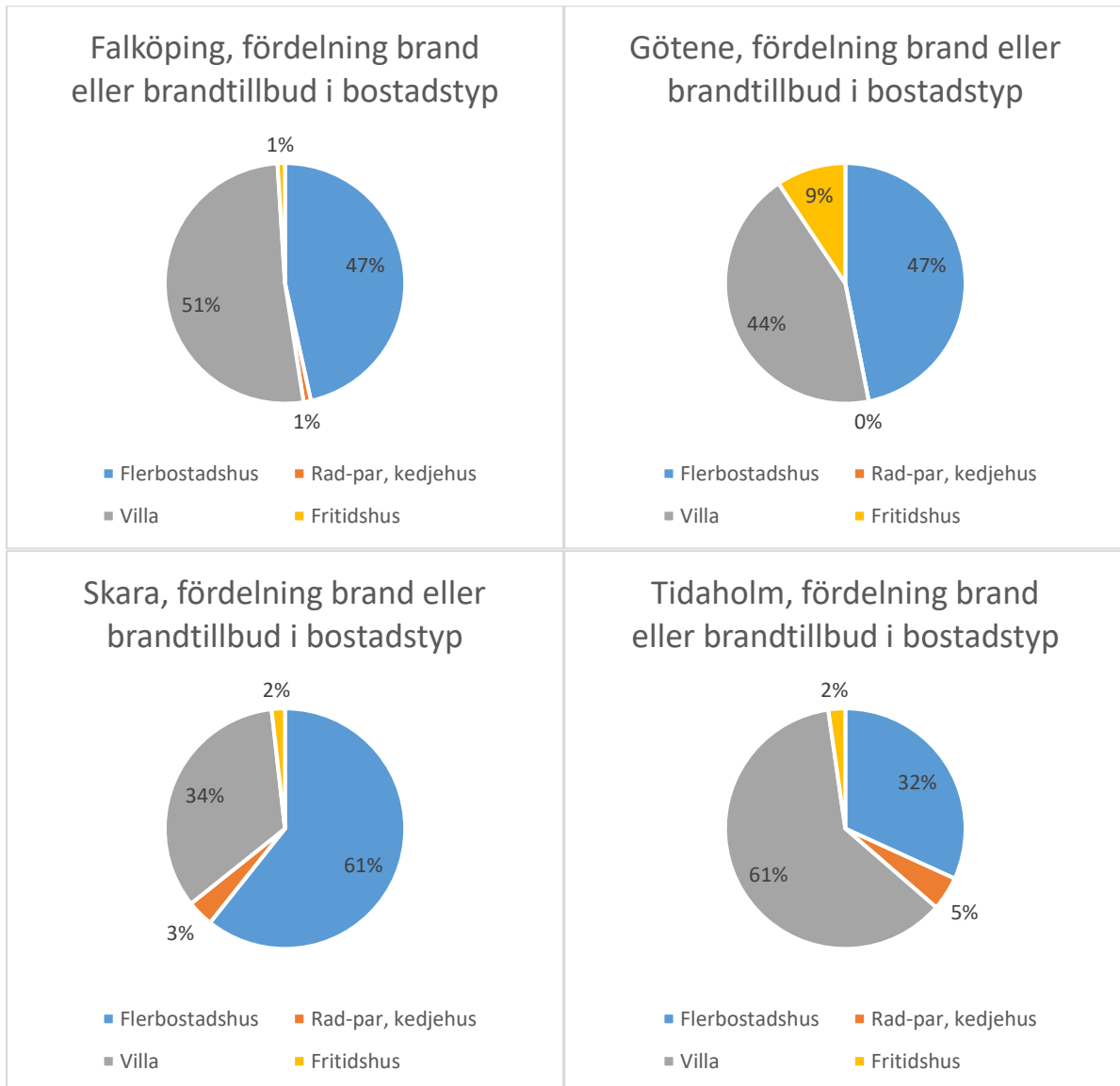

Diagram 5 Fördelning av bränder i bostäder 2017-2020 (Daedalos).

Det vanligaste startutrymmet i både flerbostadshus och villa är kök:

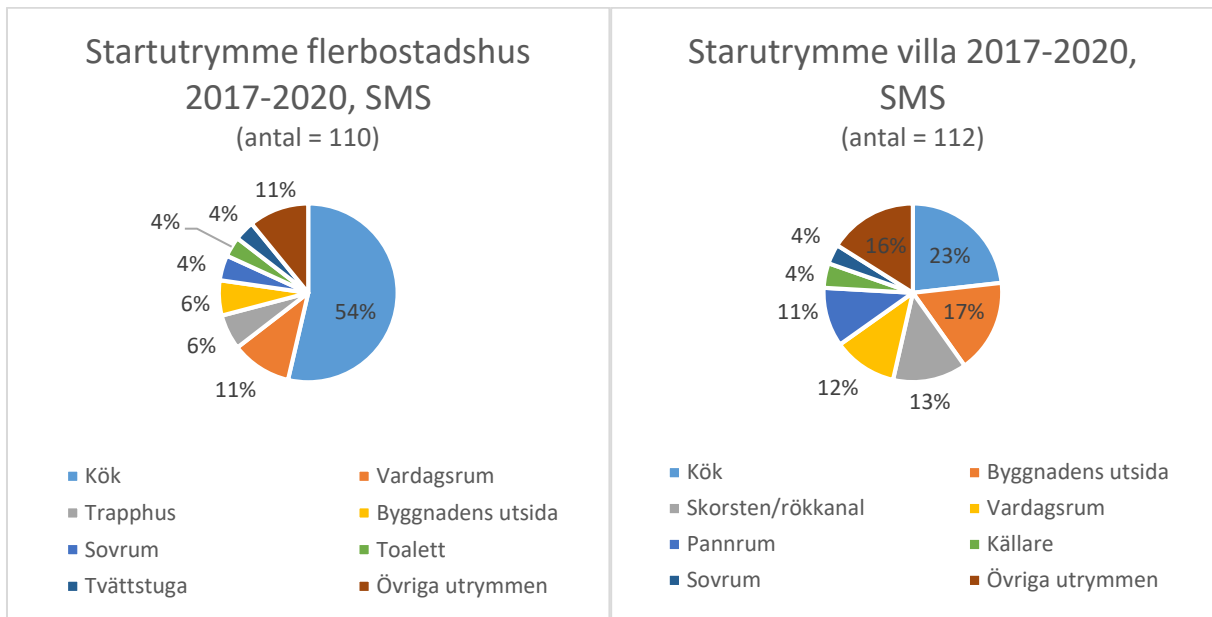

Diagram 6 Startutrymme i flerbostadshus och villa 2017-2020 (Daedalos).

Även i behovsprövat särskilt boende är kök dominerande men här är sovrum det näst vanligaste startutrymmet.

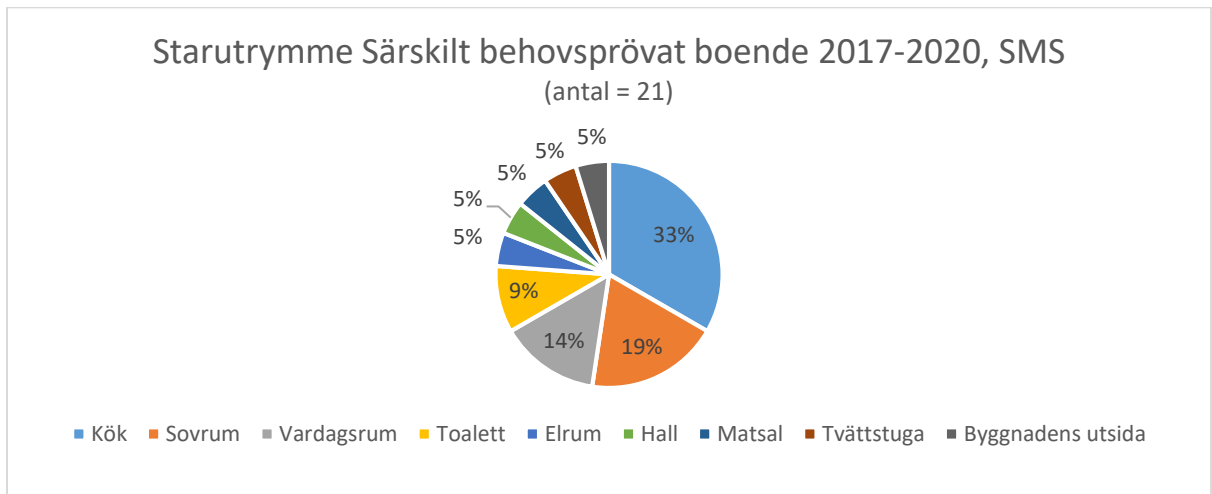

Diagram 7 Startutrymme i särskild boende 2017-2020 (Daedalos).

Den vanligaste orsaken till att det brinner i bostäder är oavsiktlig handling. Däremot är anlagd brand betydligt vanligare i Särskilda boenden och utrustningsfel vanligare i villa. Notera dock att det endast är 21 bränder i särskilda boenden.

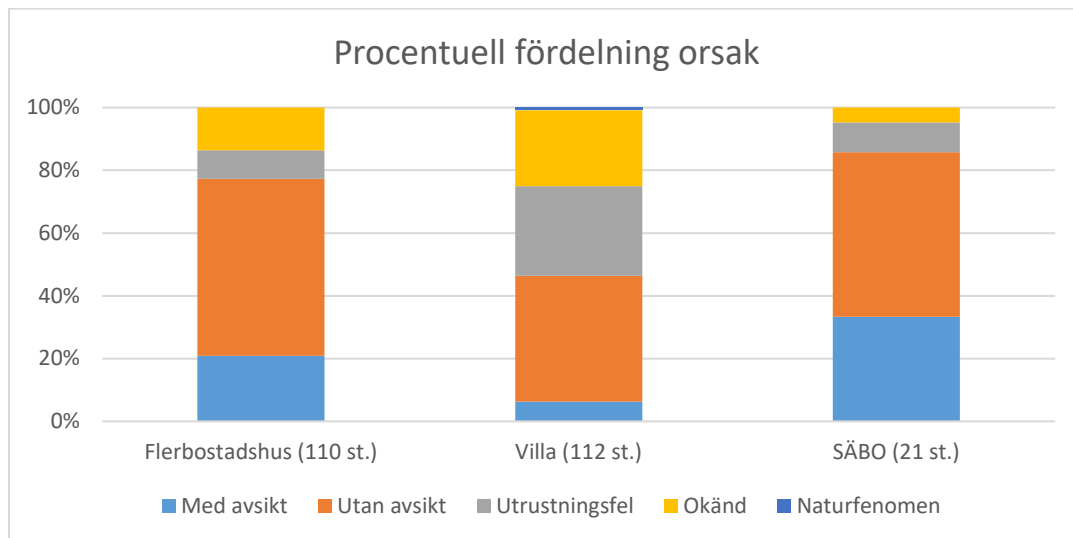

Diagram 8 Antändningsorsak i respektive bostad 2017-2020 (Daedalos).

Under perioden 2010-2019 inträffade 16 dödsbränder med totalt 24 avlidna. Vid ett tillfälle omkom 6 personer vid en brand i ett fritidshus i Tidaholm och vid ett annat tillfälle mördades två personer och mördaren försökte undanröja bevis genom att anlägga en brand. En person är dömd för dådet.

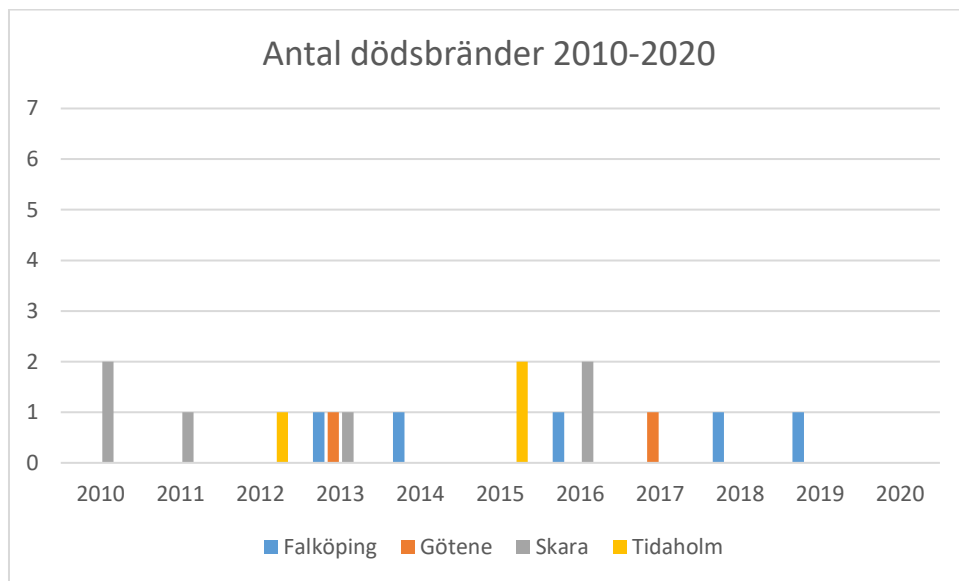

Diagram 9 Antal Dödsbränder 2010-2020. (IDA 2010-2015 kvalitetssäkrad statistik, 2016-2020 preliminär statistik).

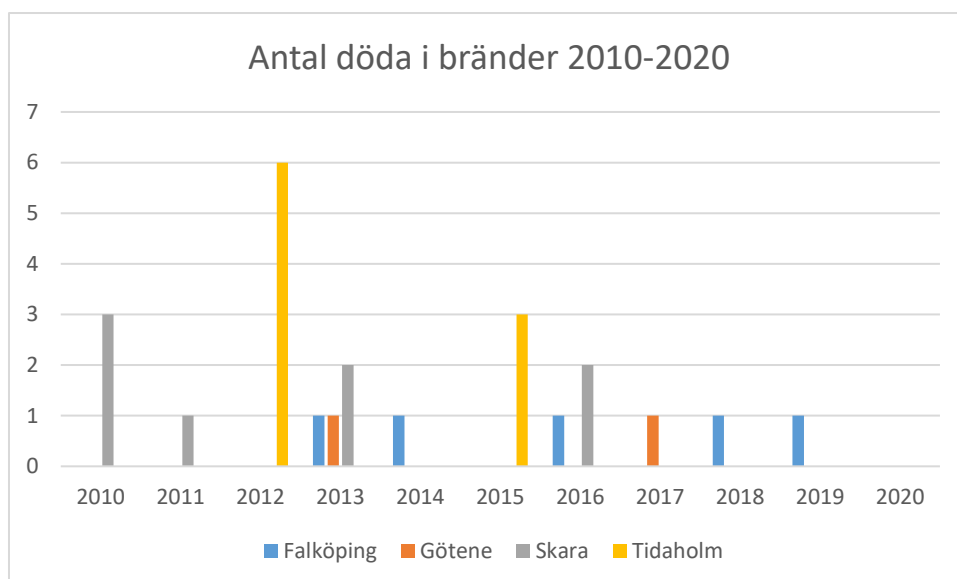

Diagram 10 Antal döda i bränder 2010-2020. (IDA 2010-2015 kvalitetssäkrad statistik, 2016-2020 preliminär statistik)

I tabellen nedan visas statistik över dödsbränderna med och utan ovan nämnda bränder

	Undantaget			
	Ingen brand undantagen	Mordbranden 2 avlidna	Branden 6 avlidna	Båda bränderna
Avlidna i bränder	24	22	18	16
Avlidna barn och ungdomar (0-17 år)	2 (8,3%)	2 (9,1%)	0 (0%)	0 (0%)
Avlidna i arbetsför ålder 18-64 år	10 (41,7%)	10 (45,5%)	6 (33,3%)	6 (37,5%)
Avlidna över 65 år	12 (50%)	10 (45,5%)	12 (66,7%)	10 (62,5%)
Avlidna i Särskilt boende*	2 (8,3%)	2 (9,1%)	2 (11,1%)	2 (12,5%)
Avlidna i Fritidshus	8 (33%)	6 (27,3%)	2 (11,1%)	0 (0%)
Avlidna i Flerbostadshus	4 (16,7%)	4 (18,2%)	4 (22,2%)	4 (25%)
Avlidna i Villa	12 (50%)	12 (54,5%)	12 (66,7%)	12 (75%)
Avlidna i sovrum	6 (25%)	6 (27,3%)	6 (33,3%)	6 (37,5%)
Avlidna i okänt rum	7 (29,2%)	5 (22,7%)	7 (38,9%)	5 (31,3%)
Alla bränder - Plats där den avlidne hittades: sovrum 6, kök 2, hall 6, vardagsrum 3, okänt 7				
Avliden med rökning/cigarett som brandorsak	3 (12,5%)	3 (13,6%)	3 (16,7%)	3 (18,8%)
Avlidna i sovrum med orsak rökning 3 av 6 (50%)				
Avliden med okänd brandorsak	12 (50%)	10 (45,5%)	12 (66,7%)	10 (62,5%)
Alla bränder - Brandorsak: Levande ljus 1, Värmeöverföring 6, Utrustningsfel 2, Rökning 3, Okänd 12				
Bränder med fler än en avliden	4 (16%)	3 (20%)	3 (20%)	2 (14,3%)
Genomsnitt antalet avlidna per brand	1,5	1,47	1,2	1,14
Avlidna utanför ort med räddningsstyrka	18 (75%)	16 (72,7%)	12 (66,7%)	9 (64,2%)

*Särskilt boende är en delmängd av villa, flerbostadshus och fritidshus.

Tabell 3 Statistik över avlidna i bränder (IDA 2010-2015 kvalitetssäkrad statistik, 2016-2020 preliminär statistik samt Daedalos 2010-2020).

4.3 Brand utomhus

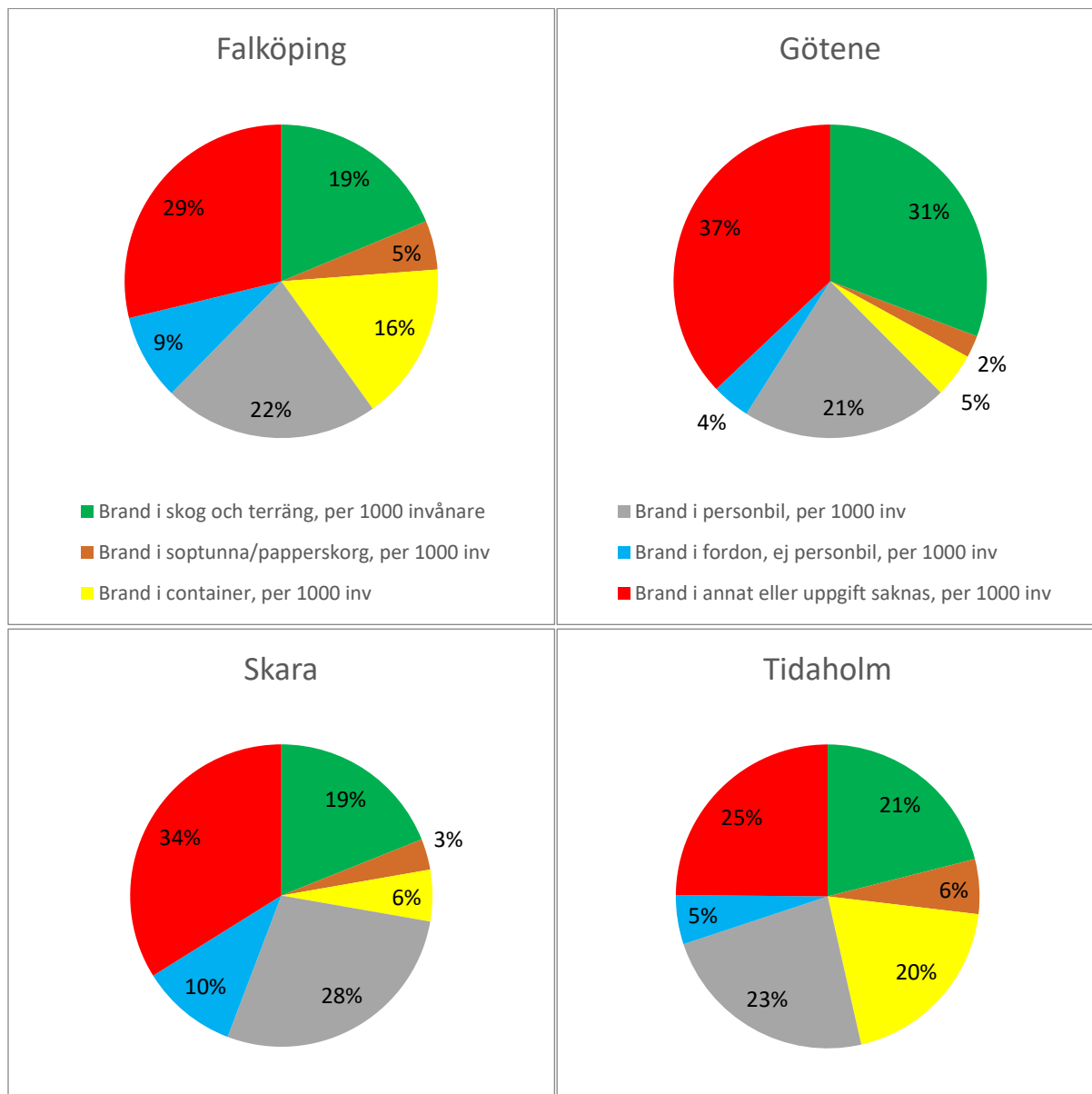

Diagram 11 Brand utomhus per kommun. (IDA 2010-2019)

Falköping och Tidaholm har en större andel bränder i containrar men en mindre del ”annat eller ej angivet” vilket kan antyda att vissa av dessa har registrerats på ett bättre sätt under de övriga rubrikerna.

Skara har en betydligt högre andel brand i fordon än de övriga kommunerna och trots att det på senare år minskat ligger Skara fortfarande högt.

Trots att både Götene och Tidaholm har stora rekreationsområden i Kinnekulle och Hökensås ses ingen större andel i Tidaholm som skulle tyda på att camping/friluftsliv skulle innebära ökad risk för brand i skog och terräng. Götene kommun ligger däremot ca 30% över de övriga kommunerna.

Jämför man med riket och kommungrupperna framträder det att SMS har färre bränder i Skog och terräng men fler containerbränder. Dessutom har SMS fler bränder i personbil än jämförbara kommungrupper:

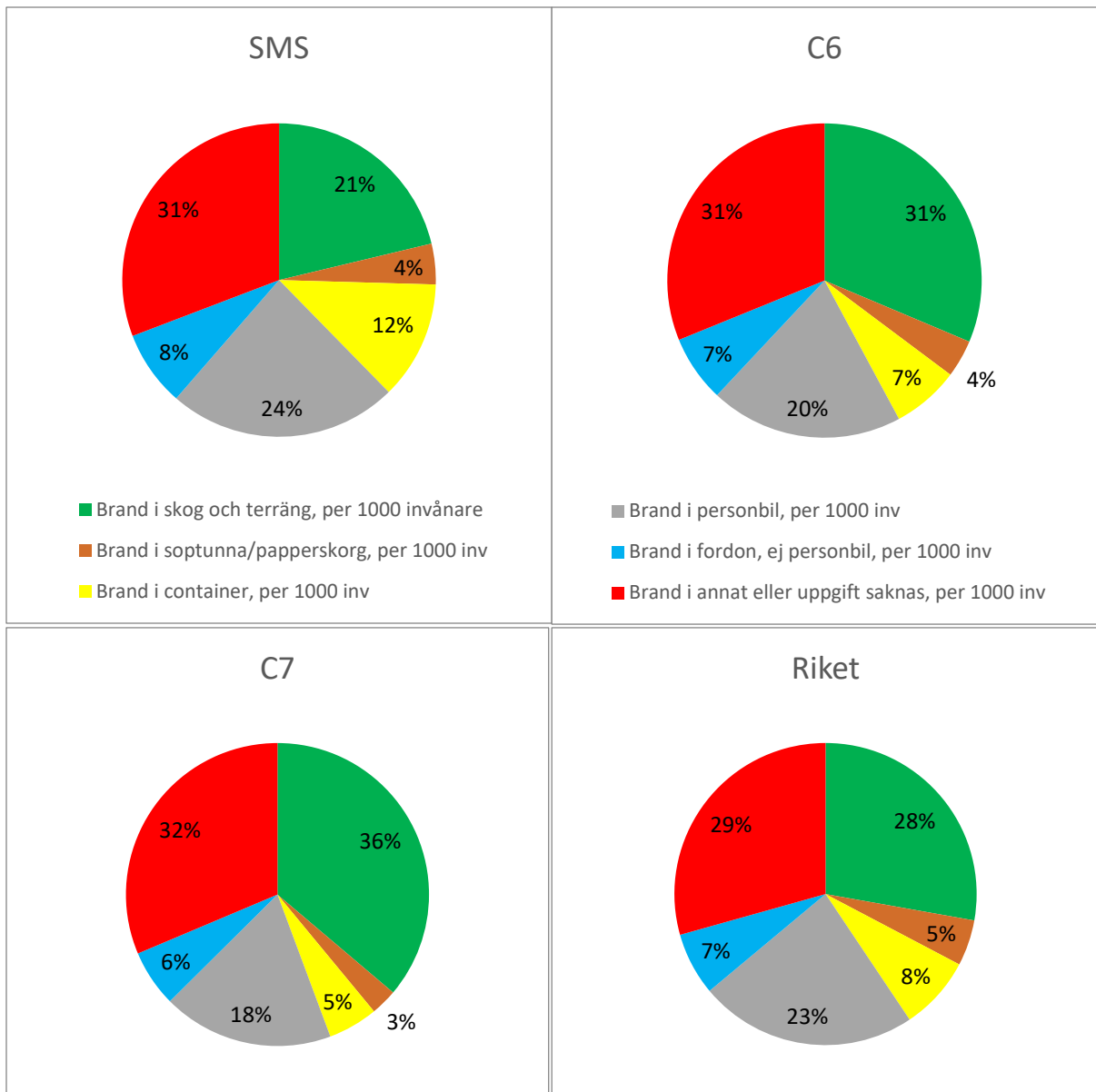

Diagram 12 Brand utomhus per SMS mot jämförande kommungrupp och riket. (IDA 2010-2019)

Trenderna för brand utomhus ser ut enligt tabellen nedan:

Kommun	Skog, terräng	Soptunna, papperskorg	Container	Personbil	Annat fordon	Annat/uppg. saknas
Falköping						
Götene						
Skara						
Tidaholm						

Tabell 4 Trender för bränder utomhus (IDA 2010-2019)

	Falköping	Götene	Skara	Tidaholm
Brand i skog och terräng	Kraftigt ökande	Kraftigt ökande	Kraftigt ökande	Kraftigt ökande
Brand i soptunna/papperskorg	Neutral	Minskande	Minskande	Neutral
Brand i container	Kraftigt ökande	Neutral	Minskande	Ökande
Brand i personbil	Kraftigt ökande	Ökande	Minskande	Kraftigt minskande
Brand i fordon, ej personbil	Neutral	Minskande	Neutral	Ökande
Brand i annat eller uppgift saknas	Kraftigt ökande	Kraftigt minskande	Minskande	Ökande

Tabell 5 Trender för bränder utomhus (IDA 2010-2019)

Noteras kan att samtliga kommuner visar en ökning av brand i skog och terräng, en fördubbling de senaste åren jämfört med 2010-2014. Det kan delvis förklaras med de torra somrarna de senaste åren och är troligen en trend som kommer att hålla i sig med tanke på klimatförändringarna.

Falköping har under 10-årsperioden haft 70 bränder i container. De senaste tre åren 2017-2019 inträffade 44 av dessa varav 26 st. år 2018. Detta påverkar givetvis trendkurvan kraftigt. 2020 inträffade 6 bränder i container, 1 i soptunna och 2 i papperskorg. Däremot ökade annat och ej angivet kraftigt.

I Götene och Skara har antalet ”annat och ej angivet” minskat. Kvalitetsgranskning av händelserapporten och ett mindre antal befäl som skriver händelserapporter tros ligga bakom detta.

Analys: Vidtagna åtgärder är bland annat EST, rondning av räddningstjänstpersonal på skolor och liknande objekt och KUB hembesök.

För bränder i skog och mark har Skaraborg och Västra Götalands län valts som jämförelse eftersom Skaraborg och Västra Götaland till sin terrängtyp mer påminner om Samhällsskydd Mellersta Skaraborg.

Eftersom det statistiska underlaget är mycket litet känns det svårt att dra någon slutsats eller analysera dessa bränder. Inom Samhällsskydd Mellersta Skaraborg område har det mellan 2010 och 2019 inträffat bränder enligt nedan:

Kommun	Falköping	Götene	Skara	Tidaholm
Produktiv skogsmark	2	8	5	12
• Högsta värde (år)	1 (*, 2017)	2 (*, 2017)	1 (*, 2019)	3 (*, 2019)
• Lägsta värde (år)	0 (*, 2019)	0 (*, 2019)	0 (*, 2015)	0 (*, 2015)
Ej produktiv skogsmark	13	11	15	5
• Högsta värde (år)	3 (*, 2017)	2 (*, 2018)	4 (2014)	4 (2018)
• Lägsta värde (år)	0 (*, 2015)	0 (*, 2016)	0 (*, 2015)	0 (*, 2017)
Mark utan skog	68	36	33	23
• Högsta värde (år)	14 (2017)	8 (2019)	9 (2017)	4 (2019)
• Lägsta värde (år)	0 (2015)	1 (2014)	0 (2014)	0 (*, 2014)

Tabell 6 Variationer i det statistiska underlaget för brand i Skog och mark. (IDA 2010-2019)

Tittar man på brandorsaken får man ungefär samma statistiska underlag.

SMS	Avsiktlig brand	Barns lek med eld	Heta Arbeten	Fel i utrustning	Grillning eller lägereld	Annan eldning	Rökning	Fyrverkeri eller pyroteknik	Blixt-nedslag	Tåg-bronsning	Övriga Gnistor	Självantändning	Återantändning	Annan	Okänd
Produktiv Skogsmark	3	0	0	0	2	2	1	0	4	0	1	0	1	2	11
Annan trädbevuxen mark	5	0	0	2	1	8	0	0	4	0	0	0	0	1	23
Mark utan träd	29	1	1	7	2	46	1	3	4	4	4	4	3	12	39

Tabell 7 5Brandorsak i Skog och mark. (IDA 2010-2019)

Jämför man med de vanligaste brandorsakerna i skog och mark mellan Skaraborg (undantaget SMS) och Västra Götaland (inklusive SMS) ser de vanligaste orsakerna ut enligt tabellen nedan. Vanligaste orsaken är okänd och den står för mellan 67 och 81% av orsakerna. Näst vanligast i produktiv Skogsmark var blixtnedslag som stod för mellan 12 och 15%.

	Produktiv Skogsmark			Annan trädbevuxen mark			Mark utan träd		
	1:a	2:a	3:e	1:a	2:a	3:e	1:a	2:a	3:e
SMS	Okänd	Blixt-nedslag	Avsiktlig brand	Okänd	Annan eldning	Avsiktlig brand	Okänd	Annan eldning	Avsiktlig brand
Skaraborg	Okänd	Blixt-nedslag	Grillning/lägereld	Okänd	Annan eldning	Grillning/lägereld	Okänd	Annan eldning	Avsiktlig brand
Västra Götaland	Okänd	Blixt-nedslag	Annan eldning	Okänd	Avsiktlig brand	Annan eldning	Okänd	Avsiktlig brand	Annan eldning

Tabell 8 Vanligaste brandorsakerna i Skog och mark, jämförelse. (IDA 2010-2019)

Det statistiska underlaget är väldigt litet och det går inte att dra några slutsatser ifrån det.

4.4. Trafikolycka

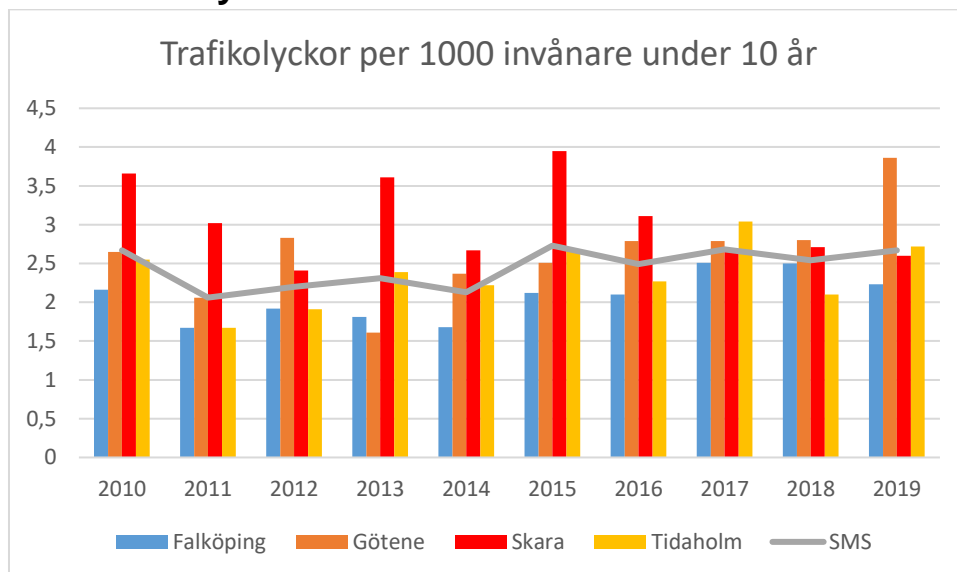

Diagram 13 Trafikolyckor per kommun och 1000 invånare under 2010-2019. (IDA)

Samhällsskydd Mellersta Skaraborg har en svag stigande trend där en minskning på senare år i Skara har motverkat trenden. Samtidigt har Götene's olyckor ökat 2019, vilket i stort sett tar ut varandra. Jämfört med C6, C7 och Skaraborg konstateras att utvecklingen inom Samhällsskydd Mellersta Skaraborg och Skaraborg, där Samhällsskydd Mellersta Skaraborg ingår med ca 30 %, ligger nästan parallella med en lite större ökning för Samhällsskydd Mellersta Skaraborg.

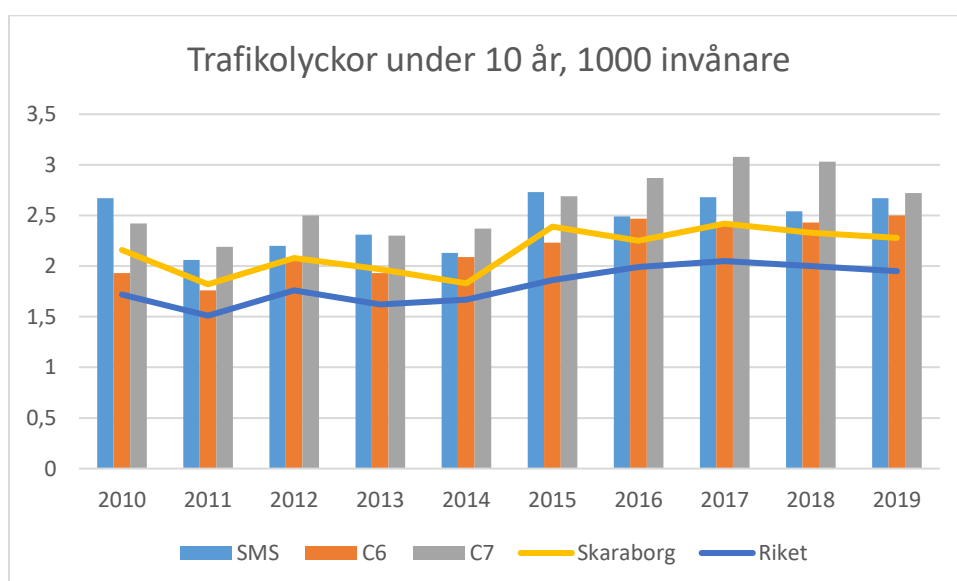

Diagram 14 Trafikolyckor per jämförelsegrupp och Samhällsskydd Mellersta Skaraborg, per 1000 invånare under 2010-2019. (IDA)

Trendkurvorna visar samma sak, en ökning för samtliga jämförelseområden men Samhällsskydd Mellersta Skaraborg ökar mindre än C6 och C7 men mer än Skaraborg. Samhällsskydd Mellersta Skaraborg följer i stort sett riket.

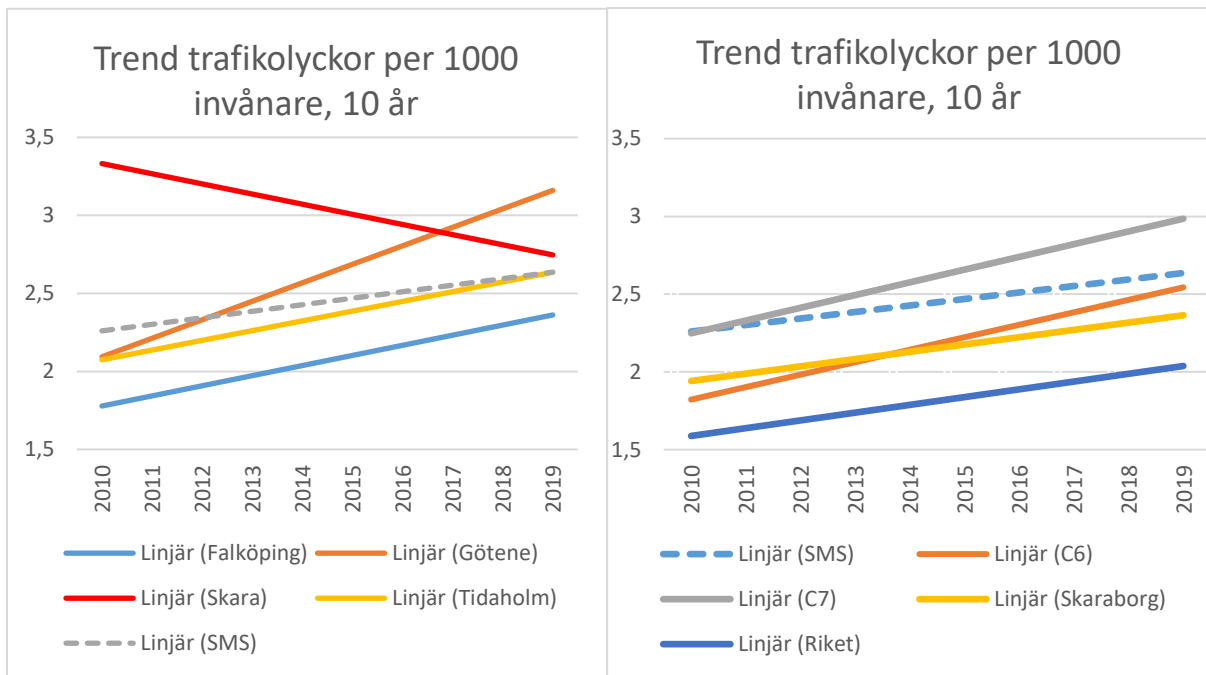

Diagram 15 Trenden för trafikolyckor per jämförelsegrupp och Samhällsskydd Mellersta Skaraborg, per 1000 invånare under 2010-2019. (IDA)

Tittar man på SMS insatsstatistik så är det Skara och Götene som höjer medelvärdet för SMS. För att titta närmare på detta har Götene och Skara studerats vidare.

4.4.1 Trafikolyckor i Götene kommun

Vilka trafikelement är då inblandade i olyckorna? Observera att en olycka kan innehålla flera trafikelement, tex EN kollision mellan TVÅ personbilar genererar EN trafikolycka med TVÅ inblandade trafikelement.

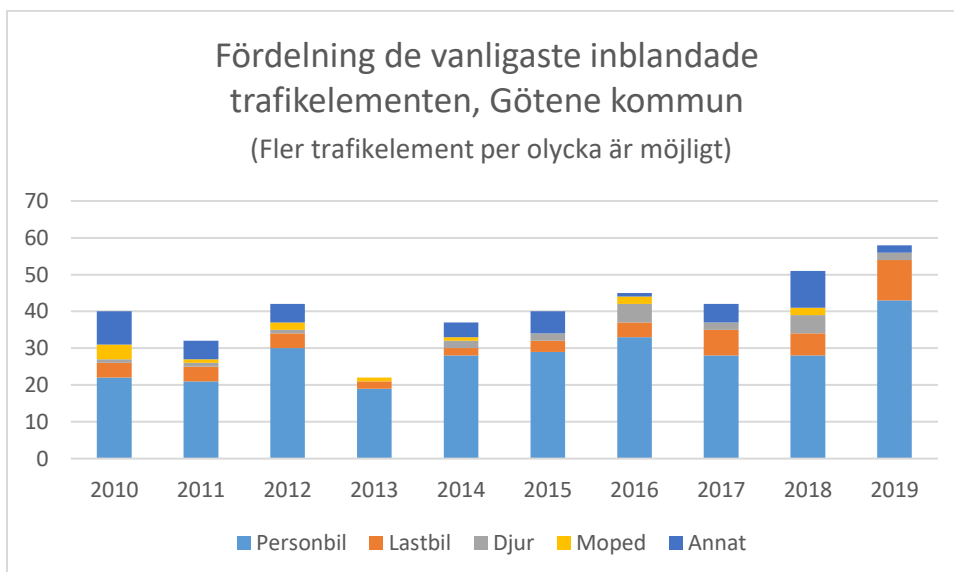

Diagram 16 Trafikolyckor, inblandade trafikelement, Götene kommun, antal under 2010-2019. (IDA)

Som synes är det framförallt personbilar som är inblandade i trafikolyckor. Hur stort bidrag de ger visas nedan. Diagrammet visar det största bidraget en kategori gjort under 10-årsperioden tillsammans med lägsta bidraget och medelvärdet. Nollvärden finns för allt utom personbil och lastbil.

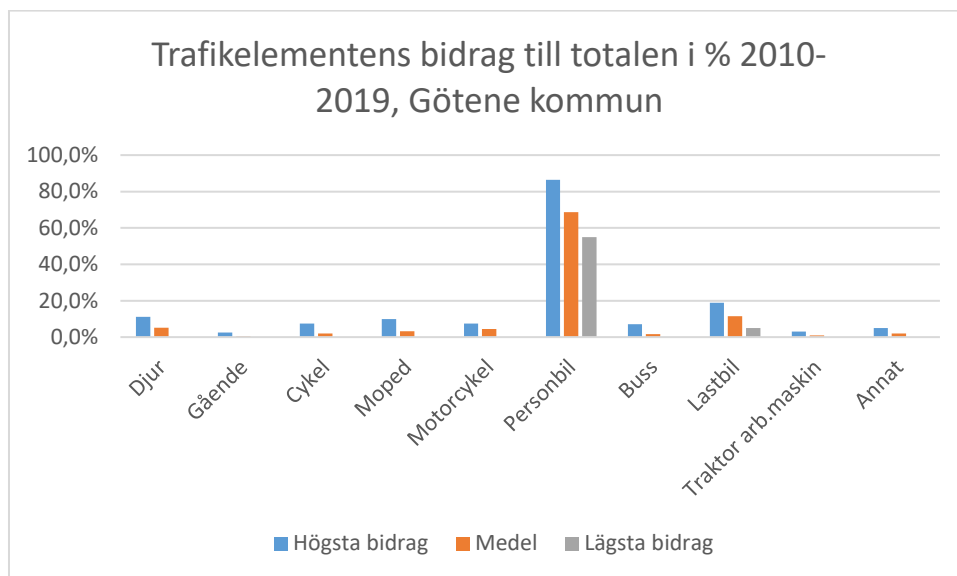

Diagram 17 Trafikolyckor, trafikelementens bidrag till totalen, antal trafikelement, Götene kommun, 2010-2019 (IDA)

Endast fyra trafikelement uppnår någon gång under 2010-2019 ett 10-procentigt bidrag till totalen, personbil, lastbil, djur och moped. Trafikelementet personbil har som minst bidragit med 55% men var sker olyckorna? Statistik för händelser med inblandade personbilar och lastbilar för de tre senaste åren är hämtad ur verksamhetssystemet Daedalos:

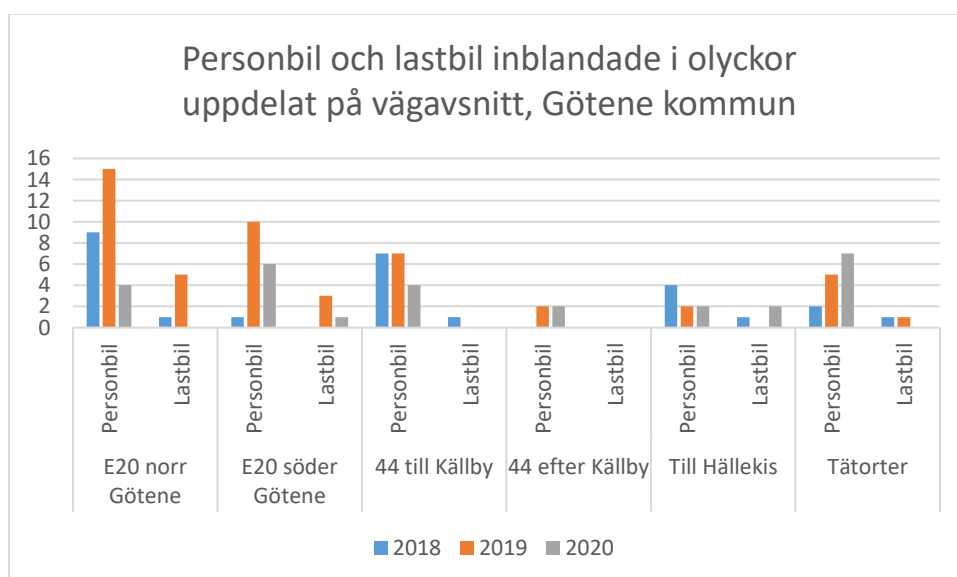

Diagram 18 Trafikolyckor, inblandade trafikelement per vägvagnsnitt, antal trafikelement, Götene kommun, 2010-2019. (IDA)

4.4.2 Trafikolyckor Skara kommun

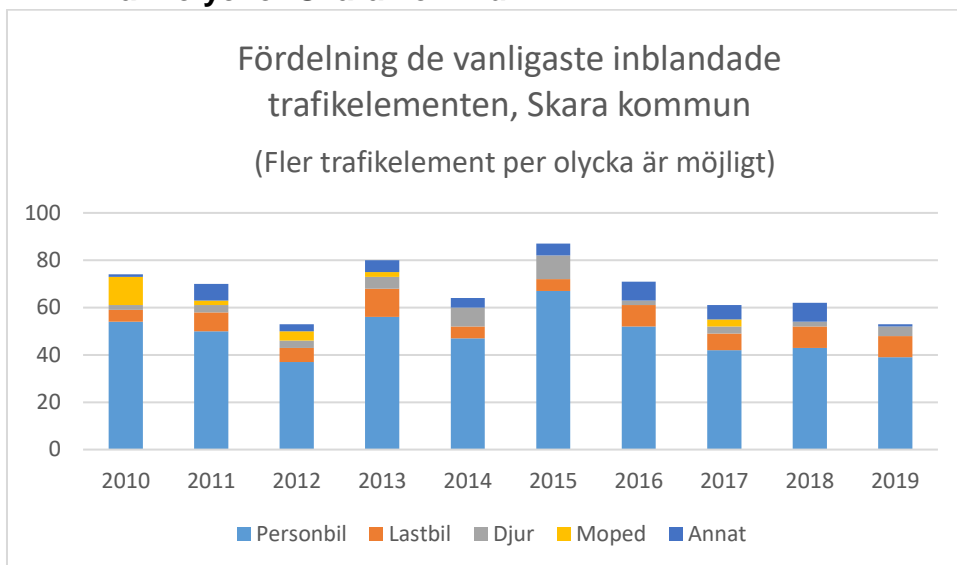

Diagram 19 Trafikolyckor, inblandade trafikelement, Skara kommun, antal under 2010-2019. (IDA)

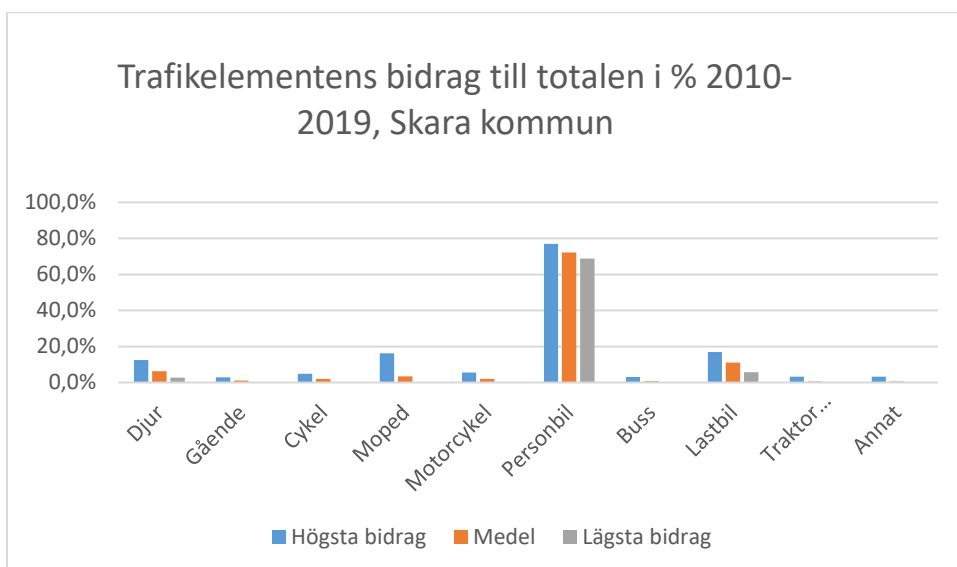

Diagram 20 Trafikolyckor, trafikelementens bidrag till totalen, antal trafikelement, Skara kommun, 2010-2019. (IDA)

Även i Skara är det endast 4 trafikelement som någon gång under 2010-2019 uppnår ett 10-procentigt bidrag till totalen och de är samma som för Götene, personbil, lastbil, djur och moped. Trafikelementet personbil har som minst bidragit med 69%.

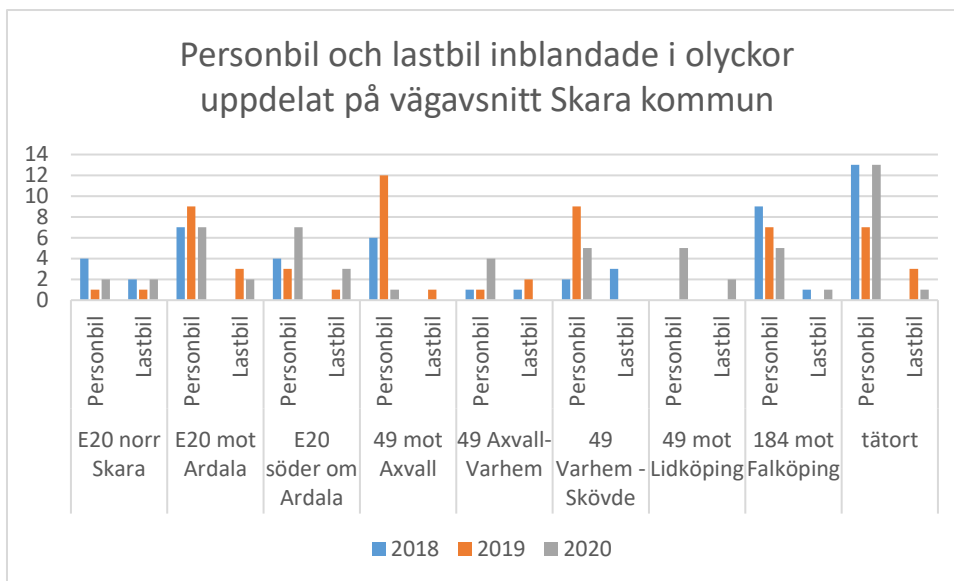

Diagram 21 Trafikolyckor, inblandade trafikelement per vägvagnsnitt, antal trafikelement, Skara kommun, 2010-2019. (IDA)

Under år 2020 har Axevalla travbana och Skara Sommarland i Axvall varit stängt. Väg 49 som trafikeras till dessa har därför haft betydligt mindre trafik under året. Även E20 som matar väg 49 från norr har haft lägre trafik. Dessutom påbörjades ett vägarbete på E20 i februari 2020, där sträckan mellan Skara och Götene som inte varit motorväg byggs om till mötesseparerad 1-1/2-2 – väg. Lägre hastigheter och andra vägval för genomfartstrafik har troligtvis påverkat dels trafiktätheten men också olycksfrekvensen. Detta går dock inte att verifiera med statistik över trafikolyckor ifrån IDA. Den enda kraftiga minskningen som kan påvisas är vägvagnsnittet mellan Skara och Axvall där antalet inblandade trafikelement varierar mellan 2018 (6), 2019 (12), och 2020 (2). För E20 norr om Skara ligger antalet relativt konstant (6, 2, 4) medan E20 söder om Götene visar en liten minskning 2020, dock ej jämfört med 2018 (1, 13, 7). I övrigt visar samtliga vägar ungefär samma värden, eller i alla fall inte någon säkerställd ändring.

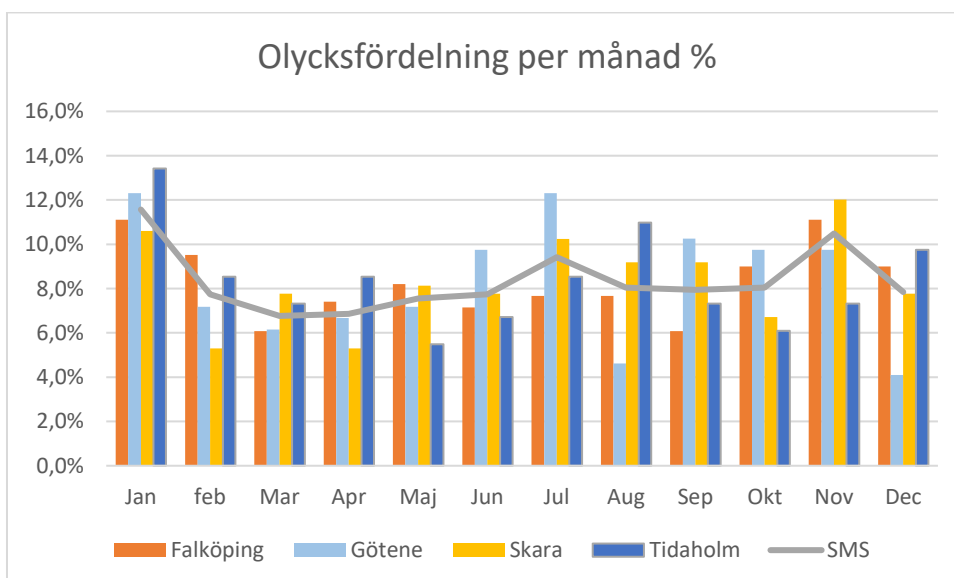

Diagram 22 Trafikolyckor, olycksfördelning per månad per kommun, 2010-2019. (IDA)

Olycksfördelningen över månaderna följer mönstret med väglag och mörkerkörning. De månader då det är sämst väglag, d.v.s. snö och/eller halka dominerar. December avviker, troligtvis på grund av att det är mindre trafik under de mörka timmarna (till och från jobbet) och istället körning under ljusa

timmar i samband med jul- och nyårshelgerna. Juli har också höga värden och det kan bero på den ökade semestertrafiken genom området på E20, antingen genomfart eller vidare till väg 49 och Axevalla travbana och Skara Sommarland.

4.4.3 Veckodag för olyckor

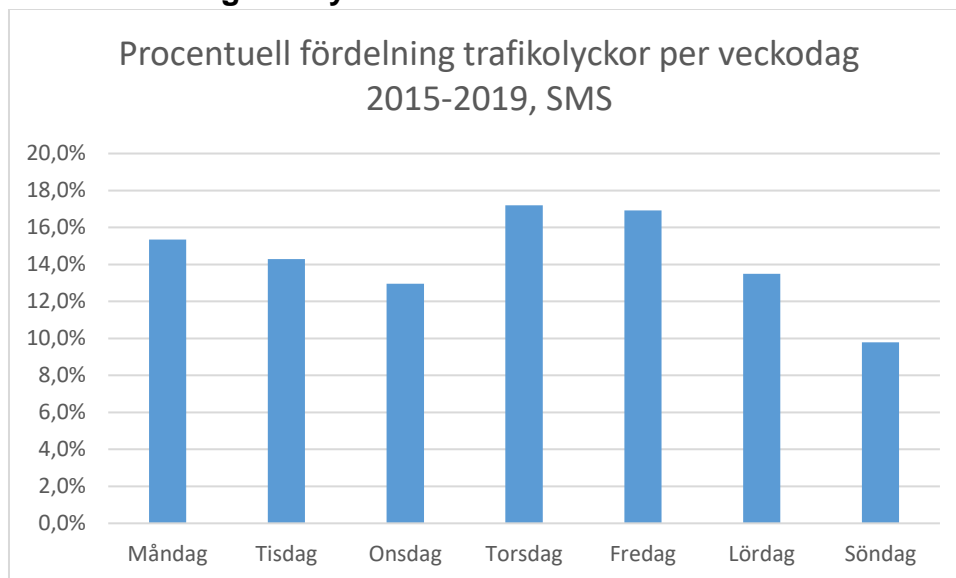

Diagram 23 Trafikolyckor fördelning per veckodag, SMS, 2010-2019 (IDA)

Varför det sker fler olyckor på måndagar kan vara att det är mer stress till arbetet. Samtidigt kan torsdagens och fredagens högre värden möjligen förklaras med att fler gör inköp till helgen dessa dagar och att det därför är trafik under en längre period dessa dagar. Varför olyckorna sjunker på onsdagar kan inte förklaras.

4.4.4. Tid på dygnet

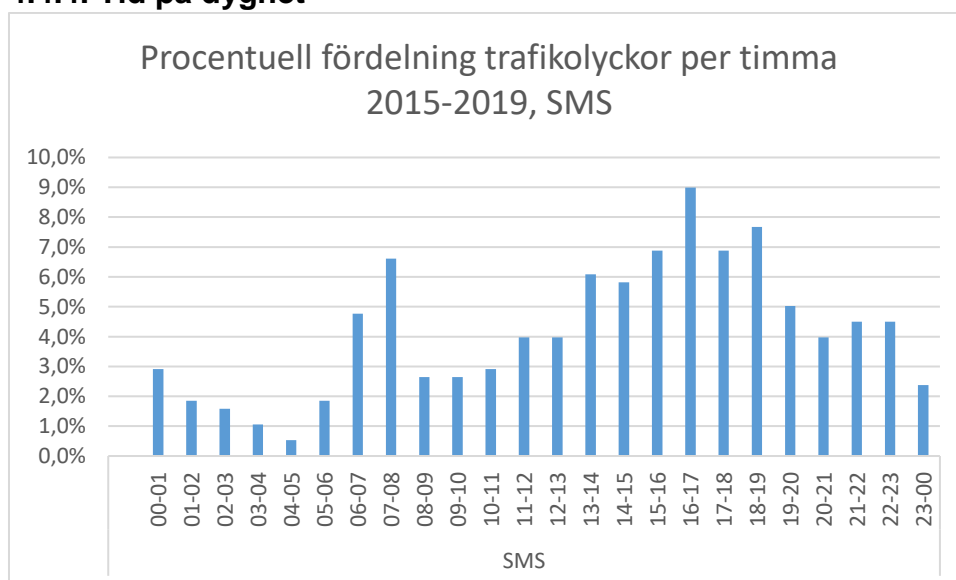

Diagram 24 Trafikolyckors fördelning över dygnet, SMS 2010-2019. (IDA)

Trafiktätheten är som högst vid pendling till och från arbetet och det är vid dessa tider som flest olyckor sker. Normala arbetsdagar minskar trafiken senare på kvällen men kvällstrafik på fredagar och lördagar bidrar troligen till att de ligger högre än mitt på dagen.

4.4.5 Gör räddningstjänsten nytta vid trafikolyckor?

Är det så att trafikolyckorna ökat eller gör förekomsten av mobiltelefoner och andra enkla sätt att larma räddningstjänst, att räddningstjänst blir larmade till olyckor som räddningstjänsten tidigare inte blev larmade till? 2017 gjordes en analys av trafikolyckor dit räddningstjänst blivit larmad. Gjorde räddningstjänsten någon nytta där? I denna riskanalys har trafikolyckor ännu en gång analyserats med utgångspunkten för om räddningstjänsten egentligen gjorde någon nytta på olycksplatsen.

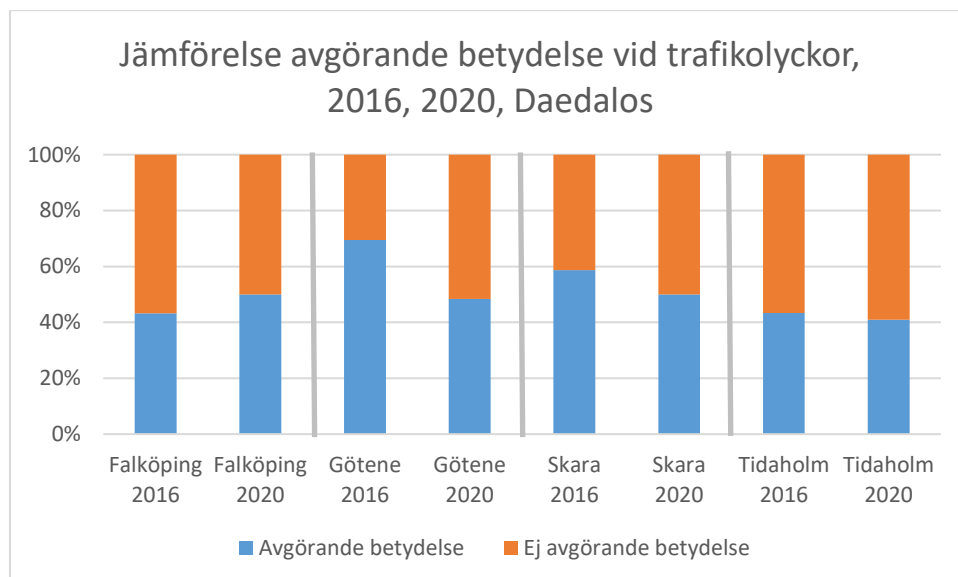

Diagram 25 Andel trafikolyckor där räddningstjänst gjort någon nytta, per kommun, 2016, 2020 (Daedalos).

Nyttan har minskat i samtliga kommuner förutom Falköping där den ökat något. Mest markant förändring syns i Götene kommun där nyttotalet gått ner från ca 69% till 48%. 2017 drogs slutsatsen att SMS gjorde mer nytta i Götene för att det är enda kommunen inom SMS område som saknar ambulansstation och därmed fick vårda drabbade i väntan på att ambulans skulle anlända. Nu år 2020 dras istället slutsatsen att införandet av heltidsstyrka i Götene istället för RIB-styrka har gjort att det blivit en mer likriktad bedömning vid ifyllandet av händelserapporten. Detta skulle kunna förklara förändringen i Skara också där det förut var RIB-styrka på kvällar, nätter och helger.

Förändringen kan också bero på att en ny version av händelserapporten infördes 2016/2017 samt att analysen gjorts på ett annat sätt.

Avgörande betydelse definieras där räddningstjänsten har kompetens eller utrustning som andra medtrafikanter inte förväntas ha:

- Avspärrning av väg där fordon med mera utgör risk för olycka men ej där SMS spärrat av olycksplatsen för egen säkerhet.
- Trafikdirigering men inte där det skett för att SMS säkrat olycksplatsen för eget arbete.
- Sanering/rensning av vägbana.
- Omhändertagande av skadad.
- Hjälp till ambulans med skadad.

4.4.6 Trafikolyckor, jämförelse med andra statistikällor

Jämförelser med STRADA

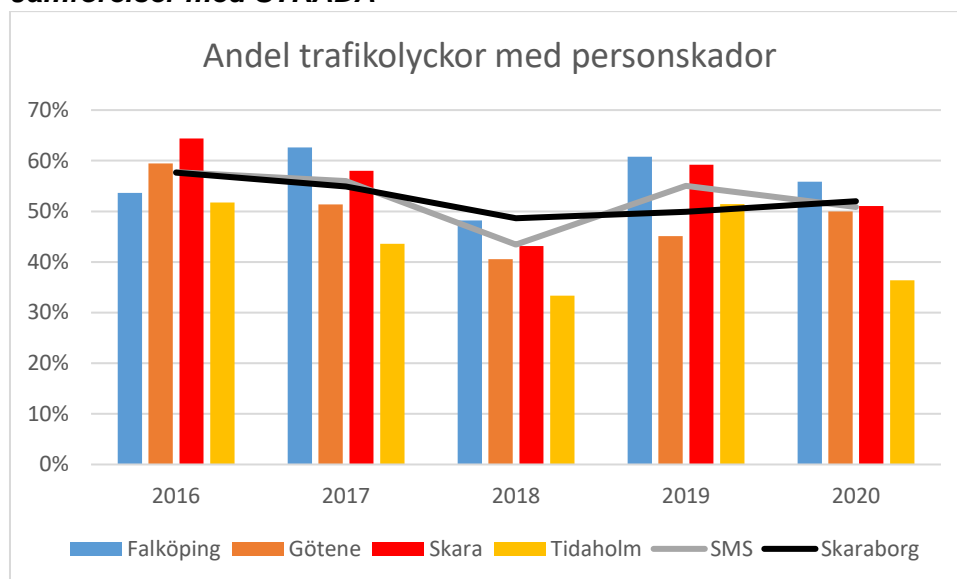

Diagram 26 Trafikolyckor med personskador (STRADA) jämfört med totala antalet trafikolyckor som räddningstjänsten varit larmad till (IDA 2016-2019, Daedalos 2020), andel olyckor med personskador.

I diagrammet jämförs STRADA:s ”antal olyckor med personskador” med IDA statistik 2016-2019 och Daedalos 2020 över ”antalet trafikolyckor Räddningstjänst varit larmade till”. Tabellen visar därmed andel trafikolyckor med personskador. För 2020 kommer övriga räddningstjänsters trafikolyckor från deras egen statistik i Daedalos. Troligen finns det trafikolyckor med personskador dit SMS inte blivit larmade vilket gör att andelen troligtvis är något mindre.

Dödsolyckorna i Skaraborg, enligt STRADA, under 2016-2020 uppgick till 54 st. De vanligaste olyckstyperna var ”Möte motorfordon” (45%), ”Singel motorfordon” (22%) samt ”Korsande motorfordon” och ”Cykel-motorfordon” med 7 % vardera.

Alkohol och drogpåverkan

Enligt STRADA misstänkte man alkoholpåverkan enligt nedanstående tabell:

	Misstänkt alkoholpåverkan			% fördelning misstänkt alkoholpåverkan		
	Ja	Nej	Okänt	Ja	Nej	Okänt
Lindrig olycka	97	835	382	7,4%	63,5%	29,1%
Svår olycka	29	89	72	15,3%	46,8%	37,9%
Dödsolycka	6	16	36	10,3%	27,5%	62,1%
Alla olyckor	132	943	490	8,4%	60,4%	31,4%

Tabell 9 Misstänkt alkoholpåverkan vid trafikolyckor med personskador, Skaraborg. (STRADA 2016-2020)

Dödsolyckor

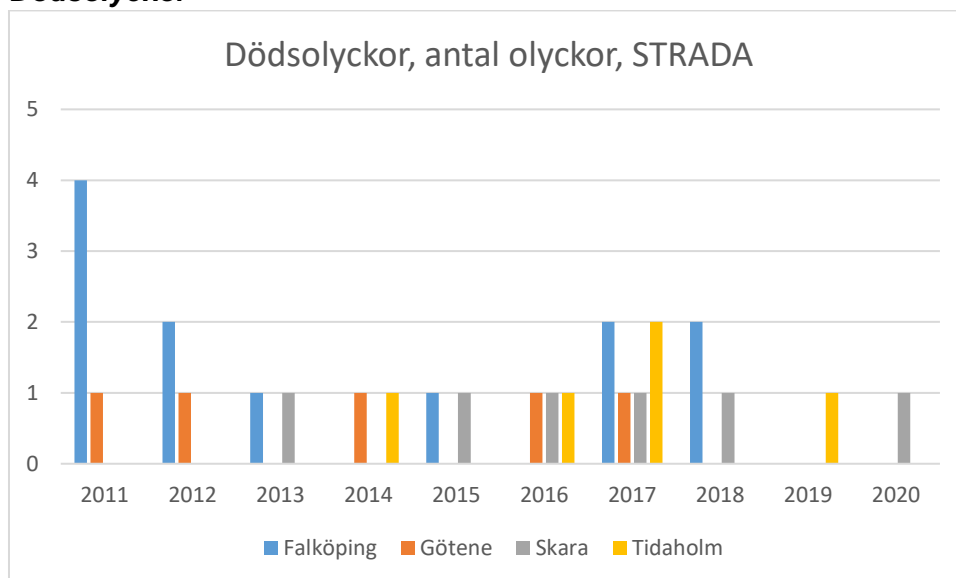

Diagram 27 Antal dödsolyckor per kommun 2001-2020. (STRADA)

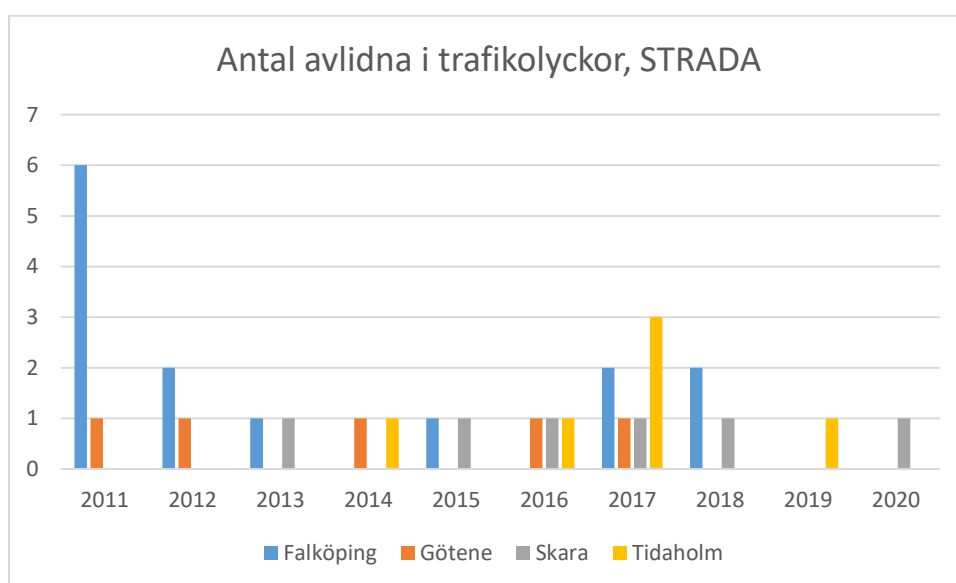

Diagram 28 Antal avlidna i trafikolyckor per kommun 2011-2020. (STRADA)

2 värden sticker ut, Falköping 2011 och Tidaholm 2017. Nedan listas trafikolyckorna för att se om det finns något samband.

Falköping 2011

Datum	Antal avlidna	Vägartyp	Trafikelement	Olyckstyp
13/3 16:29	1	Riksväg, ej mötteseparerad	Personbil-Lastbil	Mötesolycka
19/5 13:50	1	Kvartersgata	Cyklist-Lastbil	Påkörning
8/7 15:07	4	Riksväg ej mötteseparerad	Personbil-Personbil	Mötesolycka
10/9 13:11	1	Riksväg, ej mötteseparerad	Motorcykel-Personbil	Mötesolycka

Tabell 10 Dödsolyckor i Falköpings kommun 2011 (Daedalos)

Tidaholm 2017

Datum	Antal avlidna	Vägtyp	Trafikelement	Olyckstyp
13/3 13:36	2	Riksväg, ej mötesseparerad	Personbil-Motorcykel	Omkörning /avsvängning
21/2 06:42	1	Riksväg, ej mötesseparerad	Personbil	Singel

Tabell 11 Dödsolyckor i Tidaholms kommun 2017 (Daedalos)

Av de sex olyckorna ovan skedde fem på ej mötesseparerad riksväg (83%). Av elva inblandade trafikelement stod personbil för sex av dessa (55%) och motorcykel och lastbil för 2 vardera (18%) och cykel för 9%.

Under åren stod Falköping för nästan hälften av alla dödsolyckor inom Samhällsskydd Mellersta Skaraborg område (45%).

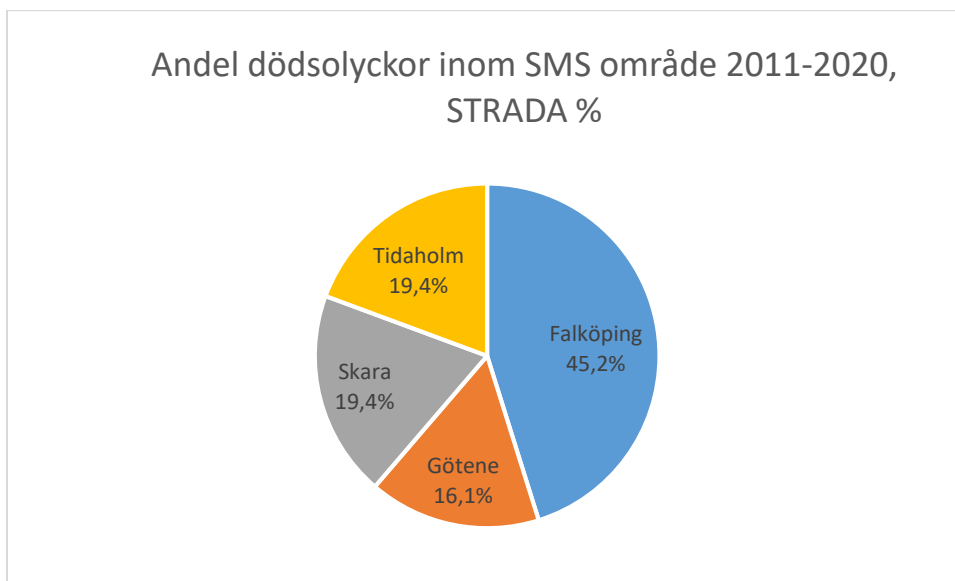

Diagram 29 Andel dödsolyckor per kommun 2011-2020 (STRADA)

Jämför man kommunerna med befolkningen som faktor och räknar med trafikolyckor per 1000 invånare erhålls en något annorlunda bild. Då sticker istället Tidaholm ut något uppåt samtidigt som Skara sticker ut nedåt:

Dödsolyckor per 1000 invånare 2011-2020,
STRADA %

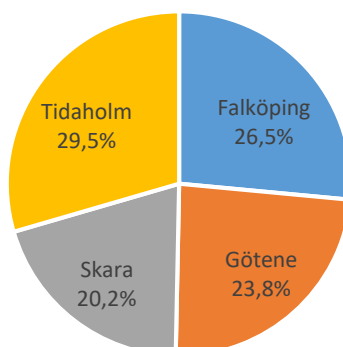

Diagram 30 Andel dödsolyckor per kommun dividerat med befolkning 2011-2020 (STRADA, SCB)

Jämför man istället med km statlig väg där troligen de flesta dödsolyckorna sker får man följande bild:

Dödsolyckor dividerat med statlig väglängd 2011-
2020, STRADA, NVDB

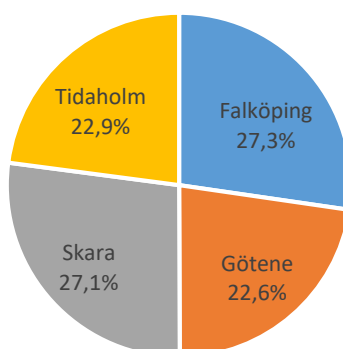

Diagram 31 Andel dödsolyckor per kommun dividerat med Statlig väglängd 2011-2020. (STRADA, NVDB)

Tabellen nedan är en sammanfattning och anger kommunens andel av totalen för SMS.

Kommun	invånare	areal	dödsolyckor			
			andel	/ 1000 invånare	/areal	/statlig väglängd
Falköping	42,7 %	43,6 %	45,2 %	26,5 %	24,2 %	27,3 %
Götene	16,9 %	16,7 %	16,1 %	23,8 %	26,4 %	22,6 %
Skara	24,0 %	18,4 %	19,4 %	20,2 %	28,8 %	27,1 %
Tidaholm	16,4 %	21,4 %	19,4 %	29,5 %	20,6 %	22,9 %

Tabell 12 Sammanfattning dödsolyckor med olika divisorer 2011-2020. (STRADA, SCB, NVDB)

Sammanfattningsvis kan slutsatsen dras att ingen kommun sticker ut på något sätt. Beroende på vilken divisor som används hamnar kommunerna på en andel mellan 20 - 30% där 25% vore förväntat värde.

4.5. Olycka med farliga ämnen

4.5.1 Utsläpp av farligt ämne

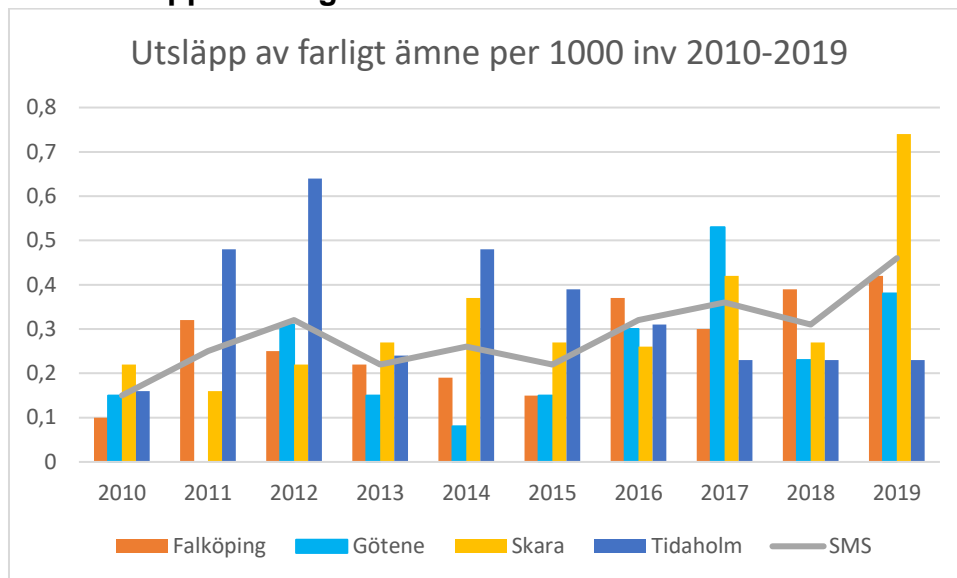

Diagram 32 Utsläpp farligt ämne per 1000 invånare 2010-2019 (IDA)

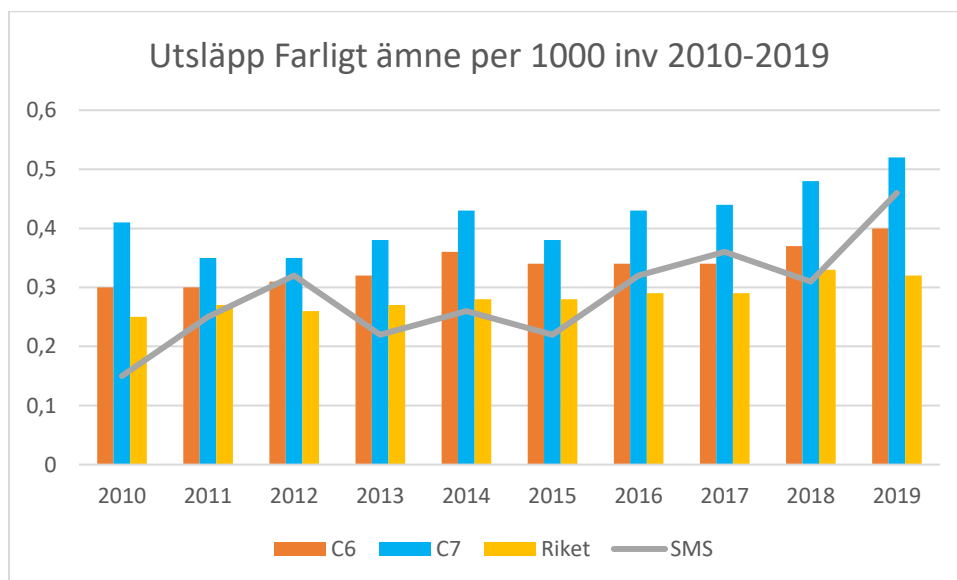

Diagram 33 Utsläpp farligt ämne per 1000 invånare 2010-2019 (IDA)

En analys av händelser i Daedalos, där det från och med den ”nya” händelserapporten som kom 2016 går att utläsa om utsläpp lokalt klassas som ”Utsläpp farligt ämne” eller ”Begränsat utsläpp av drivmedel eller olja”. Skara–Götene gick över till den nya händelserapporten 1 april 2016 och Falköping-Tidaholm gick över till den nya händelserapporten 2017. Händelser 2016 (18 st.) med rubriceringen ”Utsläpp farligt gods” har värderats manuellt. Detta kanske kan förklara att den procentuella fördelningen av ”Utsläpp av farligt ämne” och ”Begränsat utsläpp av drivmedel eller

olja” 2016 i diagrammet nedan är betydligt större än övriga år. Den grå linjen är ritad efter den högra axeln och anger hur många procent som verkligen är Utsläpp av farligt ämne.

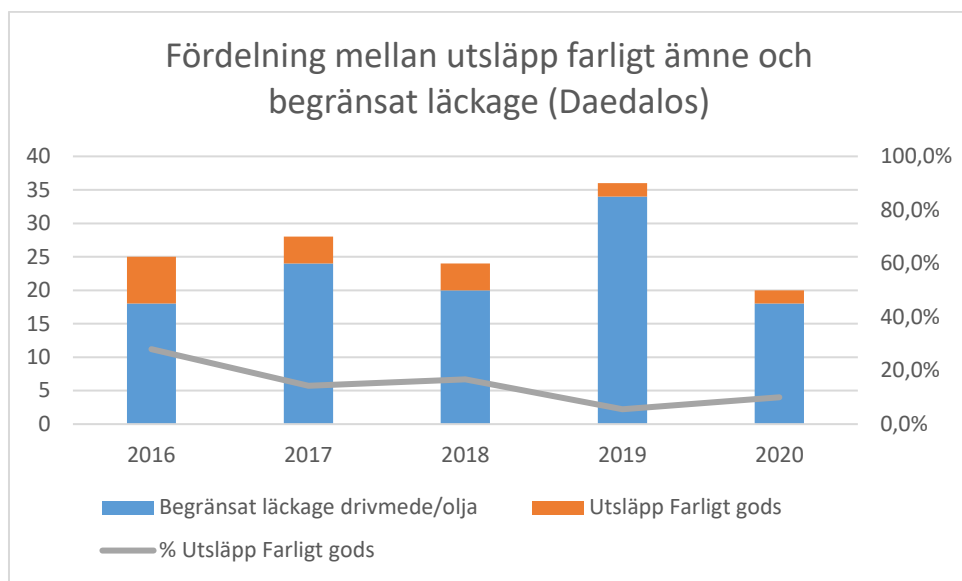

Diagram 34 Utsläpp farligt ämne uppdelat på -mindre läckage av drivmedel/olja och -utsläpp farligt ämne, 2016-2020. (Daedalos)

Sedan 2017 har det varit mellan 2 och 4 olyckor/år med farligt ämne (ej sanering):

Datum	Händelse	ämne	Mängd (l)	Åtgärd	Skyddsnivå
2020-11-14	Utsläpp till golvbrunn	Bensin	2	ventilering	Branddräkt
2020-10-24	Utsläpp industri	Natriumhydroxid, och Salpetersyra	Okänd	Neutralisering, utspädning, uppsamling	Inledningsvis Kemdräkt, därefter splash-skydd
2019-12-26	Utsläpp tankstation	Biogas (CH ₄)	Okänd	Avspärning	Branddräkt+ andningsskydd
2019-05-16	Utsläpp matbutik	Koldioxid	Okänd	Avspärning	Branddräkt
2018-11-15	Batteriläckage truck, industri	Batterisyra	4	Neutralisering Uppsamling	Branddräkt
2018-07-11	Läckage från fat, industri	Tjära	100	Absorption	Branddräkt
2018-06-05	Last tappad från lastbil	Tvättmedel pH14	700	Absorption	Kemdräkt/ Splash-skydd
2018-02-15	Läckage från lastbil	Diesel	320	Uppsamling sanering av mark	Branddräkt
2017-10-24	Läckage industri	ammoniak	Okänd	Ingen åtgärd	Branddräkt
2017-10-18	Läckage kylskåp bostad	ammoniak	Okänd	Lämpning, Vädring	Branddräkt+ andningsskydd
2017-09-04	Tankbilsolycka	Bensin/Diesel	23500	Pumpning, uppsamling och sanering	Branddräkt + andningsskydd

2017-03-26	Läckage industri	ammoniak	Okänd	Ingen åtgärd	Branddräkt
2017-01-03	Läckage från lastbil	Diesel	10	absorption	Branddräkt

Tabell 13 Olyckor med farligt ämne, SMS 2017-2020 (Daedalos)

Underlaget är för litet för att kunna dra några slutsatser ifrån. Dock kan nämnas att flera livsmedelsindustrier och lager använder ammoniak inom Samhällsskydd Mellersta Skaraborgs område.

4.6. Naturolycka

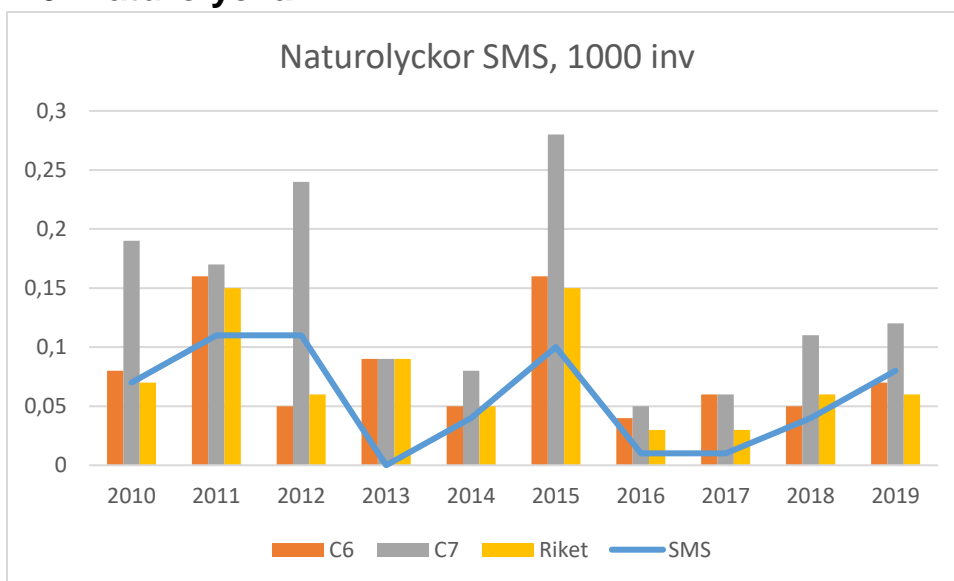

Diagram 35 Naturolyckor, SMS per 1000 invånare, 2010-2019 (IDA)

För SMS har antalet naturolyckor varierat mellan noll och åtta inträffade händelser med ett medelvärde på 4,3. 2020 inträffade 10st naturolyckor varav 6st var stormskada (Falköping 4st och Götene 2st), annan naturolycka två st. (Falköping, Skara) och två översvämning av vattendrag i Skara.

Att dra några slutsatser från det statistiska underlag som finns är omöjligt. Dock visar kurvan samma form som likarna.

4.7. Drunkning

Under perioden 2010 – 2019 hade SMS totalt tio händelser, en händelse per år i genomsnitt. Maxvärde är tre händelser år 2014, två i Skara och en i Tidaholm.

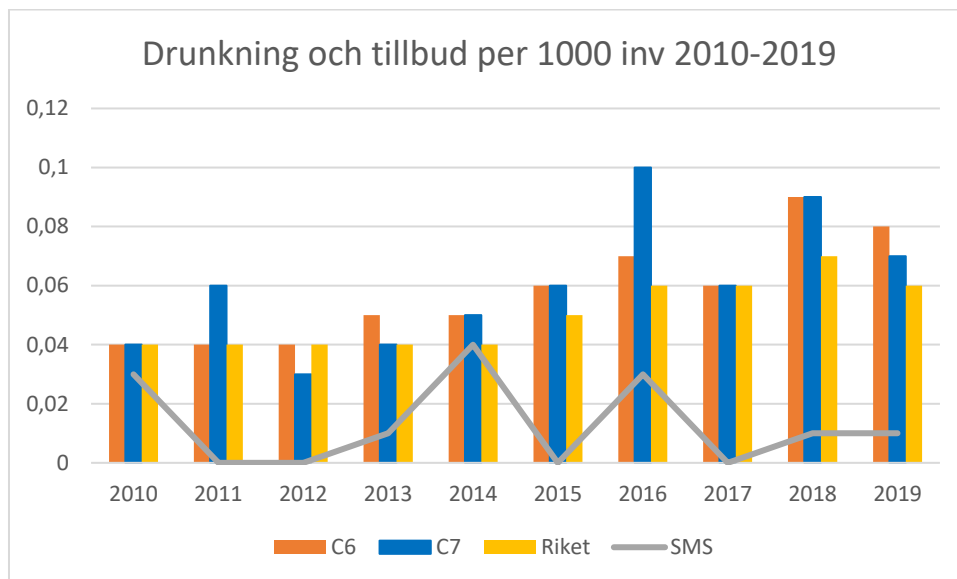

Diagram 36 Drunkning eller tillbud, 2010-2019, SMS per 1000 invånare (IDA)

2020 larmades SMS till sju drunkningar eller drunkningstillbud. Falköping och Skara hade ett drunkningstillbud vardera, Tidaholm två stycken och Götene tre. En så stor förändring har analyserats nedan:

	2020	Händelse	Akut behov?*
1	Tidaholm	Berusad kvinna stående i kanal, kan ej ta sig upp själv	Möjligen
2	Skara	Person somnat på luftmadrass i badsjö	Nej
3	Tidaholm	Pojke 4 år saknad. Föräldrar befarar att pojken ramlat i vattendrag. Hittas under bord på altan.	Nej
4	Götene	Berusad kvinna gått ut i vatten på badplats, eventuellt sagt till partner att hon ska dränka sig. Kommit tillbaka till land. Fasthållen av partner.	Möjligen
5	Götene	Avliden person hittad i vattnet	Ja
6	Falköping	Dement person stående i damm på grunt vatten	Möjligen
7	Götene	Person får fel på vattenskotter. Han har flytväst och håller på att simma in med skotern när räddningstjänsten anländer	Nej
*	Götene	1 person hoppade med huvudet före på grunt vatten och fick känselrubbingar i kroppen, hölls flytande av annan badande tills räddningstjänst och ambulans kom till platsen	Ja
	2019		
	Tidaholm	Fiskande person hittas flytande i vattnet med huvudet nedåt	Ja
	2018		
	Götene	Handduk, och andra personliga tillhörigheter på brygga över natten. Eftersök görs men ingen hittas. Polisen har ingen saknad person.	Nej
	2016		
	Götene	1 person hoppade med huvudet före på grunt vatten. Drogs upp av medbadande	Ja
	Falköping	Person sett någon som stått på broräcke. Polis och hemtjänst deltar. Polis meddelar att inringaren är "en känd falsklarmare"	Nej

Tabell 14 Drunkning eller tillbud, 2016-2020, med värdering av behov. (Daedalos)

Med akut behov i tabellen ovan avses om SMS har varit till avgörande hjälp för den drabbade, eller för personer som uppehållit sig i närheten, samtidigt som det var en drunkning eller ett drunkningstillbud. Händelse markerad med en asterisk (*) är en känd händelse som är kodad som annan olycka men som identifierats som ett drunkningstillbud. Den finns inte med i diagram eller liknande i riskanalysen.

Noterbart är att både händelsen 2016 och 2020 (*) är vid Blombergs badplats. Badplatsen är väl märkt med dykförbud och hoppbrygga finns längre ut i vattnet. Vid badplatsen finns flera livbojar.

Antar man att varannan händelse markerad med ”möjligen akut behov” hade akut behov är det 6 händelser de senaste 5 åren med en topp på 3 st. 2020.

Vidare ser man att Götene står för hälften av larmen och Tidaholm för 25%. Det kan möjligen förklaras av att Götene har en lång kust mot Väneren där mycket friluftsliv med bad och båtliv finns och Genom Tidaholm rinner Tidan. I diagrammet ovan är händelsen markerad med asterisk (*) men i tabellen nedan medtagen.

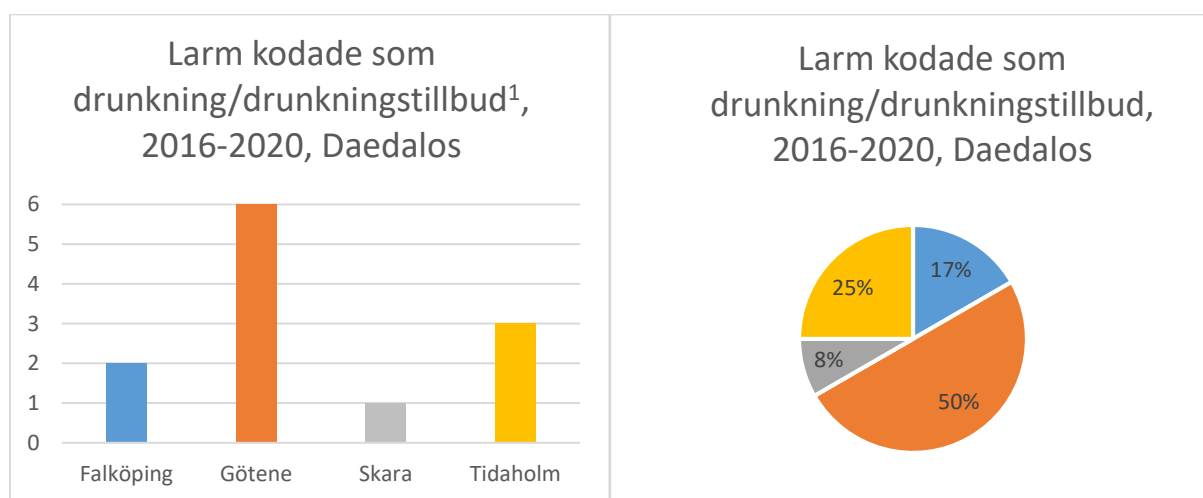

Diagram 37 Fördelning drunkningsolyckor/tillbud per kommun, 2016-2020 (Daedalos)

I övrigt är det svårt att dra några slutsatser utifrån det lilla material som finns. Slumpen spelar nog en större inverkan än någon annan faktor. Möjligen att det blivit mer larm 2020 kan bero på att fler personer har varit på ”Hemester” och därmed observerat händelser som annars inte hade blivit inrapporterade.

Lista över statistikällor som använts:

Datakälla	Ansvarig	Datotyp	Dataperiod
IDA	MSB	Händelsestatistik kommunal räddningstjänst	2010-2019
Daedalos	SMS	Händelsestatistik Samhällsskydd Mellersta Skaraborg	Mestadels 2020. I vissa diagram 2017-2020
Strada	Trafikverket	Trafikolyckor med personsador	2016-2020
SCB	SCB	Geografiska och Demografiska bakgrundsdata	2020
Regionstatistik	Regionerna	Befolkningsdata	2020
NVDB	Trafikverket	Data om vägar och vägghållare	2020

Tabell 15 Använda datakällor.

5. Värdering

Som synes är de flesta olyckor som inträffat under år 2010-2020 i stort sett vardagsolyckor för SMS men kanske en allvarlig olycka för den enskilde. Dock innebär detta inte att Samhällsskydd Mellersta Skaraborg inte behöver förbereda sig för allvarliga olyckor. Nedan kommenteras de olyckstyper som bedöms kunna orsaka en händelse som allvarligt skulle belasta Samhällsskydd Mellersta Skaraborgs kommuner.

5.1 Brand i byggnad

Kommunerna inom SMS ligger något över riksgenomsnittet när det gäller bränder i byggnad/1000 invånare, men lägre än jämförbara kommuner i sina kommungrupper. SMS är överrepresenterade när det gäller dödsbränder och de som drabbas är framförallt äldre personer över 65 år och boende på landsbygd.

Inom Samhällsskydd Mellersta Skaraborgs område finns det ett flertal viktiga kulturhistoriska byggnader som till exempel Skara domkyrka, Varnhems klosterkyrka och andra medeltida byggnader. Inom SMS finns även ett antal större industrier/lager som kan föranleda större byggnadsbränder. Bränder i kulturhistoriska byggnader och i industrier/lager skulle kunna orsaka allvarlig belastning på SMS operativa förmåga.

Slutsatsen för SMS blir att de förebyggande åtgärderna bör prioritera de särskilt utsatta riskgrupperna tillsammans med andra berörda kommunala förvaltningar och verksamheter. När det gäller värdefulla byggnader och större verksamheter bör fortsatt samverkan och utveckling av deras egen förmåga att tidigt kunna hantera risker och oönskade händelser fortgå.

5.2 Brand utomhus

Kommunerna inom SMS är, förutom Tidaholms kommun, utpräglade jordbrukskommuner. Det finns sammanhängande skogsområden i alla kommuner med det är i huvudsak inom Tidaholms kommun som det är stor risk för en större skogsbrand som kan pågå under en längre tid och då inom Hökensåsområdet, som sträcker sig från Jönköpings län i söder till Hjo kommun i norr. Varje år uppkommer även ett antal gräsbränder som oftast inte får någon större spridning.

Övriga bränder utomhus är i huvudsak bilbränder, containerbränder och andra mindre bränder.

Slutsatsen för SMS blir att fortsätta planering för att kunna hantera större bränder i skog och mark tillsammans med berörda markägare och andra aktörer. Eldningsförbud är ett bra verktyg för att uppmärksamma allmänheten på brandrisken i skog och mark och därmed förhindra att bränder uppstår. Många av övriga bränder är i huvudsak anlagda eller orsakade av slarv. Dessa kan förebyggas på många olika sätt. Bland annat genom ett fortsatt arbete med Effektiv Samordning för Trygghet (EST), information, utbildning, förebyggande ronderingar i utsatta områden och konsekvensamtal.

5.3 Trafikolyckor

Antalet trafikolyckor ligger över riksgenomsnittet/1000 invånare. Inom SMS område finns flera hårt trafikerade vägar, varav flera saknar mötesseparation. Kommunerna är också utpräglade pendlingskommuner, framförallt inom Skaraborg men även ner mot Jönköping.

När det gäller större händelser som kan orsaka stor skada på människor och miljö så är det framförallt olyckor på västra stambanan, med buss och transporter med farligt gods som kan orsaka stora konsekvenser.

Ansvar för att förebygga dessa typer av olyckor ligger till stor del på statliga myndigheter och till viss del på de tekniska förvaltningarna inom kommunerna. SMS har ett nära samarbete med kommunernas förvaltningar och SMS deltar i trafikverkets olycksutredningsprogram.

5.4 Utsläpp farligt ämne

Stora flöden av farliga ämnen går genom kommunerna på de större vägarna E20, Rv26, Rv44 och Rv49 samt på järnvägen Västra stambanan. På fasta industrianläggningar förekommer ammoniak, brandfarliga gaser, frätande ämnen och oljeprodukter i stor omfattning. Två industrier är klassade enligt lägre nivån i Sevesodirektivet.

Slutsatsen för SMS blir att följa utvecklingen av transporter genom kommunerna, fortsätta att öva och utbilda operativ personal inom farligt gods och farliga ämnen. Behålla kapaciteten att kunna kemdyka från två brandstationer. När det gäller de fasta anläggningarna gäller det att genom information, rådgivning och tillsyn bidra till en säker hantering.

5.5 Naturolyckor

De naturolyckor som kan inträffa är storm, kraftiga snöfall, isstorm, ras och skred, skyfall, översvämning och höga vattennivåer i vattendrag. Samtliga dessa är ovanliga händelser och svåra att förutsäga mer än maximalt några dagar innan de inträffar.

Slutsatsen för SMS blir att hålla en god beredskap för olika naturhändelser samt i omvärldsbevakningen tidigt upptäcka och förbereda inför kommande händelser. SMS har även ett brett uppdrag att bidra med krishantering i medlemskommunerna vid inträffade händelser.

5.6 Drunkning

Drunkning är en relativt ovanlig händelse inom SMS geografiska områdesansvar. Det inträffar enstaka drunkningstillbud varje år.

Slutsatsen för SMS blir att fortsätta med tillsyn av offentliga badplatser, informera om riskerna vid vattennära aktiviteter, fortsätta med att till självkostnadspris hyra ut flytvästar så att alla kan ha råd att ha flytväst och vara väl orienterade var badplatser finns. Civila insatspersoner (CIP) är också en resurs som är viktig vid drunkningstillbud då det ofta är tiden till insats som är avgörande för utgången av den oönskade händelsen.

6. Mål

Utgångspunkt från riskanalys, olycksstatistik och arbetsformer mellan förvaltningar har legat till grund för arbetet med skydd mot olyckor. Kommunerna har valt att prioritera följande områden:

6.1 Prioriterade områden

Den enskildes förmåga att förebygga och hantera oönskade händelser ska stärkas

Alla som bor, verkar eller vistas i kommunerna har ett ansvar att förebygga och kunna hantera oönskade händelser, samhällsstörningar och kriser. SMS ska bidra till att stötta den enskilde att på olika sätt kunna hantera och förebygga bränder, samhällsstörningar och andra oönskade händelser. Ju längre tid det tar innan samhället kan stötta den enskilde desto mer krävs att denne har en egen god förmåga att hantera den oönskade händelsen.

Medvetenhet om olycksrisker och förmåga att hantera olyckor och andra oönskade händelser ska stärkas genom bland annat rådgivning, information, utbildning och tillsyn. Att stärka den enskildes förmåga kommer att främja ett ökat likvärdigt skydd mot olyckor.

SMS ska vara en stark aktör i kommunernas säkerhetsarbete

Samverkan mellan SMS, andra förvaltningar i kommunerna, myndigheter, näringsliv och olika föreningar är en mycket viktig del i det förebyggande arbetet.

Kommunsamordningscentralen ska utvecklas till ett stöd och en servicefunktion för kommunerna Falköping, Tidaholm, Skara och Götene dygnet runt utmed hela hotskalan.

Fallolyckor, suicid och trafikolyckor är de olyckor som årligen orsakar flest dödsfall och allvarliga skador men SMS är inte tydligt utpekad för att förebygga dessa områden. Dessa oönskade händelser är mycket viktiga att förebygga. Räddningstjänsten är ofta involverad när oönskade händelser har inträffat och har stor erfarenhet och kunskap som är en viktig del i det förebyggande arbetet. Samverkan vid anlagda bränder, skolbränder, bränder och andra händelser i socialt utsatta områden är viktigt för att lyckas i det förebyggande arbetet.

SMS förmåga att hantera olyckor och andra oönskade händelser ska stärkas.

Detta ska ske genom dynamisk resurshantering, utbildning, övning, utveckling av ledningsstöd och effektivare utrustning och arbetsmetoder. Genom att optimera räddningsinsatserna kan olycksförlopp brytas snabbare och därigenom kommer konsekvenserna och kostnaderna för olyckorna att bli mindre. Samordning av samhällets resurser för att minska skadeverkningar av oönskade händelser blir en allt viktigare del av SMS arbete.

Kommunernas förmåga att hantera kriser ska stärkas

Arbetet med krisberedskap är tvådelat. Varje förvaltning ansvarar för och driver sitt eget krisberedskapsarbete. En kommunövergripande samordningsfunktion för Falköping, Skara och Tidaholm finns inom SMS och fungerar som stöd och samordnar det kommungemensamma krisledningsarbetet såväl i planeringsprocessen som under pågående kris. SMS ska kontinuerligt bedriva ett grundläggande trygghets- och beredskapsarbete så att sannolikheten för samhällsstörningar minskas, konsekvenserna kan lindras och hanteringsförmågan öka. Gemensamma grunder för samverkan och ledning finns i syfte att öka förmågan att hantera samhällsstörningar och extraordinära händelser.

Brottsförebyggande arbete

SMS ska vara en drivande och samverkande part i kommunernas brottsförebyggande arbete. Det brottsförebyggande arbetet bygger på en samverkan mellan kommunala förvaltningar, polismyndigheten och andra aktörer. Detta arbete drivs genom de lokala brottsförebyggande råden. Att förebygga brott bidrar till att öka tryggheten i samhället och till att förhindra ”utanförskap”. Det

brottsförebyggande arbetet är en viktig del i arbetet mot ett socialt hållbart samhälle. Förebyggande insatser för barn och unga ska prioriteras.

Brottsförebyggande arbete inkluderar även arbetet mot våldsbejakande extremism. Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för grupper, rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar den demokratiska samhällsordningen utan förespråkar våld för att uppnå sitt ideologiska mål. SMS ska vara en drivande part i organisation, samordning, kunskapsutveckling och behovsanpassade åtgärder i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Antalet byggnadsbränder ska minska och de skador som de medför ska minska.

De flesta bränder i byggnader sker i bostäder, där också flest människor skadas eller omkommer. I SMS-kommuner finns en klar överrepresentation av dödsfall vid bränder utanför tätorterna. Att förebygga och hantera bränder är en viktig del av uppdraget och SMS strävar efter att utveckla teknik och metoder. Kommunerna har en åldrande befolkning där fler och fler bor kvar i sina egna bostäder. Denna grupp kommer att bli allt viktigare att stödja i det förebyggande arbetet.

6.2 Säkerhetsmål

Utifrån prioriterade områden har följande säkerhetsmål satts upp från och med 2022.

- Den enskildes kunskaper och färdigheter för att förhindra och hantera oönskade händelser ska stärkas genom bland annat rådgivning, information, utbildning och tillsyn med en särskild satsning för de som bor långt ifrån en tätort med en brandstation.
- SMS ska arbeta för att andelen hushåll med fungerande brandvarnare och släckutrustning ska öka.
- Brandskyddet för grupper med särskilda behov ska stärkas.
- Kommunsamordningscentralen ska utvecklas för att kunna ge ett stöd och vara en servicefunktion dygnet runt utmed hela hotskalan för de fyra kommunerna.
- Tiden att nå de hjälpsökande vid larm som definierats som räddningstjänstlarm och IVPA-larm vid larmtillfället, ska följas upp tertialvis och minst 65% av de hjälpsökande inom SMS geografiska område ska nås inom 10 minuter, 85 % inom 15 minuter och 95 % inom 20 minuter. Alla insatser med en insatstid över 20 minuter ska analyseras.
- SMS förmåga vid omfattande olyckor ska utvecklas vad gäller ledning och samverkan.
- Kommunernas förmåga att hantera samhällsstörningar och extraordinära händelser ska öka genom att kunskap av gemensamma grunder för samverkan och ledning ska utvecklas.

Prestationsmål beslutas i den årliga verksamhetsplanen och antas av den gemensamma nämnden.

6.3 Uppföljning av mål

SMS har ansvaret att tillsammans med berörda förvaltningar i kommunerna se till att uppställda mål i handlingsprogrammet genomförs och följs upp under mandatperioden. Målen kommer att brytas ner i SMS årliga verksamhetsplan till prestationer som ska genomföras under året. Uppföljning sker halv- och helårsvis och redovisas i den gemensamma samhällsskyddsnämnden.

7. Förebyggande – förmåga och verksamhet

Enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) ska kommunerna förebygga bränder och andra olyckor. De ska också ansvara för att det förebyggande arbetet planeras och organiseras så att den effektivt bidrar till att förebygga bränder och andra olyckor. *”Särskild vikt ska läggas vid att förhindra människors död och andra allvarliga skador”*. Syftet med lagen är att *”Det måste bli färre som dör, färre som skadas och mindre som förstörs”* (Regeringens proposition 2002/03:119). Detta kan göras genom att *”bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett, med hänsyn till de lokala förhållandena, tillfredsställande skydd”* (LSO 1 kap 1 §).

Enligt reglemente mellan kommunerna ska den gemensamma nämnden ansvara för de skyldigheter som åvilar kommunerna:

- Enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor samt enligt förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor (LSO).
- Enligt lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor och förordningen (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor (LBE).

Det är utifrån dessa lagstiftningar som SMS förebyggande avdelning är organiserad. Under 2022 kommer ett arbete att göras för ta fram en strategi för att långsiktigt kunna se till att SMS kan leva upp till de nya föreskrifterna gällande tillsyn.

Under 2022 kommer SMS även att ta fram en långsiktig strategi för övrigt förebyggande arbete. Det kan vara stöd till kommunerna, rådgivning, utbildning och information till den enskilde. Inom förvaltningen finns beslut att all personal inom SMS ska kunna bidra till det förebyggande arbetet.

7.1. Tillsyn

Nämnden för Samhällsskydd Mellersta Skaraborg ansvarar för kommunernas tillsyn av den enskildes skyldigheter i Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Behörig att utfärda myndighetsbeslut är från nämnd delegerade utsedda medarbetare, dessa framgår i delegationsbilaga.

Tillsynsverksamhetens planering finns i tillsynsplanen som även innefattar LBE-verksamheten, den antas årligen av den gemensamma nämnden.

Tillsynerna ska från och med 2022 planeras utifrån MSB:s föreskrift om kommunal tillsyn, (MSBFS 2021:8) där man prioriterar byggnader och anläggningar som omfattas av ett eller flera av följande kriterier och där tillsyn bedöms vara en effektiv förebyggande åtgärd.

- Hög frekvens av bränder eller tillbud.
- En brand eller annan olycka kan medföra stor risk för många människors liv och hälsa.
- En brand kan innebära stora ekonomiska kostnader.
- En brand eller annan olycka kan innebära stora skador på miljön.
- En brand kan innebära allvarliga skador på kulturhistoriska värden.

Utöver de byggnader och anläggningar som omfattas av bilagan ska kommunerna utifrån sin kunskap om lokala förhållanden även identifiera och ha en planering för tillsynen av andra byggnader och anläggningar där riskerna vid brand är stora. Inventering av dessa verksamheter kommer att intensifieras under 2022 för att säkerställa att verksamhetsregistret är korrekt och bedömning om dessa ska vara tillsynsobjekt eller ej.

Även händelsebaserade tillsyner utifrån påpekade brister i brandskyddet är prioriterade.

7.1.1 Kompetenskrav tillsyn

Kommunerna ställer höga krav på att de som arbetar som tillsynsförare har kompetens kring byggnadstekniskt och organisatoriskt brandskydd, farlig verksamhet och relevant lagstiftning för att denne ska kunna motivera och förklara upptäckta brister och beslut på ett tydligt och pedagogiskt sätt för den enskilde som blir föremål för en tillsyn.

7.1.2 Avdelningschef för förebyggande avdelningen

Avdelningschefen för den förebyggande verksamheten bör inneha brandingenjörsexamen kompletterad med examen från påbyggnadsutbildning för brandingenjörer i kommunal tjänst, RUB. Chefen bör ha god erfarenhet från olycksförebyggande arbete och myndighetsutövning

7.1.3 Enhetschef myndighetsutövning

Enhetschefen för myndighetsutövningen bör inneha brandingenjörsexamen kompletterad med examen från påbyggnadsutbildning för brandingenjörer i kommunal tjänst, RUB. Chefen bör ha god erfarenhet från olycksförebyggande arbete och myndighetsutövning.

7.1.4 Tillsynshandläggare

Tillsyn	Kompetenskrav
2 kap. 2 § LSO – enklare objekt	Lägst Tillsyn A eller förebyggande 1
2 kap. 2 § LSO – komplicerade objekt	Lägst Tillsyn B eller förebyggande 2
2 kap. 4 § LSO	Lägst Tillsyn B eller förebyggande 2

Tabell 7.1 Kompetenskrav för tillsynshandläggare.

I vissa fall kan personer utan ovan nämnda kompetens, efter genomförd internutbildning, genomföra tillsyn, eventuella förelägganden eller förbud görs av tillsynshandläggare med lägst genomgången kurs tillsyn B. I sådana fall är tillsynen riktad mot en specifik objektstyp och ett visst tema. Prövning i det enskilda fallet görs av avdelningschef eller enhetschef.

7.2. Stöd till den enskilde

Den enskilde har ett ansvar att i möjligaste mån förebygga och hantera olyckor enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Det kan till exempel handla om att ha ett brandskydd i hemmet med brandvarnare, brandsläckare och brandfilt samt att ha kunskap om hur man ska agera vid en olycka. Det är först när den enskilde inte kan hantera en olycka som samhället ska ta vid. Den enskilde utgör därför grunden för samhällets förmåga att förebygga olyckor och minska konsekvensen av de olyckor som ändå inträffar.

Samhällsskydd Mellersta Skaraborgs skyldighet är att stödja och underlätta för den enskilde att själv hantera sina risker. Detta kan göras genom rådgivning, information eller utbildning i såväl förebyggande som skadeavhjälpanande åtgärder samt att medvetandegöra risker.

För att stärka kunskapen om hur man förebygger, förhindrar och begränsar bränder och andra olyckor genomför Samhällsskydd Mellersta Skaraborg också en rad olika utbildningsinsatser och hembesök hos den enskilde samt insatser riktad mot kommunala verksamheter och företag i medlemskommunerna. Nedan nämns några av utbildningarna och hembesöken:

- Brand- och säkerhetsutbildning (BSU) vilket är grundläggande brandkunskap, där man tittar på risker i hemmet, hur man kan förbygga olyckor samt hur utrymning fungerar.
- Utbildning i systematiskt brandskyddsarbete (SBA).
- Hjärtlungräddningsutbildning med hjärtstartare.
- Besök på skolor med lite äldre barn för att utbilda och prata brandskydd.
- Hembesök med brandskyddskontroll genomförs hos den enskilde med hjälp av sotningsentreprenörer i medlemskommunerna.
- Hembesök med hjälp av brandstyrkan genomförs hos den enskilde i medlemskommunerna.

Samhällsskydd Mellersta Skaraborg jobbar även med att stärka möjligheter för den enskilde att kunna agera vid en inträffad olycka samt att förebygga olyckor i alla medlemskommunerna. Detta genomförs bland annat genom att utbilda civila insatspersoner (CIP) och frivilliga brandmän för att SMS ska få en så robust samhällsskyddsorganisation som möjligt.

7.3. Rengöring och brandskyddskontroll

Enligt 3 kap 4 § i Lagen om skydd mot olyckor ska kommunen i brandförebyggande syfte ansvara för att rengöring (sotning) sker. Kommunen ska även ansvara för att brandskyddskontroll utförs.

Nämnden för Samhällsskydd Mellersta Skaraborg har avtal med tre entreprenörer. I avtalen och i särskild arbetsordning regleras bland annat hur rengöring och brandskyddskontroll skall utföras samt vilken kompetens på personalen som krävs. Nuvarande entreprenörer har åtta stycken personer som är godkända för att få utföra brandskyddskontroll.

Entreprenörerna utför rengöring och brandskyddskontroll inom respektive kommun enligt gällande föreskrifter i lag och förordning om skydd mot olyckor och andra av myndigheter utfärdade bestämmelser som har tillämpning på sotningsverksamheten.

Nämnden för Samhällsskydd Mellersta Skaraborg är den beslutande myndigheten i kommunerna för fastställande av sotningsfrister. Beslut om frister följer MSB:s föreskrift 2014:6.

Brandskyddskontrollen följer MSB:s föreskrift 2014:6. SMS följer halvårsvis upp att sotning och brandskyddskontroll sker i enlighet med de beslutade fristerna.

Taxa för sotning och brandskyddskontroll fastställs genom beslut i kommunfullmäktige.

Dispens för egenrengöring/sotning medges efter prövning till den enskilda fastighetsägaren eller någon i dennes familj som är bosatt på fastigheten. För att underlätta för den enskilde har SMS möjliggjort att ansöka om egenotning via e-tjänst.

7.4. Övriga förebyggande åtgärder

Inom kommunen stödjer SMS berörda förvaltningar i ärenden enligt PBL (2010:900). Det innebär bland annat att vara sakkunnig i brandfrågor i delar av byggprocessen. Det handlar också om att i kommunens planprocesser beakta risker som ras och skred, översvämning, avstånd till olika former av riskfylld verksamhet samt beakta sådant som kan ha betydelse för kommunens förmåga att genomföra insatser som behov av fordon för livräddning på hög höjd, brandposter och behov av framkomlighet för räddningstjänstfordon.

I frågor om serveringstillstånd enligt alkohollagen (2010:1622) bistår socialförvaltningarna i frågor om lokalerna är anpassade för det personantal och den verksamhet som anges i ansökan.

SMS är även remissinstans till Polismyndigheten i frågor kring säkerhet vid allmän sammankomst, offentlig tillställning, användande av offentlig plats, idrottsevenemang eller fyrverkeri, scenfyrverkeri eller annan pyroteknik enligt ordningslagen (1993:1617) samt tillstånd till hotell- och pensionatverksamhet enligt Lag (1966:742) om hotell- och pensionatsrörelse.

8. Räddningstjänst – förmåga och verksamhet

8.1. Övergripande beskrivning

Räddningstjänsten inom Samhällsskydd Mellersta Skaraborg (SMS) ligger i ett eget ledningssystem och omfattar kommunerna Falköping, Götene, Skara och Tidaholm. Det operativa ledningsarbetet ligger organiserat under räddningstjänstavdelningen och ledningsarbetet är uppdelat mellan räddningstjänstavdelningen och kommunsamordningscentralen (KSC), som ansvarar för den inre ledningen med vakthavande befäl, som ansvarar för ledningsnivå 4 i ledningssystemet. Uppdraget att agera som ledningsnivå 4 i ledningscentralen (KSC) kommer direkt från räddningschef. SMS kan aktivera fem ledningsnivåer i samband med större och omfattande händelser. Egna operativa resurser utgår från fem brandstationer, varav fyra är heltidsbemannade dygnet runt. De operativa resurserna är rörliga över ytan inom respektive larmzon under icke larmtid och dynamisk resurshantering tillämpas inom hela SMS. Förutom egna operativa resurser finns två räddningsvårn organiserade tillsammans med två större privata verksamheter, samarbete med hemsjukvården i två kommuner samt frivilliga resurser i form av frivilliga brandmän och civila insatspersoner (CIP). Hemsjukvårdens nattpatruller är utrustade med Rakel och kan agera på egen hand eller tillsammans med räddningstjänstens resurser. CIP:are larmas via app i sina telefoner och agerar självständigt tills räddningstjänstens resurser kommer till platsen. Syftet med CIP och samarbetet med hemsjukvården är att hjälpbehövande ska kunna få hjälp så snabbt som möjligt av semiprofessionella eller frivilliga resurser. Att stärka den egna förmågan hos medborgarna inom SMS kommuner är en prioriterad uppgift.

Räddningstjänstavdelningen

Räddningstjänstavdelningen är organiserad inom tre ansvarsområden, övning och beredskap, personal samt teknik och drift. Dessa ansvarsområden ska understödja det operativa räddningstjänstuppdraget men all personal har även ett samhällsskyddsuppdrag.

8.1.1. Tillgång till egna resurser

Den operativa räddningstjänstorganisationen för SMS ansvarar för räddningstjänstuppdrag enligt Lagen om skydd mot olyckor inom Falköping, Götene, Skara och Tidaholms kommuner.

I dessa kommuner finns det fem brandstationer med räddningspersonal som har en anspänningstid på mellan 90 sekunder och sju minuter. Nedanstående organisationsskiss beskriver de olika räddningsstyrkorna på respektive brandstation.

SMS Utryckningsorganisation (from 2022-01-01)

Station Götene

1 SL H 24/7 – 90 sek
2 Bm 24/7 – 90 sek
2 Bm RIB 24/7 – 5 min

Station Tidaholm

1 SL 24/7 – 90 sek
2 Bm 24/7 – 90 sek
2 Bm 24/7 RIB – 5 min

Station Falköping

1 VB 24/7 – 90 sek (KSC)
1 SL 24/7 – 90 sek
4 Bm 24/7 – 90 sek

Station Skara

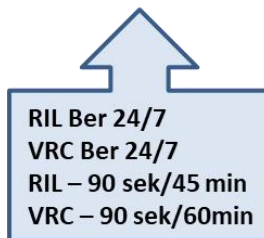

1 SL 24/7 – 90 sek
2 Bm 24/7 – 90 sek
1 SL RIB 24/7 – 6 min
4 Bm RIB 24/7 – 6 min

Station Floby

1 SL RIB/FIP 24/7 – 90sek/7 min
2 Bm RIB 24/7 – 7 min

29 personer samtidigt i Utryckningstjänst + två värn, varav ett med FIP
5 operativa ledningsnivåer alltid tillgängliga

8.1.1.1 Operativa resurser och förmåga

Insatsförmåga för räddningsstyrkorna i Falköping, Götene, Skara och Tidaholms kommuner
Samhällsskydd Mellersta Skaraborg skall ha utrustning och kompetens för att med angivna styrkor och angivna insatstider självständigt eller tillsammans med annan kommun kunna utföra insatser enligt tabell under rubrik 8.1.1.3 nedan. Styrkorna omfattar var för sig en styrkeledare och två till fyra brandmän och är var för sig endast dimensionerade att hantera ett uppdrag åt gången. Räddningsinsats skall påbörjas inom godtagbar tid. Med godtagbar insatstid avses för tätorterna Falköping, Floby, Götene, Skara och Tidaholm 0 - 10 min. För tätorternas närområden 10–20 min och för övriga områden 20–30 min. Anspänningstiden för heltidsstyrkorna är 90 sekunder, RiB-styrkan i Götene och Tidaholm har 5 minuter, RiB-styrkan i Skara har 6 minuter och RiB-styrkan i Floby har 7 minuters inställelsetid. Den styrka som är snabbast till olycksplatsen skall rutinmässigt larmas ut först. Kompletterande och förstärkande styrkor larmas från mest lämpade station med hänsyn taget till insatstid, kompetens, resurser och beredskapsläge.

8.1.1.2 Personella resurser inom SMS

Åskådliggörs enligt figuren nedan. Hjälmfärgerna följer den färgmarkering som MSB rekommenderar i handboken "Ett enhetligt ledningssystem" för de olika ledningsfunktionerna, VRC, VB, RIL, IL, SL och brandman.

Station	Räddningsstyrka	Funktion
SMS		Vakthavande räddningschef VRC (L5)
Falköping		Vakthavande befäl VB (L4)
SMS		Regional insatsledare RIL (L3)
Falköping	 	Styrkeledare + brandmän (L1/L2)
Floby	 	Styrkeledare + brandmän (L1)
Götene	 	Styrkeledare + brandmän (L1/L2)
Skara	 	Styrkeledare + brandmän (L1/L2)
Skara	 	Styrkeledare + brandmän (L1)
Tidaholm	 	Styrkeledare + brandmän (L1/L2)

På varje brandstation finns minst ett släck/räddningsfordon. Utrustningen i övrigt är anpassad för respektive räddningsstyrkas uppdrag och ansvarsområden. Specialfordon för ledning, vattentransport, höjdlivräddning, terrängtransport och vattenlivräddning mm, placeras över ytan för bästa nytta vid varje enskilt tillfälle.

Avtalade resurser med företag, Industriräddningsvårn

Jula AB, Skara, med målsättning om minst 15 räddningsvärnspersonal. Personalen är tillgänglig vid större händelser och insatser. Jula har sedan 2021 även en mindre brandbil med bl.a. skärsläckare.

Gunnar Dafgårds AB, Källby, med målsättning om 10 räddningsvärnspersonal. Dafgård har en mindre brandbil med bl.a. högtryckssläckning som fungerar som FIP-fordon i ständig beredskap. Dafgårds har även sedan 2021 en egen insatszon i och runt Källby, i Götene kommun. I denna zon samlarman Dafgårds FIP och räddningsstyrkan i Götene på alla bränder, trafikolyckor, drunkningar och hjärtstopp mm.

Semiprofessionella/Frivilliga resurser/Civila insatspersoner

Frivilliga brandmän, målsättning om minst 10 personer/kommun.

Civila insatspersoner (CIP), målsättning om minst 100 personer inom SMS-kommunerna.

Semiprofessionella - Hemvården, målsättning om samarbete med samtliga kommuner.

8.1.1.3 Operativ förmåga

Tabellerna nedan beskriver den förmåga som respektive insatsstyrka på de fem brandstationerna förväntas ha. Bedömningar av resursbehovet på varje insats görs kontinuerligt under insatsen av VB och/eller VRC. Beslut om samverkan med annan räddningstjänst fattas i första hand av VB/VRC.

Förklaringar till tabellerna

Stn 10: Station 1000, Falköping

Stn 12: Station 1200, Floby

Stn 15: Station 1500, Tidaholm

Stn 50: Station 5000, Skara

Stn 58: Station 5800, Götene

Stn 59: Station 5900, Källby (Värn)

S: Insatsen kan klaras **självständigt** av styrkan från den enskilda stationen.

S/F: Insatsen kan klaras **efter förstärkning**/samverkan mellan flera av SMS egna styrkor. Förstärkning beslutas av VB/VRC.

A/K: Insatsen kan klaras efter förstärkning/**samverkan med annan räddningstjänstorganisation** eller extern resurs.

S/F+A/K: Insatsen kan klaras med egna **samverkande resurser S/F** eller med **externa samverkande resurser A/K**.

Le: Ledningsnivå 1-5: **Nivå 1** Uppgiftsledning/insatsledning, **Nivå 2-3** Insatsledning, **Nivå 4-5 Systemledning** när **samverkan med avtalade ledningssystem krävs**. Tabellen beskriver högsta ledningsnivå i insatsledning och systemledning. Tabellen är färgsatt för att den underlättar för att få en snabb överblick om vilka förmågor som respektive räddningsstyrka och vilken ledningsnivå som krävs. Förklaring till färgsättningen finns i texten ovan.

Beskrivning av operativ förmåga

Skadehändelse	Stn.10	Stn.12	Stn.15	Stn.50	Stn.58	Stn 59	Le
Brand i mindre byggnad – inget annat hotat	S	S	S	S	S	S/F	1 + 4
Lägenhetsbrand Lägenhet < 8 vån. Som förutsätter livräddning via höjdfordon.	S/F	S/F	S/F	S/F	S/F	S/F	2-3 + 4/5
Lägenhetsbrand eller villabrand Rökdykning/livräddning	S	S/F	S	S	S	S/F	2-3 + 4
Brand i skolbyggnad* Avser större brand i skolbyggnad.	S/F	S/F	S/F	S/F	S/F	S/F	3 + 5
Brand i industribyggnad* Avser större brand i stora och medelstora industrier.	S/F	S/F	S/F	S/F	S/F	S/F	3 + 5
3 + 5	S/F	S/F	S/F	S/F	S/F	S/F	
Brand i vårdanläggning* Avser brand i sjukhus, äldreboende m.m.	S/F	S/F	S/F	S/F	S/F	S/F	3 + 5
Brand i kulturbyggnad* Avser brand i kulturbyggnader såsom kyrkor, museum, mm.	S/F	S/F	S/F	S/F	S/F	S/F	3 + 5

* Vid större eller långvariga insatser kan behov av samverkan med angränsande räddningstjänster behövas.

Skadehändelse	Stn.10	Stn.12	Stn.15	Stn.50	Stn.58	Stn. 59	Le
Skogsbrand, mindre Avser skogsbrand som kan begränsas och släckas med en styrka på 1 + 4 (1+2).	S	S/F	S	S	S	S/F	1 + 4
Skogsbrand, stor Avser omfattande skogsbrand där insatsen pågår under lång tid och kräver stora personella och materiella resurser. Här krävs samverkan med andra organisationer och myndigheter.	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	3 + 5
Trafikolycka (Mindre) Avser trafikolyckor med ett fordon där ingen finns fastklämd.	S	S	S	S	S	S/F	1 + 4
Trafikolycka (Större) Avser trafikolyckor med flera fordon eller där det finns personer fastklämda.	S/F	S/F	S/F	S/F	S/F	S/F	2-3 + 4/5
Trafikolycka (Tungräddning) Avser trafikolyckor med tunga fordon, där losstagnation och stabilisering kräver särskild utrustning och kompetens.	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	2-3 + 4/5
Vägförslagsolycka med utsläpp av större mängd farligt ämne Avser trafikolycka med utsläpp av farligt gods på kommunikationsleder.	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	3 + 5
Olycka med farligt ämne inom anläggning, med utsläpp av större mängd. Avser olycka som inträffat inom industrin eller dess fasta anläggningar.	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	3 + 5
Flygolycka utom bebyggelse Avser haveri med militär eller civil luftfarkost.	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	3 + 5
Flygolycka inom bebyggelse Avser haveri med militär eller civil luftfarkost.	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	3 + 5

Skadehändelse	Stn.10	Stn12	Stn.15	Stn.50	Stn58	Stn59	Le
Järnvägsolycka - Större Avser tågurspårning eller kollision mellan tåg.	S/F A/K	S/F A/K		S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	3 + 5
Järnvägsolycka - mindre Avser olycka mellan tåg och vägfordon eller person.	S	S/F		S	S	S/F	2-3 + 4/5
Drunkningsolycka Avser drunkningsolycka i exempelvis sjö eller å.	S	S/F	S	S	S	S/F	2-3 + 4
Utsläpp farligt ämne, mindre Avser olja eller kemikalieutsläpp i mindre omfattning på land eller i vatten.	S	S/F	S	S	S	S/F	1-3 + 4
Utsläpp farligt ämne, större Avser olja eller kemikalieutsläpp i större omfattning på land eller i vatten, som kräver insats enligt kemsamverkan med omfattande saneringsåtgärder.	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	S/F A/K	3 + 5
Utsläpp olja i statligt vatten, större mängd Avser olja i större omfattning i Vänern, som kräver större insats med omfattande saneringsåtgärder.					S/F A/K	-	3 + 5
Höghöjdsräddning Avser räddning av person på hög höjd där särskild kompetens och utrustning krävs	S	S/F	S/F	S	S/F	-	2-3 + 4/5
Väderhändelse – regn och höga flöden	S/F:	S/F:	S/F:	S/F:	S/F:		3 + 5
Väderhändelse – snö, stora mängder	S/F:	S/F:	S/F:	S/F:	S/F:		3 + 5
Väderhändelse – storm	S/F:	S/F:	S/F:	S/F:	S/F:		3 + 5

8.1.1.4 Materiella resurser inom SMS

Åskådliggörs enligt tabellen nedan

Station	Räddningsstyrka	Funktion
SMS	2 st ledningsfordon för yttre tjänst Persontransportfordon Drönare	VRC och RIL (L5 och L3)
Falköping	Ledningscentral/Kommunsamordningscentral (KSC) med hög säkerhetsnivå och god redundans samt egen utlarmningsfunktion. Stabsrum och flera arbetsrum.	Vakthavande befäl (L4) Stabsfunktioner
Falköping	<ul style="list-style-type: none"> • Släckfordon kombi • Lastväxlare med tank • Lastväxlare med tungräddning, RVR och kem/miljö • Höjdfordon 32 meter • Ledningsfordon/FIP 4wd • Terrängfordon • Bandvagn • Lastväxlarcontainer för skogsbrand • Lastväxlarflak för transport av materiel eller fordon • Extra lastväxlartank för vattentransport • Släckfordon reserv för hela SMS • Motorsprutor • Verkstadslokaler med egen verkstadspersonal 	Styrkeledare (L1/L2) Brandmän Verkstadsfunktion bemannad dagtid måndag-fredag
Floby	<ul style="list-style-type: none"> • Släckfordon kombi • Ledningsfordon/FIP • Motorspruta 	Styrkeledare (L1) Brandmän
Götene	<ul style="list-style-type: none"> • Släckfordon kombi • Tankfordon med skumkapacitet • Höjdfordon 28 meter • Ledningsfordon/FIP 4wd • Terrängfordon • Bandvagn • Motorspruta • RIB-båt för Väneren 	Styrkeledare (L1/L2) Brandmän
Skara	<ul style="list-style-type: none"> • Släckfordon kombi • Släckfordon kombi • Tankfordon med skumkapacitet • Lastbil med RVR och kem/miljö • Höjdfordon 28 meter • Ledningsfordon/FIP 4wd • Terrängfordon • Bandvagn • Motorsprutor 	Styrkeledare (L1/L2) Styrkeledare (L1) Brandmän
Tidaholm	<ul style="list-style-type: none"> • Släckfordon kombi • Tankfordon • Höjdfordon 22 meter • Ledningsfordon/FIP 4wd • Terrängfordon • Bandvagn 	Styrkeledare (L1/L2) Brandmän

	<ul style="list-style-type: none"> • Motorspruta 	
Räddningsvärn Källby (Dafgårds AB)	<ul style="list-style-type: none"> • Ledningsfordon/FIP 4wd 	Industriräddningspersonal
Räddningsvärn Skara (Jula AB)	<ul style="list-style-type: none"> • Räddningsfordon 	Industriräddningspersonal

Släckfordon är utrustade med indikeringsutrustning för kem, personlig skyddsutrustning, värmekamera, hjärtstartare och utrustning för brandsläckning och trafikolycka mm. Vissa släckfordon och tankbilar är utrustade med skumsläckningsutrustning, både traditionell och CAFS för att kunna hantera större ytbränder i brandfarlig vätska samt begränsa övriga bränder. Ledningsfordon är olika utrustade men har normalt utrustning för en enklare förstainsats (FIP) för brand, avspärning och hjärtstopp.

I förråd finns utrustning för sanering, begränsning och oljeutsläpp i vatten med mera.

På brandstationen i Skara finns en gemensam tvättanläggning för slang som betjänar alla Skaraborgs räddningstjänster, 15 kommuner.

8.1.2. Tillgång till resurser i samarbete med andra kommuner

SMS ingår i räddningstjänstsamarbetet inom RäddsamVG (Räddningstjänstsamverkan inom Västra Götaland) med avtal inom Västra Götaland för operativ hjälp, det så kallade 1+4-avtalet samt stabshjälpsavtal. Avrop av operativa förstärkningsresurser sker mellan ledningssystemen (Ledningscentralerna) och särskilt upprättade rutiner inom samarbetet.

Ett närmare samarbete finns även inom delregion Skaraborg med Räddningstjänsten Östra Skaraborg (RÖS) och Räddningstjänsten Västra Skaraborg (RVS), där förvaltningsledningarna har återkommande träffar inom blåljusverksamheterna där även ambulansverksamheten inom VGR (Västra Götalands Regionen) och Polisen ingår.

Det finns även ett redundanssamarbete med ledningscentralerna inom RÖS och Räddningstjänsten Norra Älvsborg (NÄRF). Där kan ledningscentralerna samarbeta i ett nätverk och/eller ta över varandras ledningsansvar för ledning av räddningstjänst. Detta samarbete fungerar som en räddningsregion.

Ett bra samarbete finns även med Mullsjö, Habo och Jönköping och det ledningssystem som dessa kommuner ingår i med ledningscentral i Jönköping.

Ett samarbete finns även med Herrljunga kommun och då även med RSGs ledningscentral då Herrljungas räddningstjänst förväntas ingå i RSGs ledningssystem (GR).

Ovanstående samarbeten finns även nedtecknade i olika samarbetsavtal och larmzoner. De finns i sin helhet i Bilaga A.

8.1.3. Alarmering av räddningsorganet

SOS Alarm AB (SOS) utför utalarmering av räddningstjänstens styrkor enligt avtal. Efter mottagning av inkommande 112-samtal eller automatiskt brandlarm verkställer SOS ett förberedande larm eller ett ordinarie larm. Vid ett förberedande larm larmas personalen på den närmast liggande stationen som då kan förbereda sig för utryckning. SOS är primär utalarmeringsfunktion i det initiala skedet enligt upprättad larmplan, därefter sköter Vakthavande befäl (VB) i LC53 (KSC=LC53 som är LedningsCentral inom Rakelområde 53 i det nationella Rakelnätet) utalarmering av tillkommande resurser. VB har även möjlighet till medlyssning på SOS 112-samtal. SOS har tillgång till primär och

sekundär larmväg. Även KSC har tillgång till primär och sekundär larmväg för SMS-resurser, men även för ledningssystem RÖS/RVS och ledningssystem NÄRF, då KSC arbetar i Cordcom-systemet och är redundanscentral till RÖS och NÄRF. SMS har basavtal 2 med SOS, på samma premisser som NÄRF.

VB har det normativa och strategiska ansvaret som följer med räddningschefsuppdraget inom hela SMS, tills det att Vaktstående räddningschef (VRC) eller räddningschef tar över ansvaret.

Teknik för att lokal utalarmering av räddningstjänstens resurser finns på varje brandstation.

Räddningsvärn larmas via rakelsystemet och/eller via jourtelefon.

Frivilliga resurser larmas via telefon med sms eller app.

SMS har även införskaffat ett antal Rakelenheter som har beredskapsabonnemang, för att förstärka det civila försvaret men även utgöra en möjlighet att tilldela all personal i tjänst eller beredskap en personlig Rakel om någon del i larmkedjan ligger nere. Dessa Rakelenheter kan även användas i DMO-läge (lokal kommunikation direkt mellan kommunikationsenheter) vid större insatser eller genom MSB:s försorg snabbt omvandlas till vanliga abonnemang vid större händelser.

8.1.4. Brandvattenförsörjning

Tätorter inom SMS område brandvattenförsörjs normalt av det kommunala vattennätet via brandposter. I mindre orter och på landsbygden försörjs insatser via tankbilar. Inom SMS finns 4 egna tankbilar/lastväxlare med tank. Angränsande räddningstjänsters tankresurser nyttjas även vid större vattenbehov eller vid flera samtidigt pågående insatser. Visst samarbete finns även med externa resurser, så som större lantbruk och maskinstationer. Dessa resurser är i första hand avsedda för att användas i samband med skogsbränder och större markbränder.

Brandpostnätet i kommunerna finns tillgängligt både digitalt och analogt i brandbilar och tankbilar samt i ledningscentralen. För brandpostnäten i Falköping och Tidaholms kommuner ansvarar den tekniska förvaltningen, i Götene ansvarar det kommunala bolaget Götene Vatten och Värme (GVV) och i Skara ansvarar det kommunala bolaget Skara Energi för brandpostnätet.

Inom kommunerna finns också ett antal krigsbranddammar och förberedda naturliga vattenuptagsplatser.

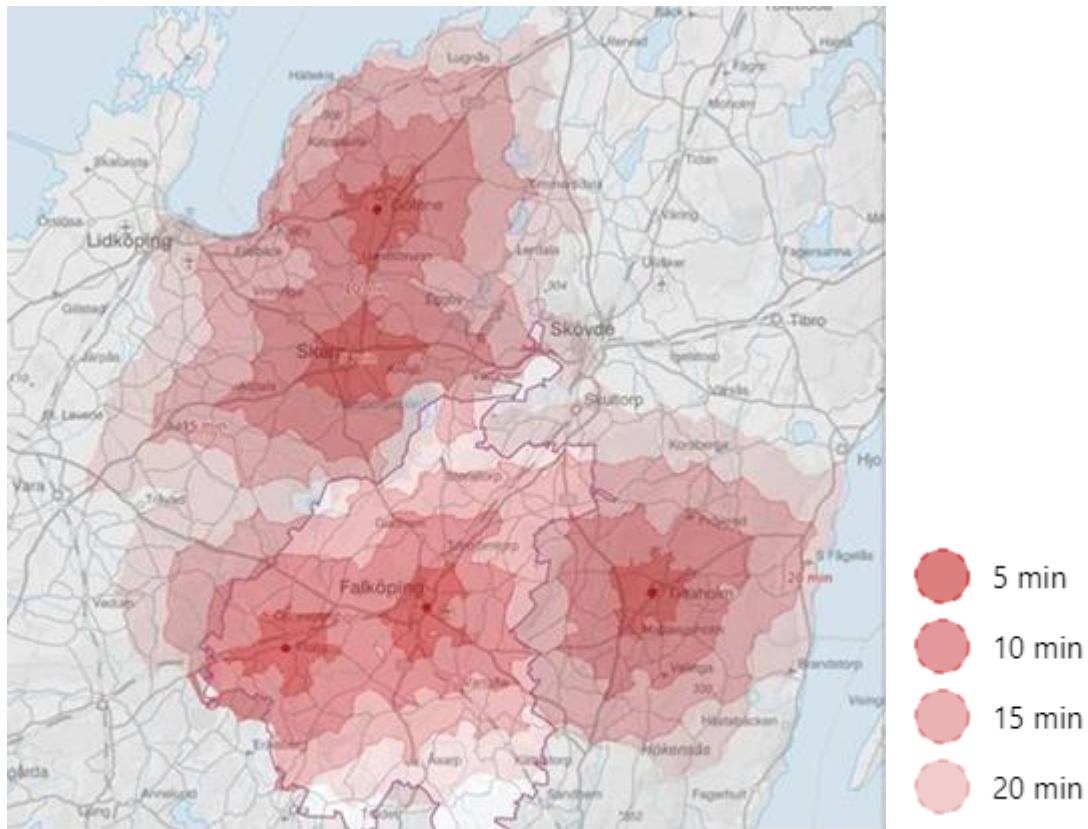
När det gäller hantering av släckvatten finns vissa generella rutiner och en kommunal planläggning i respektive kommun.

8.1.5. Tid från att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs når olika delar av kommunen, inklusive larmhanteringen (responstid)

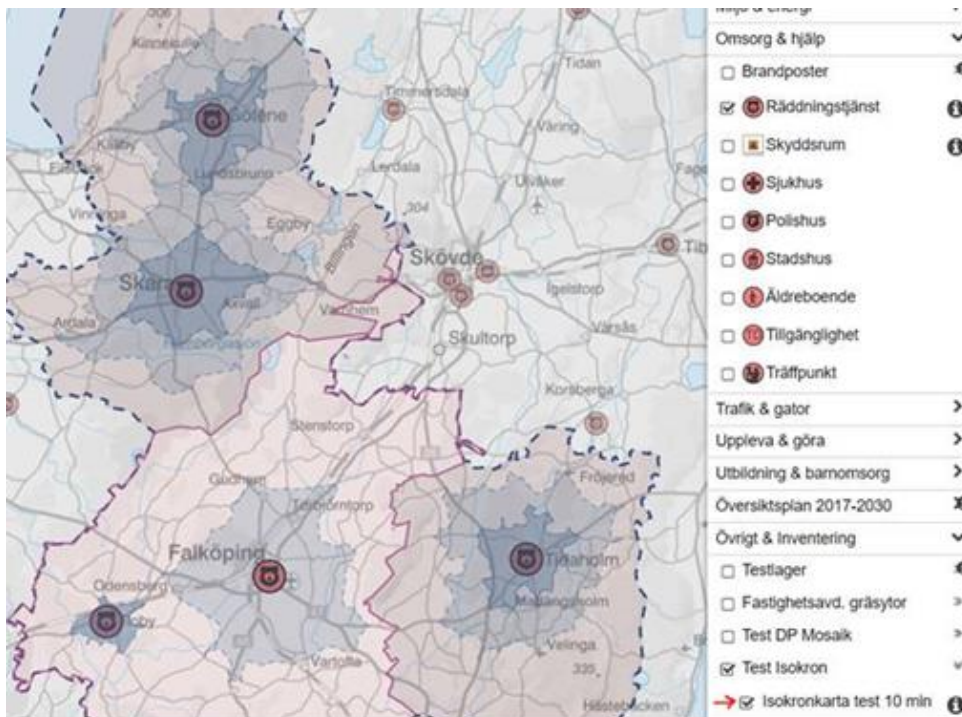
Responstid är tiden från besvarat larmsamtal hos SOS-alarm (112) tills att SMS är på plats på skadeplatsen med en första enhet. I responstiden inkluderas larmhanteringstiden, anspänningstiden och körtiden fram till skadeplats. Larmhanteringstiden varierar mellan 0 sekunder för automatiska interna larm till några minuter för larm som hanteras manuellt hos SOS. Automatisering av larmhanteringen är en framgångsfaktor för att korta denna tid och snabbare kunna lämna hjälp till hjälpbehövande. SMS arbetar ständigt för att korta ner larmhanteringstiden genom beslutsfattare lokalt och medlyssning vid larmsamtal. Anspänningstiden är den tid det tar från larm till SMS till det att första fordon lämnar brandstationen. Anspänningstiden är normalt sett 90 sekunder för heltidsstyrkor och 5 - 7 minuter för RIB-styrkor. Anspänningstiden tillsammans med körtiden benämns insatstid. Insatstiden i tätorter med brandstation med heltidspersonal eller RIB-personal är normalt max 10 minuter. Insatstiden utanför de större tätorterna är normalt max 20 minuter och samtliga delar inom

SMS geografiska område nås normalt inom max 30 minuter. Alla insatser med insattstider över 20 minuter analyseras för att fastställa orsaken till att insattstiden överstiger 20 minuter.

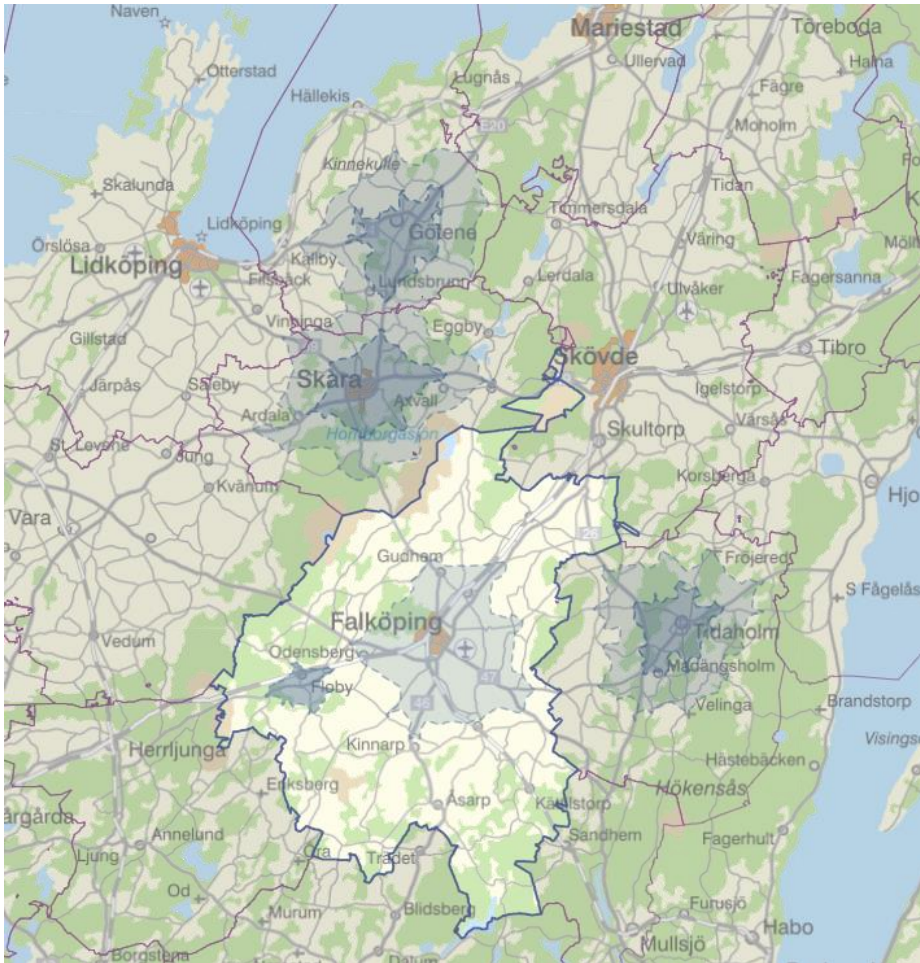
Nedan redovisas körtider och insattstider från respektive brandstation och för olika organisationsformer.

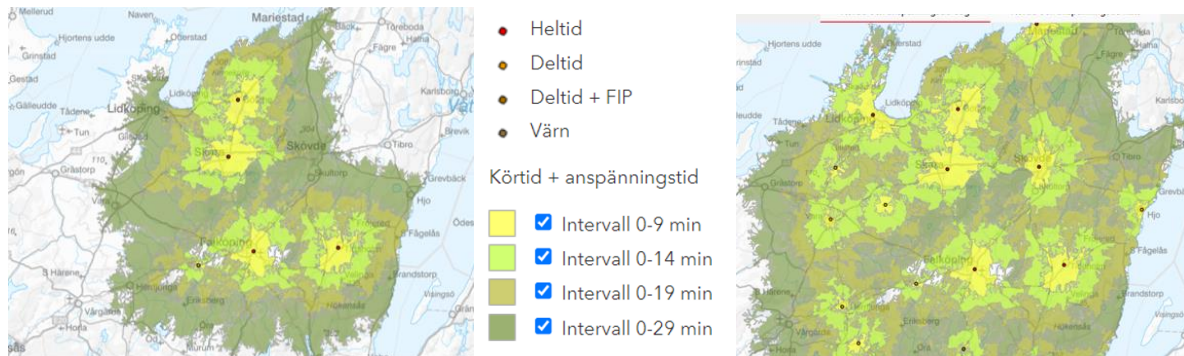
Bildtext: Kartan visar körtider från respektive brandstation inom SMS.

Bildtext: Isokronkarta 10 min visar insattstiden inom 10 minuter med mörkare blå yta deltid och ljusare heltid.

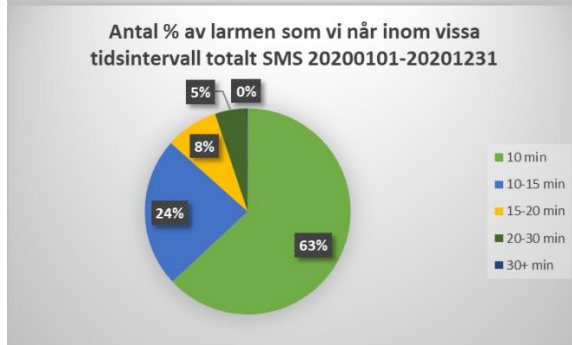
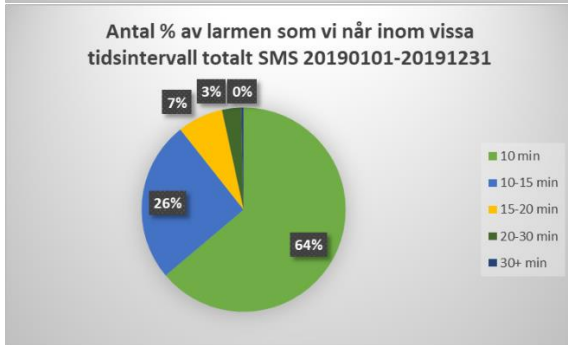
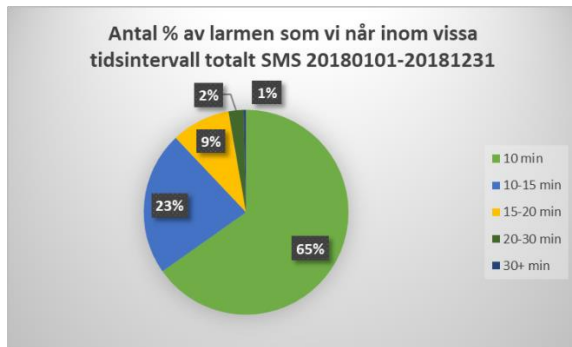
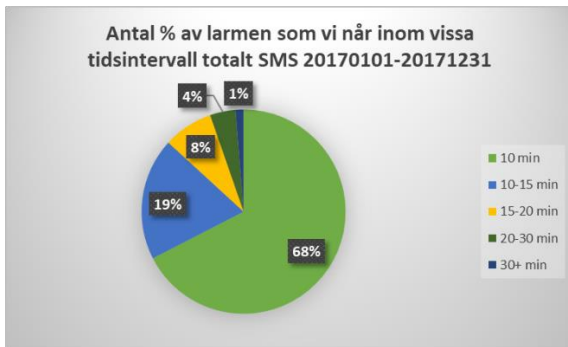

Bildtext: Isokronkarta 10 min visar insatstiden inom 10 minuter med mörkare blå yta deltid och ljusare heltid.

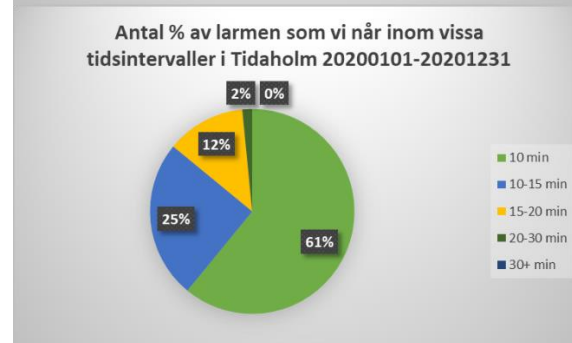
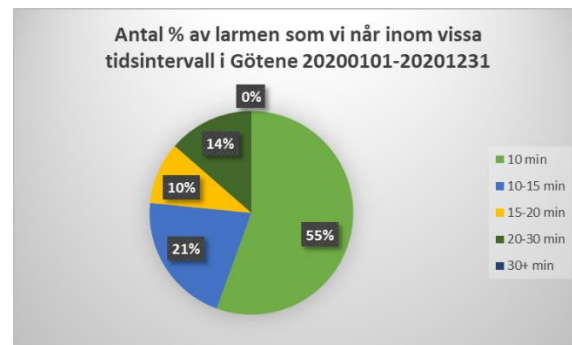
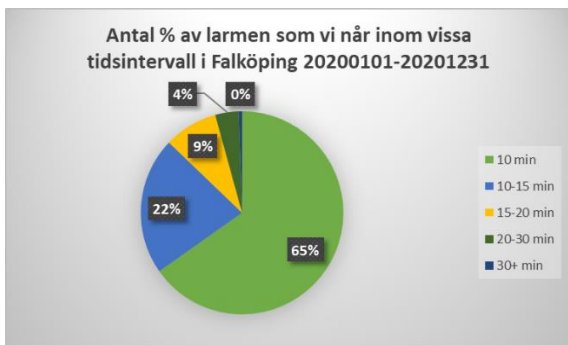

Bildtext: Isokronkarta med MSB:s analysverktyg. Vänster bild beskriver SMS brandstationer och höger bild beskriver dessutom angränsande räddningstjänsters brandstationer. Intervallet 0-9 min, 0-14 min, 0-19 min och 0-29 min är satta för att se insatstiden 10, 15, 20 och 30 minuter, då även en etableringstid sätts schablonmässigt till 1 min.

Faktiska insatstider inom SMS kommuner åren 2017-2020. Nedan redovisas totalen för SMS de fyra åren och varje delkommun under 2020, statistiken gäller prio1 larm till SMS, dvs. statistik för annan nödställd person, annan olycka/tillbud, brand i byggnad, brand i skog och mark, brand i fordon, brand i återvinningsanläggning, drunkning/tillbud, Hisslarm med risk för personskada, hjärtstoppslarm, trafikolycka och utsläpp av farligt ämne.

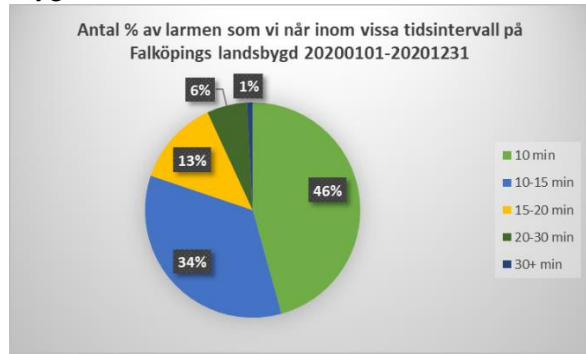
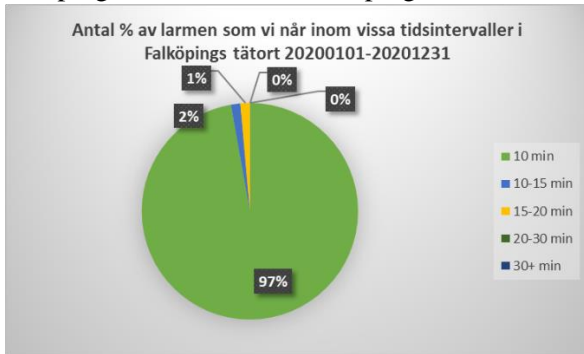

Per kommun under 2020. Skillnaderna mellan kommunerna beror framförallt på tätortsstrukturen och därmed körtiderna vid larm.

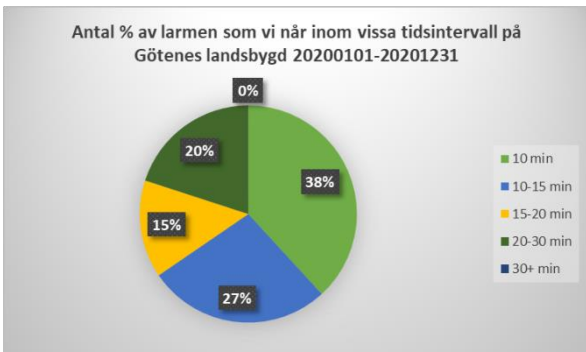
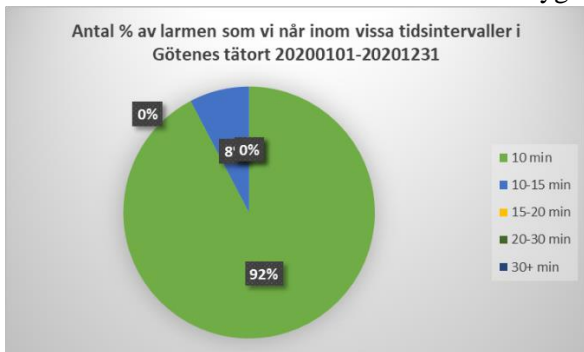

Jämförelse mellan insatstider inom tätorter med krav på 10 minuters insatstid och landsbygd med mindre tätorter, där kravet är godkänt med längre insatstider. Cirkeldiagrammen nedan är per kommun under år 2020 och gäller prio1 larm.

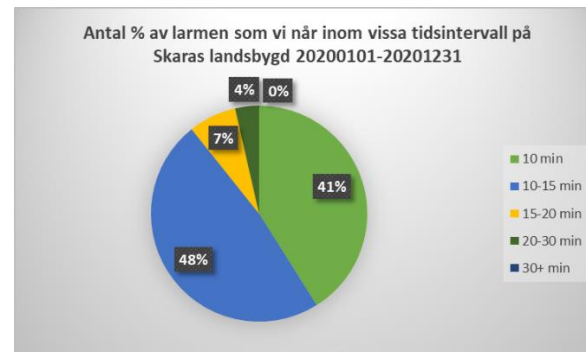
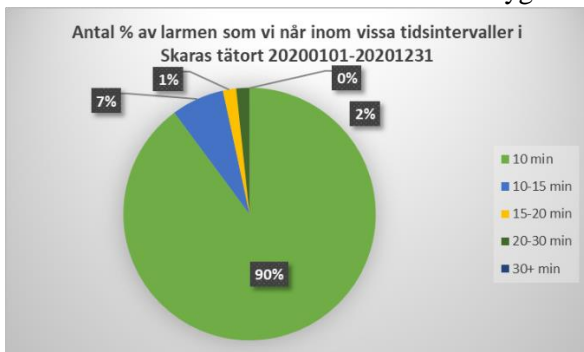
Falköpings kommun med Falköpings tätort och landsbygd.

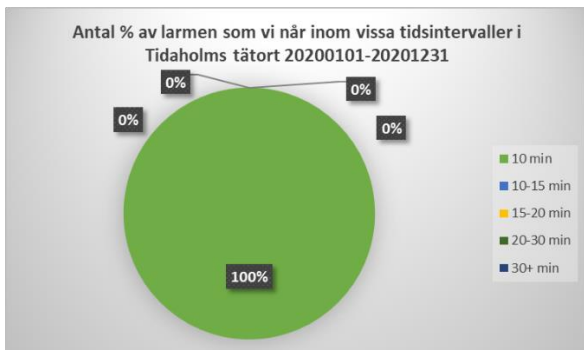
Göteborgs kommun med Göteborgs tätort och landsbygd.

Skara kommun med Skara tätort och landsbygd.

Tidaholms kommun med Tidaholms tätort och landsbygd.

8.1.6. Överlåtande åt annan att vidta inledande begränsade åtgärder

SMS har utbildat civila insatspersoner (CIP) som larmas via app i telefonen. CIP är frivilliga som bor utspridd över SMS-kommunernas geografiska yta och kan göra en inledande skadebegränsande insats. De larmas i första hand på bränder, trafikolyckor och IVPA-larm. CIP har utrustats med en ryggsäck med reflexväst, första förband, pocketmask och en mindre handbrandsläckare. CIP agerar helt frivilligt på samma premisser som SMS-livräddare vid hjärtstopp, dvs SMS har inget arbetslednings- eller arbetsmiljöansvar för dessa resurser.

SMS har också utbildat frivilliga brandmän som kan användas i samband med större och långvariga insatser. De frivilliga brandmännen fungerar ungefär som ett territoriellt räddningsvärn för hela SMS och kan larmas till en olycksplats eller till en brandstation. Uppdragen för de frivilliga brandmännen kan variera stort, allt från att bistå vid skogsbrand, eftersläckning/bevakning vid bränder, bistå med sina expertkunskaper, stötta vid större arrangemang och vara kommunen behjälpliga vid kriser eller större aktiviteter som skolavslutningar mm. De frivilliga brandmännen har en timanställning vid SMS. De frivilliga brandmännen har utrustats med enklare personlig skyddsutrustning för arbete utomhus i skog och mark. Frivilliga brandmän är också tänkta att kunna fungera i det civila försvaret. De frivilliga brandmännen har en anställning vid SMS och SMS har arbetslednings- och arbetsmiljöansvar för denna personalgrupp.

Personer kan fungera både som CIP och frivillig brandman.

SMS har avtal med två industriräddningsvärn, Jula AB och Dafgårds AB, med ambitionen att utöka antalet brandvärn om intresse finns från andra större industrier och verksamheter. Räddningsvärnen kan larmas i larmplan och ingår i SMS organisation via detta avtal. Personalen i räddningsvärnen har förutom sin anställning i företaget även en timanställning vid SMS och SMS har arbetslednings- och arbetsmiljöansvar för denna personalgrupp vid insats utanför företagets geografiska område.

8.1.7. Samverkan med andra aktörer

SMS samverkar med samtliga förvaltningar och flertalet kommunalförbund och kommunala bolag inom SMS:s medlemskommuner.

Samverkan med räddningstjänster/ledningssystem: NÄRF, RÖS, RVS, SÄRF, Jönköping, Mullsjö, Habo och Herrljunga räddningstjänster samt samverkan inom RäddsamVG med flera.

Samverkan med myndigheter och offentliga aktörer: Ambulans, Polis, Trafikverket, Försvarmakten, Krishanteringsråd Östra Skaraborg, Sjölivräddning, Kustbevakning, Skogsbrandsflyget, Länsstyrelsen och Sjöfartsverket med flera.

Näringslivet: Jula, Dafgårds, LRF, enskilda lantbruk och entreprenörer med flera.

Samverkan som sker genom avtal finns beskrivet i bilaga A.

8.1.8. Varning och information till allmänheten

Information till allmänheten om hur varning sker vid olyckor sprids bland annat i samband med utbildning. Inom Falköping, Källby, Skara och Tidaholms tätorter finns ett system för utomhusvarning, bestående av sirener som kan ge signalen ”Viktigt meddelande”. Signalen kan utlösas från KSC. Nationella avtal finns med etermedia om sändning av varningsmeddelanden i radio och TV.

8.2. Per olyckstyp

SMS har i sina fyra kommuner fem brandstationer med lite olika bemanning och olika beredskapsformer. Målsättningen med den bemanningsform som SMS har valt är att så snabbt som möjligt kunna påbörja avhjälpande åtgärder vid oönskade händelser. SMS har även ett brett uppdrag vilket innebär att i begreppet oönskade händelser ingår även uppdrag som inte direkt kan kopplas till LSO, men som är viktiga för medborgarna eller kommunerna för att upprätthålla ett tryggt och säkert samhälle.

Grundbemanningen och beredskapsformen på de fem brandstationerna och övriga resurser ser ut som följande (2022-01-01):

Placering	Heltid	Rib	Värn	Semi prof	Frivilliga	
Falköping	1+4					
Floby		1+2				
Götene	1+2	0+2				
Skara	1+2	1+4				
Tidaholm	1+2	0+2				
Källby			ca 10			Dafgårds via avtal
Skara			ca 15			Jula centrallager via avtal
Inom SMS				ca 10		Hemtjänstpersonal, del av dygn
Inom SMS					Ca 30	Frivilliga brandmän
Inom SMS					Ca 30	Civila insatspersoner (CIP)

Ledningsresurserna över ledningsnivå 1 är fördelade på följande sätt:

Ledningsnivå	Placering	Beredskapsform	Inställelsetid	Antal	Övrigt
L2 – SL/IL	Inom SMS	Heltid i jour	90 sek	1-4	Ledningsfordon
L3 – RIL		Beredskap	90 sek	1	Ledningsfordon, inställelse i de fyra centralorterna inom 45 minuter.
L4 - VB	Falköping	Heltid i jour	15 sek	1	LC53 inom 90 sek
L5 - VRC		Beredskap	90 sek	1	Ledningsfordon, inställelse i de fyra centralorterna inom 60 minuter.
L6 - Räddningschef		Dagtid, helgfria vardagar		1	Tillgänglig

8.2.1. Brand i byggnad

Förmågan att genomföra brandsläckning ska finnas vid samtliga styrkor som utgår från en brandstation inom SMS. Styrkor som utgår från de fyra centralorterna ska även självständigt kunna utföra invändig släckning med rökdykare och/eller utvändigt livräddning med höjdfordon. Inom SMS har tidig insats prioriterats framför stor personalstyrka från respektive brandstation. Nämnden för Samhällsskydd Mellersta Skaraborg har valt att ha heltidspersonal på alla brandstationer som ligger i centralorterna. Dessa kan sedan kompletteras med RiB-personal när insatserna så kräver.

All personal som är anställd som brandman eller styrkeledare ska kunna utföra rökdykning. Undantag kan göras för styrkeledare om det finns medicinska skäl, detta bedöms individuellt.

SMS har valt att ha tillgång till olika verktyg för brandsläckning inom organisationen. Bland annat finns skärsläckare, CAFS och traditionellt skum. För att få använda skum vid insats, ska skadeplatsbefälet få användningen konfirmerad av vakthavande befäl eller vakthavande räddningschef, ledningsnivå 4 eller 5.

Målsättningen är att uppfylla Boverkets krav på utrymning från bostäder med hjälp av räddningstjänstens utrustning.

Text från Boverket:

”Utrymning via räddningstjänstens stegutrustning

För att utrymningen ska kunna ske på ett betryggande sätt krävs att räddningstjänsten har tillräcklig kapacitet, rätt utrustning och kan vara på plats tillräckligt snabbt. Tillräckligt snabb insatstid är normalt inom 10 minuter, men för bostäder i högst tre våningar kan 20 minuter accepteras.

Dessutom måste byggnaden och dess omgivning utformas så att det finns räddningsvägar och uppställningsplatser för stegutrustningen. Vilken insatstid och kapacitet räddningstjänsten har finns att läsa i respektive kommuns handlingsprogram för räddningstjänst.”

Tätorterna Falköping, Götene, Skara och Tidaholm har bostäder i byggnader över fyra våningar som kräver att räddningstjänsten har höjdfordon för att klara utrymningen. Körtiden mellan Skara och Götene är drygt tio minuter via E20. Körtiderna mellan de övriga tätorterna är längre än 20 minuter. Förutom i de fyra centralorterna finns det i flera tätorter bostadsbyggnader som är upp till tre våningar, där utskjutsstege kan användas för utrymning via räddningstjänstens utrustning.

Brandvattenförsörjningen inom SMS bygger på en kombination av brandposter i de större tätorterna och tankbilar för vattentransport. Bränder på landsbygden är vanligt förekommande inom SMS och där är det tankbilar som gäller för brandvattenförsörjning, med komplement av motorspruta. Inom organisationen finns tankresurser placerade på brandstationerna i de fyra centralorterna. I viss utsträckning finns även fasta vattentag i branddammar och inventerade öppna lämpliga vattentag inom kommunerna.

Vindsbrand med lägenhetsbrand i flerfamiljshus i Skara april 2020. Tre släckenheter, två tankenheter, tre höjdenheter och två ledningsenheter från SMS jobbande på brandplatsen. Fem ledningsnivåer var aktiverade inom organisationen på olycksplatsen och i ledningscentralen. Med den krishantering som skedde inom kommunen, så aktiverades sex ledningsnivåer inom SMS.

8.2.2. Brand utomhus

Fördelningen på bränder utomhus fördelar sig enligt följande, ¼ i skog och mark, ½ i container, fordon och papperskorgar och ¼ i annat eller uppgift saknas. Vid en riskbedömning, så är det bränder i skog och mark eller bränder som sprider sig till större byggnader som allvarligt kan påverka SMS. Fokus i detta kapitel riktar in sig på bränder i skog och mark, övriga bränder släcks oftast av en styrka på 1+2 med släckbil.

Bilbrand i Skara där hemtjänstpersonal, utbildad av räddningstjänsten, gjorde en första släckinsats som troligen räddade fastigheten. Räddningstjänsten larmades även av hemtjänstpersonalen via Rakel.

Samtlig uttryckande personal ska kunna hantera brandsläckning utomhus. På de heltidsbemannade brandstationerna ska det finnas terrängfordon för brandsläckning i skog och mark. Som terrängfordon räknas fyrhjulsdrevna fordon med högre markfrigång eller bandgående fordon. Inom SMS finns det även en särskild skogsbrandsresurs med ytterligare utrustning för brandsläckning i skog och mark och ett mindre fordon lämpligt för personal- och materialtransport i oländig terräng. Årlig samverkan med externa resurser lämpliga för vattentransport och avverkning genomförs. Resurserna kommer från lantbruket, maskinstationer och skogsföretag. Samverkan sker också med markägare.

Inom SMS bedöms Hökensås som det område som är mest utsatt för storskaliga skogsbränder. Orsakerna till detta är flera. Naturen på Hökensås har en urbergsrygg med mäktiga isälvsavlagringar som bildar rullstensåsar och sandfält med marklager som snabbt torkar ut och därmed får en ökad risk för skogs- och markbränder. Området har sammanhängande skogsmark som går utmed Vätterns västra strand från Jönköping i söder till Hjo i norr, där en betydande del av området ligger inom Tidaholms kommun. Hela Hökensåsområdet är också ett fritidsområde med en omfattande turistverksamhet med natur och fiskeupplevelser som fokus. Inom Hökensåsområdet finns ett antal fasta vattentag på lämpliga och strategiska punkter. De är inventerade och iordningsställda för placering av motorspruta eller vattenuptag med större gödseltunna och/eller tankbil. Tidaholm är också den kommun inom SMS som har störst andel av skogsmark. Även inom övriga kommuner i SMS finns större sammanhängande skogsområden, även om markanvändningen domineras av jordbruksmark. Särskilt svårtillgänglig skogsmark finns på de många plåtåbergen i området. Ett omfattande friluftsliv och turistverksamhet finns i samtliga kommuner med fokus på dessa skogsområden.

Brand i Återvinningsanläggning utanför Skara 2019. Stor påverkan av rök från branden under flera veckor i närområdet i vindriktningen.

8.2.3. Trafikolycka / kommunikationsolycka

Samtliga räddningsstyrkor ska kunna genomföra insats mot trafikolycka. Samtliga släckbilar och de båda offensiva enheterna (20-bilarna) har klippustrustning för att kunna klippa personbilar. Vissa släckbilar klarar även grövre klippuppdrag. Samtliga fordon har även avspärningsutrustning. I Falköping finns också en container med tungräddningsutrustning. Särskild utbildning och utrustning för lossdragning med hjälp av länk och brandbil finns och tillämpas inom SMS. Räddningsvärnen saknar klippustrustning men har avspärningsmaterial.

SMS tillämpar dynamisk resurshantering och när det gäller trafikolyckor så kan det innebära att allt från enskild resurs till flera resurser larmas beroende på den larminformation som finns tillgänglig. I grundläget och vid låg omfattning inom tätbebyggt område larmas litet larm med en släckbil och 1+2 i personal. Utanför tätort med hastigheter över 50 km/h larmas även ett tungt skyddsfordon för att skapa en säker arbetsplats. Utöver dessa resurser så tillkommer ledningsnivå 2,3,4 och 5 vid behov. Vid tungräddningsinsatser finns det ett nära samarbete med bärgningsresurser och räddningstjänsterna i Skaraborg.

Lastbil i träd med fastklämd chaufför. Brandpersonal och ambulanspersonal i nära samarbete. Isärdragning av chassi med länkar tillämpades för att frigöra chauffören. I arbetet deltog även polis, bärare och ambulanshelikopter. (2021)

När det gäller övriga kommunikationsolyckor så finns det, järnväg, flygplatser och handelssjöfart inom SMS geografiska område. I Falköpings kommun finns det elektrifierad järnvägstrafik och även kompetens och utrustning för skyddsjordning av järnvägens elanläggning. I Götene finns en järnväg som inte är elektrifierad. Det finns flera mindre flygfält inom området, men endast i Falköping finns möjlighet till kommersiell trafik med passagerartrafik. När det gäller sjöfart så finns det en kommersiell hamn i Hällekis vid Vänern, Hällesäters hamn. Förutom detta finns ett antal mindre småbåtshamnar i Vänern. I Götene finns en RIB-båt för att hantera olyckor på Vänern och en viss förmåga att lägga ut länsar vid oljeutsläpp på vatten. RIB-båten är registrerad i Transportstyrelsens fartygsregister för fartyg i nationell trafik.

8.2.4. Olycka med farliga ämnen

Samtliga räddningsstyrkor ska kunna genomföra en första insats mot olycka med farliga ämnen. Om det krävs kemdykning, så ska räddningsstyrkorna i Falköping och Skara kunna genomföra kemdykning. I praktiken innebär det att all heltidsanställd operativ personal har krav på att kunna kemdyka. Egna kemresurser finns på miljö- och kemcontainer i Falköping och på Miljö- och kembil i

Skara. Vid mer komplicerade kemdykningsinsatser där det krävs långvarig kemdykning eller i komplicerade miljöer, så krävs samarbete med angränsande räddningstjänster. Inom samarbetet kem-Skaraborg så finns det kemresurser även i Skövde, Mariestad och Lidköping. I Skövde finns dessutom en av MSB:s nationella kemresurser.

Inom SMS geografiska område så finns det flera stora industrier som hanterar ammoniak och större mängder gasol. Inom livsmedelsindustrin så förekommer också relativt stora mängder baser och syror. På transportsidan förekommer stora flöden av alla typer av farliga ämnen på framförallt västra stambanan och E20, men även på riksvägarna 26, 44, 46, 47, 49 och 184.

Tankbilsolycka på riksväg 26 vid Borgunda 2017. Stora mängder bensin och diesel läckte ut på olycksplatsen. Resurser från fyra brandstationer på plats samt externa resurser för bärgning och sanering.

8.2.5. Naturolycka

Samtliga räddningsstyrkor ska kunna agera vid olika typer av naturolyckor. Inom SMS geografiska område så är det främst väderrelaterade händelser som, storm, nederbörd, värmebölja med torrt väder och översvänningsolyckor som är förekommande risker. Området är ett jordbruksområde med vissa större skogsområden och ett kustområde vid Väneren. Det finns ett antal mindre och medelstora vattendrag med viss ras- och skredrisk, men inte i någon större omfattning. Översvänningsrisk finns dock i dessa vattendrag vid kraftig nederbörd och i Väneren vid stora nederbördsmängder på Vänerens tillflödesområden. All räddningstjänstpersonal ska ha kunskap om pumpar, motorsågar och terrängfordon, viss personal är förare på bandvagn och sexhjulning.

8.2.6. Drunkning

Drunkning och drunkningstillbud är relativt ovanliga händelser inom SMS geografiska ansvarsområde, trots att det finns många sjöar och Sveriges största sjö finns inom området. Alla

räddningsstyrkor ska kunna agera vid drunkning och drunkningstillbud. Ytlivräddningsdräkt, hansbräda och båt finns på samtliga brandstationer. På brandstationen i Götene finns dessutom en RIB-båt för insats i Vänern. RIB-båten kan även användas vid oljeutsläpp eller fartygsolycka på Vänern.

Bildtext: Räddningsinsats med hansbräda på is med dålig bärighet.

8.2.7. Nödständig person

SMS har uppdraget att agera vid oönskade händelser i en bred tolkning av LSO. Det innebär att suicidhändelser är en vanligt förekommande larmtyp. Nödständig person i andra situationer förekommer också från person i hiss eller kylrum till person i vindkraftverk på 120 meters höjd. Skärmflygning är en sport som aktivt utövas inom larmområdet och årligen plockas några nödställda skärmflygare ner från diverse situationer. Vindkraftsverk finns i större omfattning inom de fyra kommunerna och är en olyckstyp som SMS har specialutbildad personal för att kunna hantera. Det innebär att SMS ska kunna hantera sjukdomsfall eller olycksfall i vindkraftverk med nedfirmning av nödställd person från turbinhuset. Inom höghöjdslivräddningen ingår också andra uppdrag som olyckor på rasbranter som t.ex. finns på västgötaberget. Suicidhändelser är en vanligt förekommande olyckstyp. Det kan handla om t.ex. hot om hoppning, hängning eller händelser på järnvägen, där västra stambanan, Nässjöbannan och Kinnekullebanan går genom vårt område. Både hot om suicid och genomförda suicid hanteras av räddningstjänstpersonalen, men även genom avtal med Trafikverket om sanering av tåg och järnväg efter fullbordat suicid. Alla räddningsstyrkor kan respondera på nödställd person men alla styrkor kan inte lösa alla uppdrag. Prioritering och aktivering av resurser ansvarar vakthavande befäl för.

Bildtext: Bild från övning i vindkraftverk 2016

8.2.8. Djurlivräddning

SMS medlemskommuner är lantbrukstäta och djurlivräddning inom lantbruksområdet är relativt vanliga uppdrag. Vid behov av lyft av stora tamdjur, så som ko och häst, så finns det extra resurser i Falköping och Skara. Alla räddningsstyrkor ska kunna hantera djurlivräddning men vid stora djur så larmas station i Skara eller Falköping.

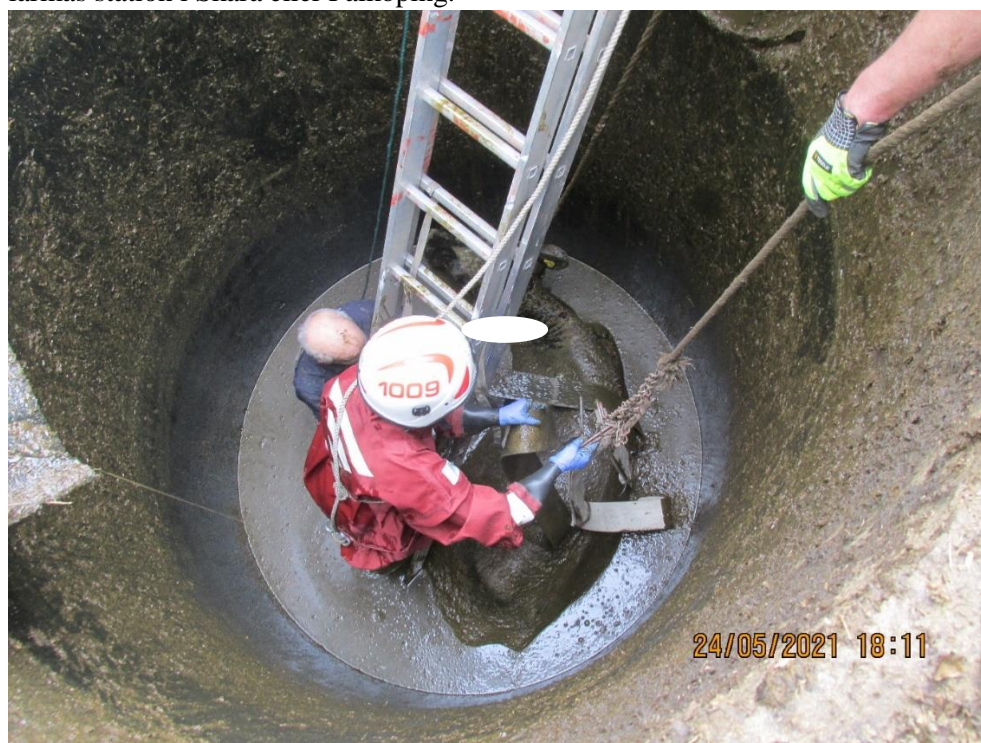

Bild från djurlivräddningsinsats i Tiarp utanför Falköping under våren 2021 med lyft av ko i brunn.

8.3. Ledning i räddningstjänsten

SMS är ett eget ledningssystem för räddningstjänst. SMS ledningssystem samverkar med angränsande ledningssystem via avtal för att uppnå redundans, robusthet och uthållighet i ledning av räddningstjänst enligt LSO. SMS samverkar även med andra aktörer för att uppnå redundans, robusthet och uthållighet.

8.3.1. Tillgång till resurser för den övergripande ledningen, inkluderande resurser i samverkan med andra kommuner

Ledning

SMS har fem ledningsnivåer som kan aktiveras vid en räddningsinsats. Styrkeledare (SL=L1) som leder enskild grupp med ett räddningsledarskap vid enkla och mindre insatser. Styrkeledare kan också leda delar av/sektorer i en större insats. Regionala Insatsledare (RIL=L3) leder medelstora och större insatser eller komplicerade insatser. Vid behov av tre ledningsnivåer på skadeplats så kallas även Insatsledare (IL=L2) till skadeplats. Vakthavande befäl (VB=L4) är inledningsvis räddningsledare. När det finns lämplig person med räddningsledarkompetens på plats, överlämnas räddningsledarskapet till denne. VBs och/eller RIL:s ansvar kan tas över av Vakthavande Räddningschef (VRC=L5). VRC har det normativa och strategiska ansvaret som följer med räddningschefsuppdraget inom hela SMS. Endast räddningschef (RC=L6) kan ta över detta ansvar, förutom länsstyrelsen vid ledningssystemsgrensöverskridande räddningsinsatser. Därmed kan organisationen hantera de nedan angivna ledningsfunktionerna under alla tider på dygnet. Syftet med denna ledningsstruktur är att även kunna stödja andra förvaltningar inom de fyra kommunerna, vid kris eller andra oönskade händelser. I uppdraget ingår även annat akut stöd och hjälp med till exempel överfallslarm, övervakning med mera.

Vid större eller flera pågående räddningsinsatser ansvarar VRC för att hantera räddningsinsatser, samt upprätthålla en beredskap för nya olyckor. Vid varje enskild räddningsinsats finns en utsedd räddningsledare, som ansvarar för insatsen och den räddningspersonal som deltar i insatsen. Beroende på räddningsinsatsens storlek och komplexitet samt beredskapsläget, kan en styrkeledare, insatsledare, regional insatsledare, VB i Kommunsamordningscentralen (KSC), räddningschef i beredskap eller räddningschefen inneha rollen som räddningsledare. Antalet ledningsnivåer vid en insats beror på skadeplatsorganisationens storlek.

Parallellt med arbetet på en skadeplats har KSC, som dygnet runt är bemannad med en VB, till uppgift att stödja räddningsledaren med bland annat kommunikation, samverkan och dokumentation. VB hanterar även beredskapssituationen och eventuell omfördelning av kommunernas operativa resurser, fram till att VRC övertar detta ansvar.

Systemledning – Ser till att det totala hjälpbehovet tillgodoses och värderar riskbilden. Balanserar pågående insatser mot behovet av beredskap över ytan. VB eller VRC ansvarar för systemledning.

Insatsledning – Tilldelar uppgifter till organisatoriska delar, t.ex. styrkeledare, sektorchef eller räddningsstyrka, samt ser till att hjälpbehovet tillgodoses vid den enskilda insatsen. Styrkeledare eller regional insatsledare ansvarar normalt för insatsledning. Undantagsvis, extremt ovanligt, kan insatsledning skötas av VRC vid större insatser eller vid flera pågående insatser som kräver insatsledning av regional insatsledare. Väljer VRC att leda insats på skadeplats som RL, skall annan VRC kallas in för att ta över systemledningen inom SMS.

Uppgiftsledning – Genomför tilldelade uppgifter genom att vidta åtgärder så att delar av hjälpbehovet tillgodoses. Utsedd arbetsledare eller styrkeledare ansvarar oftast för uppgiftsledning.

Operativt ledningsmöte på olycksplats med tre ledningsnivåer och samverkande expertresurser.

Ledningsresurserna inom egen organisation som alltid finns tillgängliga i tjänst eller beredskap.

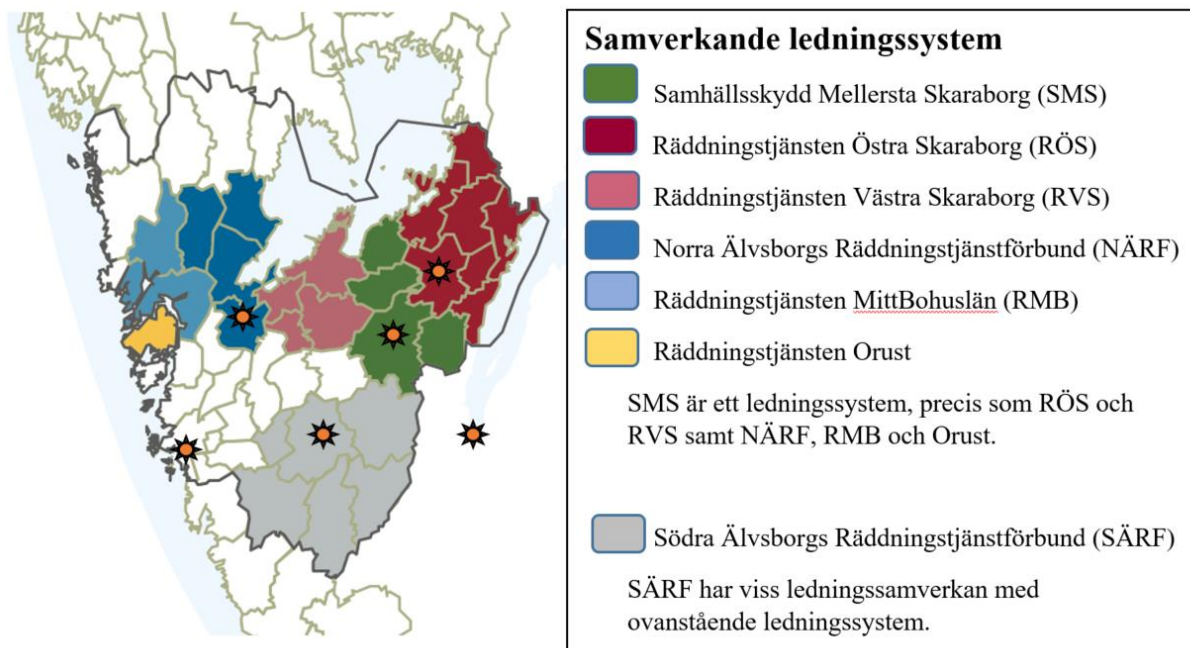
Ledningsnivå	Placering	Beredskapsform	Inställelsetid	Antal	Övrigt
L1 - SL	Inom SMS	4 Heltid 2 Rib	90 sek 90 sek -5 min	5-6	Utgår normalt från brandstationerna eller som FIP
L2 – SL/IL	Inom SMS	Heltid i jour	90 sek	1-4	Ledningsfordon
L3 –RIL		Beredskap	90 sek	1	Ledningsfordon, inställelse i de fyra centralorterna inom 45 minuter.
L4 - VB	Falköping	Heltid i jour	15 sek	1	LC53 inom 90 sek
L5 - VRC		Beredskap	90 sek	1	Ledningsfordon, inställelse till KSC och i de fyra centralorterna inom 60 minuter.
L6 - Räddningschef		Dagtid vardagar		1	

Utöver detta så är målsättningen att alla heltidsanställda brandmän ska ha utbildning så att de kan fungera som gruppchefer för mindre grupper med brandmän från annan organisation, frivilliga brandmän, CIP eller frivilliga.

Kompetens/Utbildningsnivå som lägst **bör** uppnås inom respektive ledningsnivå (ambition).

Ledningsnivå	Kompetens/Utbildningsnivå (Lägst)	Inställselstid	Antal totalt	Övrigt
Gruppchef/Bm	Intern utbildning eller LK1a	90 sek	47	Utgår normalt från brandstationerna
L1 - SL	LK1b, Räddningsledning A eller motsv, för RIB LK1a	90 sek – 5 min	34	Utgår normalt från brandstationerna eller som FIP
L2 – SL/IL	LK2b, Räddningsledning B eller motsv	90 sek	8	Ledningsfordon
L3 –RIL	LK2b, Räddningsledning B eller motsv med RSK	90 sek	5	Ledningsfordon, inställelse i de fyra centralorterna inom 45 minuter.
L4 - VB	LK2b, Räddningsledning B eller motsv med RSK	15 sek och 90 sek i LC53	5 (8)	LC53 inom 90 sek
L5 -VRC	LK3 VRC, Räddningsledning B eller motsv med RSK	90 sek	5	Ledningsfordon, inställelse till KSC och i de fyra centralorterna inom 60 minuter.
L6 - Räddningschef	Brandingenjör med RUB eller LK3 VRC, Räddningsledning B		1	

Bildtext: Tabellen beskriver de olika ledningsnivåerna med funktionsnamn, kompetens, inställselstid och det totala antalet befattningshavare som kan besätta ledningsnivån inom SMS. Givetvis kan oftast även ledningsnivå över aktuell ledningsnivå även tjänstgöra i lägre nivå.

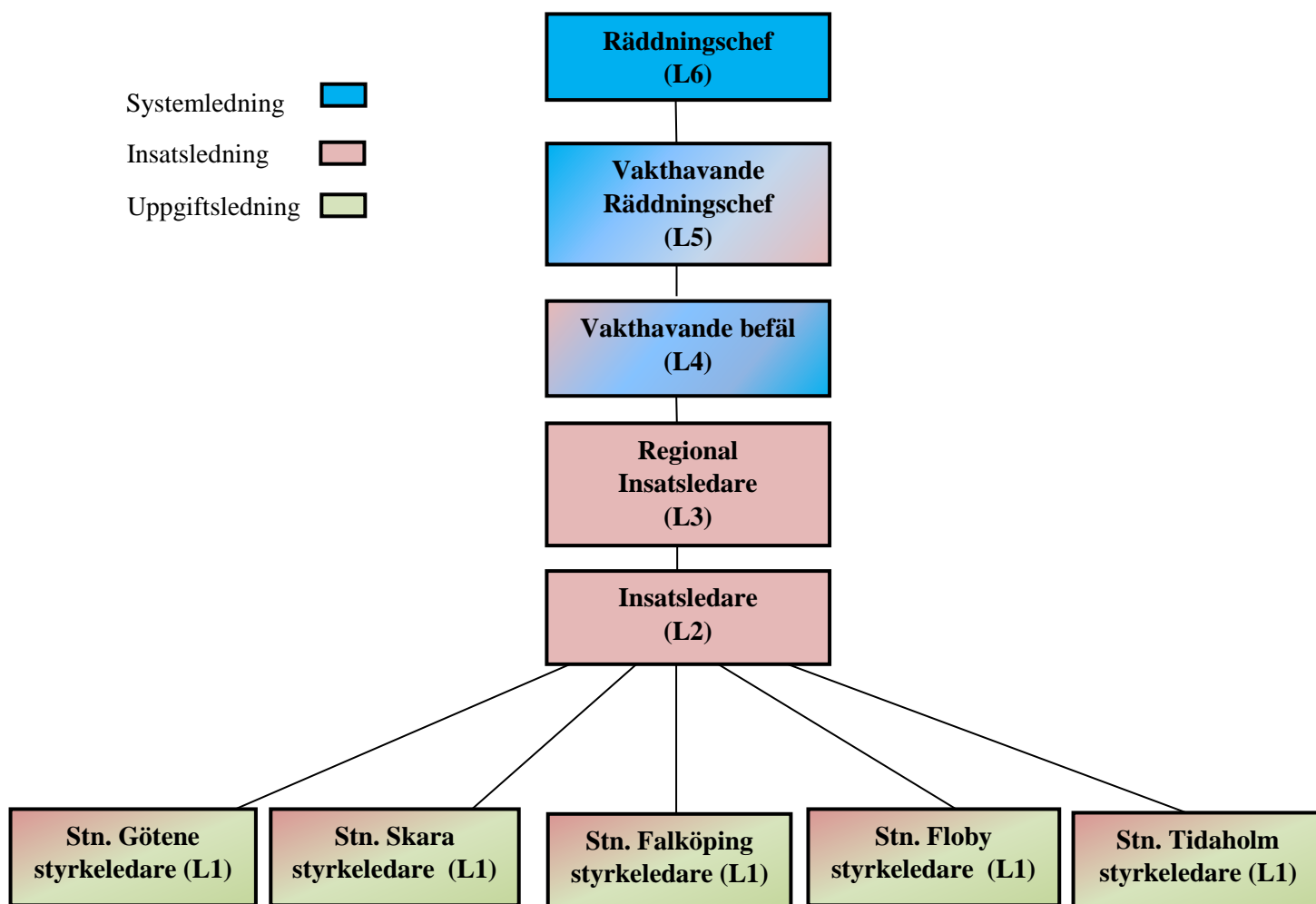

★ = Ledningscentraler med systemledning

Bildtext: Bilden beskriver de ledningssystem som det finns en formell samverkan med via avtal. De samverkande ledningssystemen samverkar i en räddningsregion.

8.3.2. Hur den övergripande ledningen är utformad

Operativ ledningsstruktur SMS

Heltidsanställda brandmän som kan fungera som arbetsledare/gruppledare, ej räddningsledarkompetens.

SMS övergripande ledning är utformad så att ledningscentralen (KSC) ständigt är bemannad med ett vakthavande befäl (VB=L4) med jour i ledningscentralen. Vakthavande räddningschef (VRC=L5) finns i beredskap och ska kunna svara och fatta beslut inom 90 sekunder. VRC ska kunna inställa sig i KSC eller i respektive centralorter inom SMS kommuner inom 60 minuter. Robusthet och redundans för ledningscentralen säkerställs genom möjlighet att omedelbart överta ledningen från annan ledningscentral med respektive ledningspersonal i övertagande central och därefter omgruppering av egen personal i annan ledningscentral inom 60 minuter. VRC ska också inom två timmar kunna leda den övergripande ledningen från annan ledningscentral. Robusthet och redundans säkerställs genom avtal med angränsande ledningscentraler, i första hand NÄRF och RÖS ledningscentraler, men möjlighet finns att samverka med Jönköping och RSG.

8.3.3. Hur den övergripande ledningen ständigt upprätthålls

Vakthavande befäl (VB) finns ständigt i tjänst på brandstation i Falköping. Den övergripande ledningen upprätthålls ständigt av VB. VB har medhörning på inkommande samtal till 112 och kan

direkt agera och styra vilka resurser som ska engageras. SMS jobbar direkt i SOS:s operatörssystem Cordcom/Zenit och VB kan larma ut de resurser som krävs. Vakthavande räddningschef (VRC) är i tjänst dagtid måndag till fredag och i beredskap övrig tid. VRC ska inom 90 sekunder gå i tjänst efter larm och direkt kunna agera och fatta beslut. VRC ska kunna nå SMS ledningscentral och centralorterna i kommunerna inom 60 minuter. Målsättningen är att på sikt även ha tillgång till ledningsoperatör i KSC.

8.3.4. Hur den övergripande ledningen vid hög belastning kan öka sin kapacitet momentant och över tid samt anpassas utifrån faktisk och förväntad riskbild

SMS kan öka sin interna övergripande ledning genom inringning av ledig personal, förutom de fem ledningsnivåer som ständigt finns tillgängliga inom SMS. Den övergripande ledningen kan dessutom förstärkas via de avtal som finns med RÖS/RVS ledningssystem, NÄRFs ledningssystem, Ledningssystem inom RäddsamVG och det ledningssystem som leds från Jönköping.

8.3.5. Tillgång till egna resurser för ledning av räddningsinsatser

SMS ledningssystem förfogar ständigt över fem operativa ledningsnivåer för räddningstjänst. Tre nivåer för yttre ledning och två nivåer för inre övergripande ledning.

8.3.6. Tillgång till resurser för ledning av räddningsinsatser i samverkan med andra kommuner

För att säkerställa räddningsledningssystemets funktionalitet inom LC53 ansvarsområde, vid omfattande och/eller ett stort antal samtida räddningsinsatser samt vid störningar på tekniska stödsystem, finns samverkansavtal med räddningsledningssystemen hos NÄRF/RMB (här benämnt LC54) samt Räddningstjänstförbunden Östra/Västra Skaraborg.

Vid räddningsinsats/er inom ansvarsområde för LC 53 disponerar räddningsledningssystemet de gemensamma resurserna gränslöst och dessa kan således omgående sättas in i hela räddningsledningssystemets geografiska ansvarsområde. I räddningsledningssystemet ingår vakthavande räddningschef samt vakthavande befäl. De i räddningsledningssystemet ingående samlade resurser, för att säkerställa ledningsfunktioner i form av insatsuppföljning - händelsevärdering - larmvärdering - samt övrigt ledningsstöd, bedöms att med minst 5 personer kunna bemannas under 5 dygn. Detta med utgångspunkt i räddningsledningssystemets stabsinstruktion. Med stöd av LC RÖS och/eller LC 54 är bedömningen att förmågan till bemanning kan utökas till minst 14 dygn.

SMS förvaltningschef är ansvarig för den del av verksamheten som berör förbundets medlemskommuner.

Räddningsledningssystemet har erforderliga teknikplattformar för inkallning av egna personalresurser, utalarmering samt kommunikation med egna och externa samverkansresurser. Ledningscentralerna LC RÖS och LC 54 utgör funktionell och teknisk redundans för verksamheten i den egna ledningscentralen (LC53).

8.3.7. Tid från att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs kan påbörja skadeområdesnära ledningsarbete i olika delar av kommunen.

Ledningsnivå 1 (L1), styrkeledare, som följer med räddningsstyrkan når de olika delarna av kommunen enligt kapitel 8.1.5. Insatsledare (IL/L2) aktiveras av VB eller VRC och IL når samtliga centralorter inom 45 minuter och hela SMS geografiska område inom 60 minuter. L3 aktiveras enligt

beslutad larmplan eller av VB/VRC och når samtliga centralorter inom 45 minuter och hela SMS geografiska område inom 60 minuter.

8.4. Samtidiga och omfattande räddningsinsatser

8.4.1. Förmåga, på egen hand och i samverkan med andra, att hantera samtidiga räddningsinsatser utifrån lokala förhållanden. I beskrivningen ska ingå hur tillkommande räddningsinsatser kan påbörjas inom godtagbar tid samt genomföras på ett effektivt sätt.

Inom SMS hanteras samtidiga händelser på olika sätt utifrån olyckstyp, men den grundläggande riktlinjen är att närmsta resurs ska larmas. Då resurserna på närmsta station redan är upptagna larmas resurser från närmsta tillgängliga station osv. För att minimera insatstider kan ej insatta resurser placeras på förutbestämda taktiskt lämpliga platser, så kallade täckpunkter. För att säkerställa beredskap för ytterligare händelser kan tjänstgöringsfri personal kallas in. För uthållighet kan resurser avropas enligt avtal från angränsande systemledning genom begäran om hjälp för räddningstjänst.

8.4.2. Förmåga, på egen hand och i samverkan med andra, att hantera omfattande räddningsinsatser utifrån lokala förhållanden. I beskrivningen ska ingå hur externa resurser kan begäras och nyttjas.

För uthållighet och vid omfattande insatser kan resurser avropas enligt avtal från angränsande systemledning genom begäran om hjälp för räddningstjänst eller stabsarbete/ledningsarbete. Det finns gemensamma instruktioner för detta inom RäddsamVG. Dessutom finns avtal med NÄRF och RÖS ledningssystem om ledningshjälp vid omfattande eller långvariga insatser.

Samverkande organisationer

Under räddningstjänstskedet kan operativ samverkan ske med många olika organisationer och myndigheter för att lösa uppdraget. I första hand handlar det om operativ samverkan med andra "blåljusorganisationer", så som angränsande räddningstjänster, regionens ambulansverksamhet och polisen samt med kommunala förvaltningar i de fyra medlemskommunerna. Vid större händelser eller sällanhändelser kan samverkan även ske med statliga myndigheter, så som Trafikverket, Försvaret, Transportstyrelsen, Sjöfartsverket och Luftfartsverket m.fl. samt med privata aktörer så som saneringsföretag, transportföretag, fastighetsägare och drabbade verksamhetsutövare med flera.

8.5. Räddningstjänst under höjd beredskap

8.5.1 Beslut och beredskapsplanering av räddningstjänst under höjd beredskap

Organisationen ska, då regeringen beslutat om höjd beredskap i landet, förutom sina ordinarie uppgifter kunna anpassas till kommunernas hotbild, utifrån direktiv från Länsstyrelsen eller av regeringen utsedd myndighet. Beredskapen skall bygga på den grund som finns i planen för extraordinära händelser. KSC kommer att utgöra organisationens ledningsplats för räddningsledning vid höjd beredskap och vid svåra påfrestningar på samhället. Vid behov skall KSC utgöra ledningsplats för samverkanspersonal från t.ex. polis, sjukvård och lokal militär chef. Målsättningen är att även ha tillgång till en skyddad ledningsplats.

Kommunverkstaden har under höjd beredskap, ett utökat ansvar för att underhålla och säkerställa funktionen på organisationens materiel.

8.5.2 Riskområden av särskild vikt att belysa

Enligt 3 kap. 1 § LSO ska kommunen verka för skydd mot andra olyckor än bränder. Intentionerna i LSO är en tydlig uppmaning till kommunen att främja samverkan med andra aktörer och verksamheter. Ett sådant exempel är lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH).

SMS deltar i kommunernas Risk- och sårbarhetsanalys (RSA).

Utifrån framtagna RSA har det för kommunerna Falköping¹, Skara² och Tidaholm³ beslutats om följande åtgärder:

- Kunskapshöjande åtgärder gällande krisberedskap i såväl fredstid som under höjd beredskap till allmänheten.
- Fördjupad risk- och sårbarhetsanalys av kommunernas samordningscentral.

8.5.3 Antagonistiska hot, terrordåd, gråzonsproblematik och Pågående dödligt våld

Antagonistiska angrepp uppstår på grund av mänskligt agerande. Antagonistiska hot och riktade angrepp är ett samlingsbegrepp för olika händelser som orsakas av individer eller grupper med särskilda syften. Typiska antagonistiska hot och riktade angrepp kan vara påverkanskampanjer och informationskrigföring, nätverksattacker och terrorism.⁴

Samhällets förmåga att hantera och minska konsekvenserna av terrorattentat och andra antagonistiska händelser är beroende av insatser från många aktörer. Vid ett attentat kommer flera myndigheter arbeta gemensamt och parallellt för att hantera konsekvenserna av dådet. Den som ansvarar för ett verksamhetsområde i samhället i normala fall ansvarar även för detta område i en krissituation. Till exempel ansvarar Polisen för säkerheten, avspärningar och brottsutredningar. Räddningstjänsten ansvarar för räddningsinsatser och ser till att drabbade människor får hjälp.

SMS har påbörjat arbete genom:

- Kunskapshöjande åtgärder
- Samverkan kring Pågående Dödligt Våld (PDV)

8.5.4 Sällanhändelser med stora konsekvenser för samhället. (Extraordinära händelser)

Det är svårt att genomföra traditionella riskanalyser av extraordinära händelser. Eftersom händelserna inträffar så sällan saknas statistiska underlag som kan göra sannolikhetsbedömningen tillförlitlig. I RSA för enskild kommun har riskanalysen genomförts kontinuitetsanpassat, med fokus på konsekvenserna för verksamheterna.

En bra utgångspunkt för arbetet med riskanalyser för sällanhändelser, samt vilka konsekvenser respektive verksamhet kan ställas inför, är MSB:s *Ett första steg mot en nationell riskbedömning – nationell riskidentifiering*⁵. Dessa händelser har legat till grund för samtliga kommuners RSA.

¹ Dnr 2019/00239 168

² Dnr 2019-000383

³ Dnr 2019/335

⁴ Ds 2017:66

⁵ MSB 336-2011

8.5.5 Framtida förmodad utveckling och dess risker

Klimat och följande extremväderhändelser (snöoväder, skogsbränder, värmeböljor, grundvatten). SMS-kommunerna arbetar med klimatanpassning inom ett flertal områden. Konsekvenserna av ett klimat i förändring ser olika ut beroende på geografiskt område, men genomgående visar klimatscenarier på fler och intensivare extrema väderhändelser och naturolyckor.

Konsekvenserna för vägnäten av klimatförändringar kommer att bli betydande. Scenarion visar en ökad nederbörd och ökade flöden vilket kan innebära översvämningar, bortspolning av vägar och vägbankar, skadade broar samt ökade risker för ras, skred och erosion.

8.5.6 Höjd beredskap

Räddningstjänstens och kommunernas organisation i krig och vid höjd beredskap utreds fortfarande på nationell nivå. Även åtgärder kopplat till höjd beredskap analyseras kontinuerligt.

Grunden för förmågan att hantera räddningstjänst under höjd beredskap uppnås primärt utifrån förmågan att kunna hantera omfattande räddningsinsatser i fred⁶. Detta förutsätter bland annat en god samverkan såväl internt inom kommunens politiska organisation och tjänstemannaorganisation men även externt gentemot andra aktörer.

Prioriterade uppgifter för kommunerna enligt överenskommelsen mellan staten och kommunerna (MSB och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)) är följande:

- kompetenshöjning gällande totalförsvaret
- säkerhetsskydd
- krigsorganisation och krigsplacering
- önskvärt att medverka i arbetet med ledningsansvar, geografiskt områdesansvar och rapportering

Kap 8 i LSO anger några särskilda uppgifter för kommunal räddningsinsats att utföra under höjd beredskap:

- upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden
- indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel
- kompletterande åtgärder
- delta i åtgärder för första hjälpen och transport av skadade personer och befolkningsskydd
- att personal inom en kommuns organisation för räddningstjänst får tas i anspråk för uppgifter som inte rör den egna kommunen.

SMS har påbörjat arbetet med att öka sin förmåga kring civilt försvar genom:

- att krigsplacera personalen inom SMS
- att stärka säkerhetsskyddet och signalskyddet
- en kompetenshöjning av totalförsvaret genom nätverk, utbildning och omvärldsbevakning med fokus på civilt försvar.

Kompetenshöjande insatser om totalförsvaret sker bl.a. genom nätverket RäddsamVG⁷.

Inom ramen för kommunens geografiska områdesansvar deltar SMS i Krishanteringsrådet Östra Skaraborg. I rådet ingår förutom räddningstjänsten i Östra- och mellersta Skaraborg ett stort antal krisledningsaktörer såsom polismyndigheten, Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen och Försvarsmakten. Från de 11 deltagande kommunerna deltar även säkerhetssamordnare, krisinformatörer och företrädare för respektive kommuns krisstödsgrupp.

⁶ MSB Utkast Beskrivning av olyckor som kan leda till räddningsinsats.

⁷ <https://www.raddsamvg.com/om-raddsam-vg/>

8.5.7 Analys/värdering

Värdera riskerna genom att bedöma sannolikhet och konsekvens samt koppla värdering till möjliga förändringsalternativ. Riskmatris kan användas för att få en överblick.

Analys och bedömning av kommunernas totala riskbild och för SMS riskbild.

Vilka förebyggande samt konsekvensreducerande åtgärder genom räddningsinsats ska vidtas. Tex. utbildningsåtgärder, stärkt förmåga vid insats, utveckling av CIP/Fip/first responder mm.

8.5.8 Förmåga att utföra varje uppgift som åligger kommunen enligt 8 kap. 2 § LSO vid höjd beredskap för olika geografiska områden i kommunen.

Utdrag ur 8kap 2 § LSO

”I syfte att skydda och rädda befolkningen och civil egendom från verkningar av krig skall kommunens organisation för räddningstjänst under höjd beredskap, utöver vad som i övrigt framgår av denna lag, ansvara för

- 1. upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden,*
- 2. indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel,*
- 3. kompletterande åtgärder som är nödvändiga för att verksamhet enligt denna paragraf skall kunna fullgöras.*

Personal inom kommunens organisation för räddningstjänst skall under samma tid delta i åtgärder för första hjälp åt och transport av skadade samt för befolkningsskydd.

Vad som gäller vid kommunal räddningstjänst skall gälla även när personalen inom kommunens organisation för räddningstjänst utför uppgifter enligt första och andra styckena.”

SMS har bara begränsad kompetens inom punkt 1-3 ovan och saknar i huvudsak all teknisk utrustning och personlig skyddsutrustning för att utföra dessa uppdrag. Men under åren 2020 och 2021 har personalresursen för uppdrag inom området civilt försvar förstärkts med två brandvårn, frivilliga brandmän och civila insatspersoner. Målsättningen är att dessa personalgrupper även ska krigsplaceras hos SMS. Personalresursen har i stort sett fördubblats under 2020 och 2021 med dessa nya personalgrupper. För att upprätthålla kompetensen på dessa personalgrupper så används de i det vanliga räddningstjänstuppslaget och även under höjd beredskap och krig.

8.5.9 Resurser, egna och i samverkan, som är av särskild vikt för att utföra uppgifterna, samt den organisation som krävs för att utföra uppgifterna.

SMS ingår i olika samverkansgrupper för att lösa räddningstjänstuppslaget och uppdraget under höjd beredskap och krig. Inom länet finns en etablerad samverkan genom den gemensamma organisationen RäddsamVG. Mellan ledningssystemen finns ytterligare en samverkan för uthållighet och förstärkning mellan SMS ledningssystem och NÄRF/RMBs ledningssystem samt RÖS/RVS ledningssystem.

SMS samverkar givetvis även med de olika förvaltningarna i de fyra medlemskommunerna. Här finns både vårdkompetens och teknisk kompetens.

Personalgruppen kan förstärkas genom att egen operativ personal, värnspersonal förläggs i tvåskift. Frivilliga brandmän och civila insatspersoner förläggs i beredskap. Den tillgängliga personalresursen har då förstärkts väsentligt.

9. Uppföljning, utvärdering och lärande

Samhällsskydd Mellersta Skaraborg (SMS) har flera olika processer för uppföljning, utvärdering och lärande. Uppföljning av händelser sker enligt MSBFS 2021:5.

Följande huvudprocesser finns:

- Årlig verksamhetsplan med tertialuppföljningar av verksamhet, mål och ekonomi, som rapporteras till Nämnden för Samhällsskydd Mellersta Skaraborg och medlemskommunernas kommunstyrelser.
- Årlig tillsynsplan som rapporteras i tertialrapporterna.
- Analysgrupp för operativa insatser som varannan vecka går igenom samtliga insatser och väljer ut de som behöver analyseras ytterligare med återkoppling till berörd personal. Fokus här är att vara en lärande organisation. Samtliga analysmöten dokumenteras skriftligt.
- Insatsutvärderingar, vissa insatser där organisationen har varit hårt belastad eller där det finns behov av en grundligare utvärdering genomförs fördjupade orsaks- och insatsutvärderingar, med fokus på lärande.

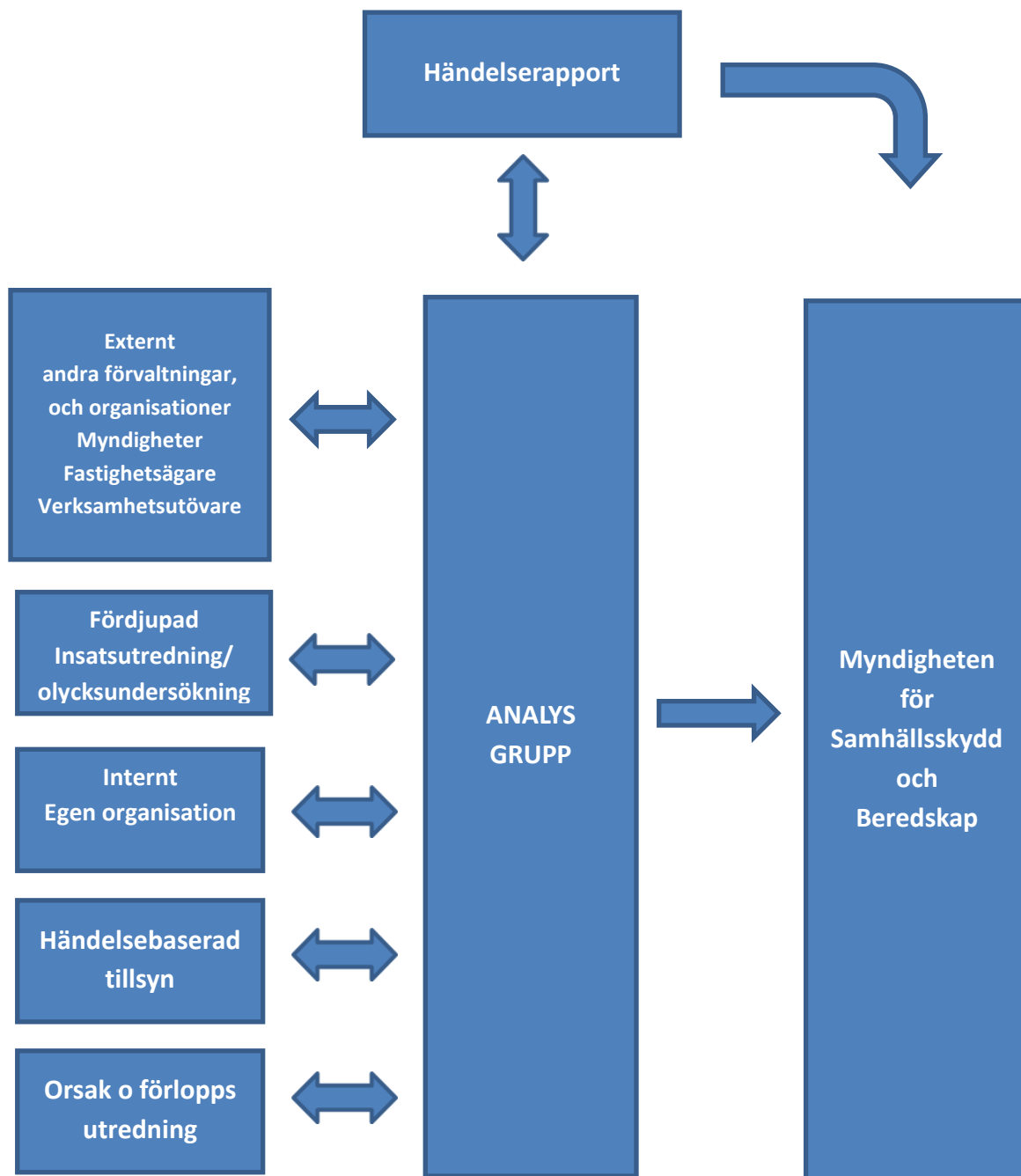
9.1 Insatsanalys

Räddningstjänst ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid enligt LSO. Verksamheten har satt upp mål för tiden det tar att nå de hjälpsökande. Inom 10 minuter ska minst 65% av alla prio 1 insatser nå de hjälpsökande, 85 % inom 15 minuter och 95% inom 20 minuter. Alla insatser med en insatstid över 20 minuter ska analyseras. Organisationen har införskaffat två mindre fordon med både klippverktyg och släckmöjligheter. Tanken är att dessa fordon med besättning ska kunna verka i 10-15 minuter självständigt, innan huvudstyrkan anländer.

Analys av insatser görs av utsedd analysgrupp veckovis. Till grund för analyserna ligger dokumentation samt foton från händelserapporter. Analysgruppens resultat från utvärdering av insatser informeras vidare internt/externt till berörda parter, så att erfarenhetsåterföring och utveckling sker.

Olycks- och insatsutredningarna skall vara ett underlag för såväl planeringen av kommunernas förebyggande arbete som för planeringen av räddningsinsatser. I stort kan utredningarna delas in i tre huvudbeståndsdelar, orsaksutredning, förloppsutredning och insatsutredning. Resultatet av utredningarna kommuniceras till berörda förvaltningar, organisationer och myndigheter som statistik eller rapporter. Resultatet återförs till den egna organisationen för ständig förbättring.

9.2 Flödesschema insats- och olycksutredningar

Bilaga A: Dokumentförteckning

Följande samverkansavtal finns upprättade för Samhällsskydd Mellersta Skaraborg (SMS).

Samverkan/samverkansavtal	Typ av avtal	Diariernr:
Samhällsskydd Mellersta Skaraborg	Civilrättsligt avtal mellan kommunerna Falköping, Götene, Skara och Tidaholms kommuner om att inrätta en gemensam samhällsskyddsförvaltning med en gemensam samhällsskyddsnämnd. Förvaltningen och nämnden har sitt säte i Falköping och har Falköpings kommun som värdkommun.	2019/1
Samhällsskydd Mellersta Skaraborg	Reglemente för nämnden Samhällsskydd Mellersta Skaraborg.	KFS 2019:11
Avsiktsförklaring Skaraborg	Räddningstjänsterna i Skaraborg har i avsiktsförklaring "Samhällsskydd Skaraborg" beskrivit samverkansmål och samarbetsformer.	2019/47
Avtal Räddningstjänsterna Västra Götaland (RäddsamVG)	Räddningstjänsterna i Västra Götaland har i avtal och avsiktsförklaring beskrivit samverkansmål och samarbetsformer för räddningstjänstsamverkan i Västra Götaland. Samverkan kallas för "RäddsamVG". I avtalet finns också en samverkan kring en samfinansierad tjänst som samverkansstrateg. Dessutom ett ömsesidigt avtal med räddningstjänsterna i Västra Götaland om räddningstjänsthjälp vid olyckor, det så kallade 1+4 avtalet.	2020/17
Räddningstjänsten Östra Skaraborg	Avtal har slutits för att tillgodose snabbast möjliga insats: 1. I Falköpings kommuns norra del inom ett område där räddningstjänsten i Skövde har kortare insatstid än räddningstjänsten i den egna kommunen. 2. I Skaras och Götenes östra delar där Skövde och Timmersdala räddningskårer bistår SMS. 3. I Götenes norra delar och Mariestads södra delar, där Mariestads och Götenes räddningskårer ömsesidigt bistår varandra. 4. Ömsesidigt avtal där räddningsvärdet i Blixtorp betjänar område i Tidaholms kommuns norra del, samt att Tidaholms räddningskår betjänar områden i Skövde kommuns södra del samt Hjo kommuns södra del som gränsar mot Tidaholms kommun. Två stationers utryckning utnyttjas.	2020/41 2020/42 2020/43
Räddningstjänsten Västra Skaraborg	Avtal har slutits för att tillgodose snabbast möjliga insats: 1. Avtal har slutits där Floby räddningskår utnyttjas för förstahandslarm för att biträda inom område i Vara kommun i angränsande område öster om Vedum. Två stationers utryckning utnyttjas.	2020/35

	<p>2. Avtal och väg E20, vajerväg, och vissa områden i anslutning till Vara kommun där Skara och Kvänums räddningskårer samlaras.</p> <p>3. Avtal om Götenes västra delar mellan Källby och Lidköping, där Lidköpings räddningskår bistår SMS.</p>	
Habo kommun	Avtal med Habo kommun om hjälp vid insats i angränsande områden på Hökensås. Insats kan ske snabbare från Tidaholms räddningstjänst.	2020/51
Mullsjö kommun	Avtal med Mullsjö kommun om hjälp vid insats angränsande områden i nordvästra delen av Mullsjö kommun.	2020/50
Herrljunga kommun	Avtal att biträda med Floby-styrkan.	2020/52
Avtal med Skaraborgs sjukhus	<p>Avtal om IVPA (i väntan på ambulans) och MRI (medicinsk räddningsinsats). Avtal om att bistå vid transport av skadad i terräng vid olycksfall och sjukdomsfall, lämna bärhjälp till ambulanspersonal samt utföra sjuktransport med specialfordon/båt.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Falköping-Tidaholm 2. Skara-Götene 3. MRI 	2019/48
Avtal med SOS Alarm Sverige AB.	<p>Mellan SMS och SOS Alarm Sverige AB finns tecknat avtal om alarmeringstjänsten.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Samarbetsavtal 2. Personuppgiftsavtal 3. Nyttjanderättsavtal Cordcom 4. Manövrering av utomhusvarning 	2019/52 2020/29 2020/30 2020/31
Avtal om Restvärdesräddning	Genom avtal med Försäkringsbranschens Restvärdesräddnings AB svarar SMS för restvärdesräddning i samband med räddningstjänstinsatser i kommunerna. Arbetet utförs genomgående med Räddningstjänstens personal.	2020/75
Avtal mellan ledningssystem inom Västra Götaland (Räddningsregion)	Ledningssystemen för SMS, RÖS, RVS, NÄRF, RMB och Orust har tecknat avtal om ledningssamverkan mellan ledningssystemen i en Räddningsregion för att klara robusthet, redundans och uthållighet.	2022/18
Dafgårds industriräddningsvärn	Avtal om samverkan kring Dafgårds industriräddningstjänst där detta ingår som ett värn i den kommunala organisationen.	2021/60
Jula ABs industriräddningsvärn	Avtal om samverkan kring Julas industriräddningsvärn där detta ingår som ett värn i den kommunala organisationen.	2020/16
Verksamhetssystem Daedalos	Avtal om verksamhetssystem som tillfredsställer SMS krav på uppföljning, styrning och händelserapportering mm.	2020/21 2020/22

Bilaga B: Beskrivning av samråd

Samråd har skett med nedanstående organisationer skriftligen. Synpunkter av vikt har arbetats in i handlingsprogrammet. Samrådstiden har 2021-12-20 till och med 2022-03-31, för att möjliggöra svar från samtliga samrådsinstanser.

Kommuner

Kommunstyrelsen i Falköpings kommun
Kommunstyrelsen i Götene kommun
Kommunstyrelsen i Skara kommun
Kommunstyrelsen i Tidaholms kommun

Räddningstjänstorganisationer

Norra Älvsborgs räddningstjänstförbund
Räddningstjänsten Habo
Räddningstjänsten Herrljunga
Räddningstjänsten Jönköping
Räddningstjänsten Mullsjö
Räddningstjänsten Västra Skaraborg
Räddningstjänsten Östra Skaraborg
Södra Älvsborgs räddningstjänstförbund

Statliga myndigheter

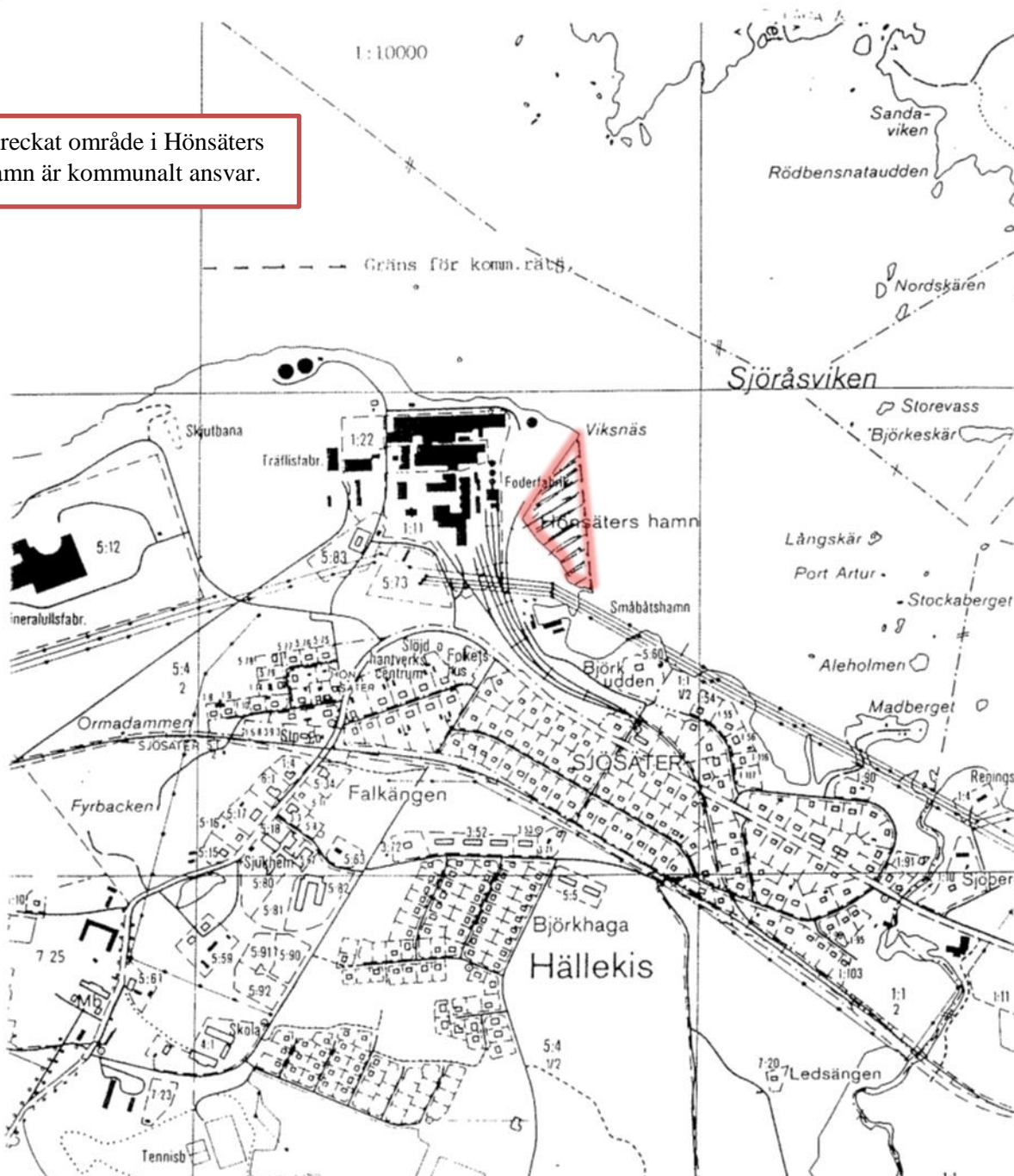
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Försvarsmakten – Västra militärregionen
Länsstyrelsen Västra Götaland
Trafikverket
Sjöfartsverket
Kustbevakningen
Polismyndigheten

Övriga

SOS Alarm
Skaraborgs Sjukhus/Västra Götalandsregionen
Arbetstagarorganisationer lokalt (Sveriges Ingenjörer, Vision, Ledarna, Kommunal, Brandmännens Riksförbund)

Bilaga C: Hamnar och dess gränser i vatten

Streckat område i Hönsätters hamn är kommunalt ansvar.

Bildtext: Hönsätters hamn i Väneren är den enda kommersiella hamnen inom SMS.

I Vänern finns ett antal småbåtshamnar och bryggor. De 6 större småbåtshamnarna inom Götene kommun i Vänern är utmärkta på kartan nedan. Det kommunala ansvaret begränsas till bryggor och pirar.

Småbåtshamn 🌟	Ort	Antal platser	Position	Qr-kod	Hamndjup
Svanviks småbåtshamn	Filsbäck/Svanvik				
Källby småbåtshamn	Källby	150			
Blombergs gästhamn/Båtsällskap	Blomberg	150			
Hällekis båtklubb	Hällekis	150	58°37,60 N 13°26,30 E		2,1 m
Sandvikens båtklubb	Österäng/Sandviken	90			1,0 m
Årnäs hamn	Årnäs	100	58° 40,3N 13° 35,0E		2,5 m

Blombergs Hamn

Sandvikens båtklubb

